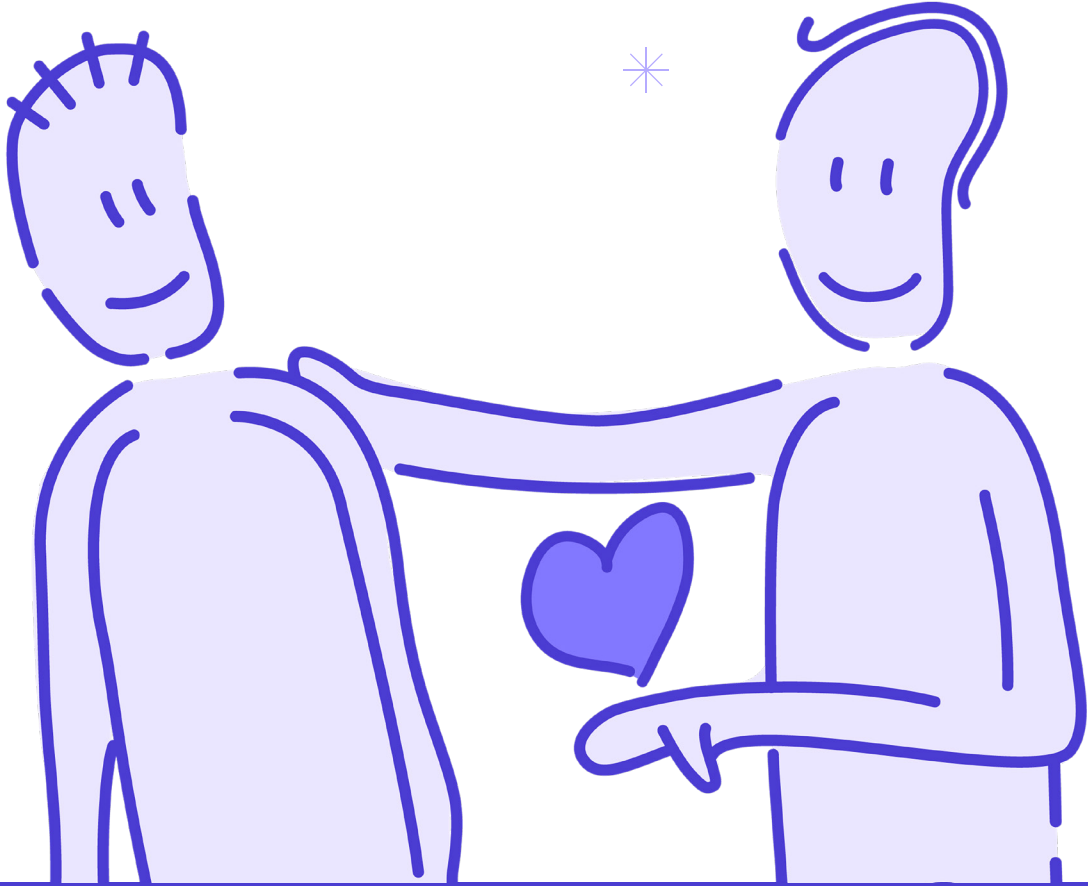

Yan Yanayız

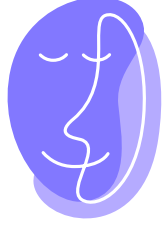
 ZURICH® Foundation

RUH SAĞLIĞI VE PSİKOSOSYAL DESTEK (RSPSD) MÜDAHALE EL KİTABI

AFET SONRASI VE ACİL DURUMLAR İÇİN

Yan Yanayiz

 ZURICH® *Foundation*

AFET SONRASI VE ACİL DURUMLAR İÇİN RUH SAĞLIĞI VE PSİKOSOSYAL DESTEK (RSPDS) MÜDAHALE EL KİTABI

www.yanyanayiz.com.tr

 yanyanayizcom

 yanyanayizcom

Yan Yanayız

Z ZURICH Foundation

1 GİRİŞ

- 1.1 El Kitabının Amacı ve Kapsamı
- 1.2 İhtiyaç Haritasının Rolü ve Misyonu
- 1.3 Zurich Sigorta Grubu Türkiye
- 1.4 Z Zurich Foundation (Vakıf)
- 1.5 Yan Yanayız Projesi

2 Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD)

- 2.1 Tanımı ve Önemi
- 2.2 Acil Durumların Ruh Sağlığı ve Psikososyal Etkileri
- 2.3 Afet ve Acil Durumda Koruma Prosedürleri Sorumlulukları

3 AFET SONRASI TOPARLANMA VE UZUN VADELİ DESTEK

- 3.1 Afetten Etkilenen Topluluklar
- 3.2 Afet Çalışanları, Afet Gönüllüleri, Sağlık Çalışanları ve Öğretmenler

4 UZMAN EĞİTİMLERİ VE KAPASİTE GELİŞTİRME

- 4.1 Temel Afet Eğitimleri
- 4.2 Afet ve Acil Durumlarda RSPSD Müdahaleleri Eğitimleri
- 4.3 Kapasite Geliştirme Faaliyetleri
- 4.4 RSPSD Programları Süpervizyonu

5 GÖNÜLLÜLÜK FAALİYETLERİ

- 5.1 Saha Gönüllüğü
- 5.2 Çevrim İçi Gönüllülük

6 EKLER

1. GİRİŞ

1.1 El Kitabının Amacı ve Kapsamı

Bu el kitabı, afet ve acil durumlar sonrasında yürütülecek Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) müdahaleleri için sahada görev yapan profesyonellere, gönüllülere ve kurumlara yönelik olarak hazırlanmıştır. Amacı; afetlerden etkilenen bireylerin ve toplulukların psikososyal iyilik hâlini destekleyecek müdahale adımlarını, ilkelere dayalı bir çerçevede sunmak; uygulanabilir yöntemler ve iyi uygulama örnekleriyle güçlendirilmiş pratik bir rehber işlevi görmektir.

El kitabında, orta ve uzun vadede sahada yürütülecek bireysel ve grup psikososyal destek çalışmalarının planlanması, uygulanması, iyi uygulama örnekleri, öğrenilmiş dersler ve uzun vadeli iyileşme stratejileri gibi başlıklara detaylı şekilde yer verilmiştir. Uygulamaya yönelik bilgiler, İhtiyaç Haritası ve Zurich Sigorta Grubu Türkiye iş birliği ile, Z Zurich Foundation desteğiyle yürütülen Yan Yanayız Projesi kapsamında elde edilen saha deneyimlerinden ve öğrenmelerden beslenmiştir.

El kitabı; uluslararası insani yardım ilkeleri, etik kurallar, kültürel duyarlılık ve “zarar vermeme” yaklaşımı çerçevesinde hazırlanmış olup, bilimsel kanıtlara, saha deneyimlerine ve uluslararası rehber dokümanlara dayanılarak yapılandırılmıştır.

Öte yandan, bu el kitabında yer alan saha uygulamalarının Türkiye’de özellikle Hatay ve Kahramanmaraş gibi bölgelerdeki saha çalışmalarına dayandığı unutulmamalıdır. Bu iki şehir, tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış, güçlü toplumsal ve kültürel bağları olan bölgelerdir. Hatay, çokkültürlü yapısı, dini ve etnik çeşitliliği, birlikte yaşam kültürü ve zengin gastronomisiyle öne çıkarken; Kahramanmaraş, geleneksel değerleri, güçlü aile yapısı, el sanatları, edebiyat mirası ve direnciyle tanınır. Burada yer alan örnekler etkili müdahaleler sunmakla birlikte, her uygulayıcının çalıştığı bölgenin özgün kültürel dinamiklerine, ihtiyaçlarına ve mevcut kaynaklarına göre müdahalelerini uyarlaması önemlidir. Kültürel hassasiyet gözeten yaklaşımlar geliştirmek, psikososyal desteğin saygılı ve etkili olmasını sağlamak açısından kritik bir gerekliliktir.

1.2 İhtiyaç Haritası’nın Rolü ve Misyonu

İhtiyaç Haritası, kâr amacı gütmeyen bir sosyal kooperatif olarak 2015 yılında kurulmuştur. Harita teknolojisi ve toplum tabanlı doğrulama işlevi aracılığıyla; eğitim, sağlık, kültür-sanat gibi alanlarda yardımlaşmayı ve dayanışmayı kolaylaştırır.

İhtiyaç Haritası, ihtiyaç sahiplerini destek olmak isteyen birey, kurum ve kuruluşlarla buluşturur. Platform aracılığıyla bugüne kadar 10 milyondan fazla ihtiyaç kalemi karşılanmış; yaklaşık 497 milyon liraya eşdeğer bir paylaşım ekonomisi yaratılarak yüksek sosyal etki sağlanmıştır. 2015’ten bu yana platformu, 120 binden fazla üye, 350’den fazla STK (sivil toplum kuruluşu), 70’den fazla özel sektör kuruluşu ve yüzlerce kamu kuruluşu temsilcisi tarafından kullanılmıştır.

İhtiyaç Haritası; afet ve acil durumlarda, krizin ilk anından etkilenen toplulukların iyileşme sürecine kadar etkin rol almaktadır. Deprem, sel, yangın, savaş gibi insani kriz boyutu taşıyan afetlerde; ihtiyaçların tespiti, gerekli yardım malzemelerinin temini ve bunların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması için kriz bölgelerinde saha çalışmaları yürütmektedir. Afet yönetiminde kullandığı teknolojik araçlar sayesinde sınırlı kaynakların adil ve verimli şekilde dağıtılmasını önceliklendirir.

Ulusal ölçekte Elazığ Depremi, Kastamonu Seli, İzmir, Hatay ve Antalya orman yangınları ile Kahramanmaraş Depremi’nde; uluslararası ölçekte ise Ukrayna İnsani Krizi, Fas Depremi ve Valensiya Seli sonrasında ihtiyaç tespiti ve yerel kapasitelerin desteklenmesi için aktif olarak sahada bulunmuştur.

İhtiyaç Haritası'nın, Zurich Sigorta Grubu Türkiye iş birliği ve Z Zurich Foundation katkılarıyla hayata geçirdiği Yan Yanayız Projesi sayesinde; kriz ve afet durumlarında hem sahada hem de çevrim içi ortamda psikososyal destek hizmetlerinin sunulmasına yönelik kapsamlı bilgi, gözlem ve uygulama deneyimi edinilmiştir. Bu süreçte elde edilen deneyimler; özellikle kırılgan gruplarla çalışan profesyonel ve gönüllü ekiplerin ihtiyaç duyabileceği teorik çerçeve ve pratik yöntemlerle birlikte bu kılavuzda paylaşılmıştır. Böylece afet sonrası müdahalelerde, etkili ve kültürel olarak duyarlı bir psikososyal destek yaklaşımının benimsenmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

1.3 Zurich Sigorta Grubu Türkiye

Zurich Sigorta Grubu, 150 yılı aşkın deneyimi ve geniş sigorta hizmetleri portföyüyle dünyanın önde gelen sigorta şirketlerinden biridir. Bugün 200'ün üzerinde ülke ve bölgede faaliyet gösteren Grup, 75 milyondan fazla müşteriye hizmet sunmaktadır.

Türkiye'de 2008 yılından bu yana faaliyet gösteren Zurich Türkiye, sürdürülebilirlik stratejisini Grup'un 'İnsan, Müşteri ve Gezegen' odaklı çerçevesi doğrultusunda yürütür.

Bu yaklaşım; değer zinciri boyunca pozitif etki üretmeyi, birimlerin ortak bir vizyonla hareket etmesini ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin iş süreçlerine entegre edilmesini esas alır. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) tamamı dikkate alınır; toplumsal yatırım projeleri ve iş birimlerindeki uygulamalarla bu amaçlardan sekizine doğrudan katkı sağlanır.

Zurich Sigorta Grubu'nun küresel toplumsal yatırım stratejisini hayata geçiren Z Zurich Foundation (Vakıf), sosyal eşitliğin güçlendirilmesi, mental sağlığın desteklenmesi, iklim değişikliğine uyum ve toplumsal krizlere müdahale olmak üzere dört ana alanda faaliyet göstermektedir. Bu küresel çerçeve doğrultusunda Vakıf ile iş birliğinde somut ve sürdürülebilir projeler hayata geçirilmektedir:

Toplamlar için en iyi sigorta poliçesinin kadın ve çocuklara yapılan yatırım olduğunu düşünerek, 2018'de Zurich Türkiye, Z Zurich Foundation, Türk Eğitim Derneği ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle başlayan "Eğitimin Sigortası: Öğretmenlerimiz" projesi ile, mesleğinin ilk yıllarında kırsal bölgelere atanan kadın öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında genç öğretmenlerin eğitim kaynaklarına erişimlerinin artırılması, mesleğe daha güçlü bir başlangıç yapmalarının sağlanması ve görev yaptıkları bölgelerde sosyal etki yaratmaları hedeflenmektedir. Ayrıca, proje sayesinde hem öğretmenler hem de öğrenciler sosyal girişimci bakış açısıyla gelişim fırsatı bularak nitelikli eğitim desteklenirken kırsal bölgelerde yaratılan dönüşüm aracılığıyla sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

Mental sağlığın güçlendirilmesi toplumsal dayanıklılığın en önemli bileşenlerinden biridir. Göz ardı edilen bu ihtiyaç doğrultuda 2022'de Zurich Türkiye, Z Zurich Foundation ve İhtiyaç Haritası iş birliğiyle başlayan "Yan Yanayız" projesi ile bireylerin iyi olma hâlinin odağa alınması amaçlanmaktadır. Pandemi döneminde sağlık çalışanları ve öğretmenlere destek sunularak başlatılan çalışmalar, 6 Şubat depremlerinin ardından afet bölgelerine yönelik psikososyal destek hizmetleriyle devam ettirilmiştir. Afet çalışanlarının ve afetten etkilenen bireylerin ruhsal dayanıklılığının artırılması ve ihtiyaç duydukları uzman desteğinin erişilebilir kılınması programın merkezinde yer almaktadır.

Zurich Türkiye, iklim değişikliğinin topluluklar üzerindeki etkilerini azaltmayı ve yerel dayanıklılığı güçlendirmeyi hedefleyen projelere yatırım yapmaktadır. 2023 yılında İzmir'de Zurich Türkiye, Z Zurich Foundation, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ICLEI Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler iş birliğiyle başlatılan "Toplamlar için İklim Dayanıklılığı" projesi ile iklim kaynaklı felaketlere karşı hazırlıklı, uyum sağlayabilen ve sürdürülebilir bir topluluk yapısının oluşturulmasına katkı sağlanmaktadır. Proje kapsamında risk farkındalığının artırılması, kapasite gelişiminin desteklenmesi ve uzun vadeli uyum çözümlerinin oluşturulması için yerel paydaşlarla birlikte çalışılmaktadır.

Toplumsal krizlere müdahale alanında, doğal afetler ve acil durumlarda toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesine önem verilir; deprem ve orman yangınları gibi dönemlerde aynı ve nakdi destek programları yürütülür, çalışan gönüllülüğüyle sahadaki çalışmalara katkı sağlanır.

Yürütülen projelerde, kadının toplumda ve iş hayatında güçlenmesini destekleyen uygulamalara öncelik verilir; kadının güçlenmesi için çalışan derneklerle yapılan iş birlikleriyle bu yaklaşım desteklenir.

Kültürel mirasın korunmasının toplum için kalıcı bir değer oluşturduğuna inanılır. Bu anlayışla 2014 yılından bu yana İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın (İKSV) sigorta sponsorluğu üstlenilmekte; "Dünden Bugüne Türk Klasikleri" projesiyle Türk sinemasının önemli eserleri restore edilerek geleceğe taşınmaktadır. Bugüne kadar döneme damga vurmuş 10 film yenilenerek izleyiciyle buluşturulmuştur.

Tüm bu çalışmalar, sigortacılık uzmanlığı ile toplumsal fayda üretme sorumluluğunu bir araya getiren bir anlayışla yürütülmektedir. "Birlikte daha parlak bir gelecek yaratma" hedefi doğrultusunda finansal güç korunurken; çalışanlar, müşteriler, iş ortakları ve toplum için sürdürülebilir değer üretilmeye devam edilmektedir.

1.4 Z Zurich Foundation (Vakıf)

Z Zurich Foundation, Zurich Sigorta Grubu çalışanları, sivil toplum ortakları, hükümetler ile iş birliği içinde, insanların artan iklim kaynaklı zorluklara ve krizlere rağmen gelişebileceği bir gelecek inşa etmek için çalışmaktadır. Vakıf, hayatın baskılarıyla karşılaşanların seslerini duyurabildiği ve dezavantajlı grupların tam potansiyellerine ulaşabildiği bir dünya hedeflemektedir.

Zurich Sigorta Grubu üyeleri tarafından İsviçre'de kurulan Vakıf, Grubun küresel toplumsal yatırım stratejisini hayata geçirdiği ana araçtır.

Vakıf'ın misyonu ve girişimleri hakkında daha fazla bilgi için: <https://zurich.foundation> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Ayrıca Z Zurich Foundation'ı

[LinkedIn](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [YouTube](#) üzerinden de takip edebilirsiniz.

1.5. Yan Yanayız Projesi

Proje, 2022 yılında pandemi döneminde artan ruh sağlığı ihtiyaçlarına yanıt olarak çevrim içi bir platform şeklinde geliştirilmiştir. Platform üzerinden, pandemiden en çok etkilenen meslek gruplarından olan öğretmenler ve sağlık çalışanlarına bireysel psikolojik destek seansları sunulmaya başlanmıştır.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş deprem felaketinin ardından, platform; afetten etkilenen bireyler, gönüllüler ve sahada görev yapan afet çalışanlarını desteklemek amacıyla yeniden yapılandırılmış ve kapsamı genişletilmiştir.

2024 yılı başında, depremden en çok etkilenen iller olan Hatay ve Kahramanmaraş'ta – ikisi İhtiyaç Haritası Konteyner Yaşam Alanı içinde olmak üzere – üç psikososyal destek merkezi hizmete açılmıştır. Böylece çalışmalar yalnızca çevrim içi ortamla sınırlı kalmamış, sahada da aktif olarak sürdürülebilmektedir.

Bu merkezler aracılığıyla, özellikle konteyner kentlerde ikamet eden bireyler başta olmak üzere, merkezlere ulaşabilen tüm depremden etkilenen kişilere; travma, yas ve afet psikolojisi alanlarında uzmanlaşmış ekipler eşliğinde bireysel ve grup seansları sunulmuştur.

Merkezler yalnızca psikososyal destek seanslarının gerçekleştirildiği alanlar değil; aynı zamanda topluluk buluşmalarının ve bilgi paylaşımının sağlandığı çok yönlü hizmet veren bilgi merkezleri olarak da yapılandırılmıştır. Bu alanlarda özel günler kutlanmış, kültürel ritüeller aracılığıyla duyarlı destek sunulmuştur. Konteyner kent sakinleri ve afet çalışanları için topluluk içi destek mekanizmalarının pekiştirilmesini amaçlayan; dayanışmayı ve duygusal dayanıklılığı güçlendiren oturumlar düzenlenmiştir.

Ayrıca süreç içerisinde erişilebilirliği artırmak amacıyla, ihtiyaçların yerinde gözlemlenmesine olanak tanıyan bir yaklaşım benimsenmiş ve farklı konteyner kentlere ulaşılmıştır. Özellikle psikososyal destek hizmetlerine erişimi olmayan, deprem nedeniyle uzuv kaybı yaşayan bireyler ve benzeri kırılgan gruplara yönelik mobil psikososyal destek faaliyetleri yürütülmüştür.

Yan Yanayız Projesi kapsamında, depremde etkilenen kişilerle doğrudan çalışan afet personeli ve gönüllülere yönelik faaliyetler — destek hizmetlerinin etkili sunulması ve psikolojik dayanıklılığın korunması açısından — oldukça önemlidir. Bu doğrultuda kamu kurumları ve STK’larla yapılan iş birliği aracılığıyla hem çevrim içi hem de yüz yüze çeşitli psikoeğitimler ve yapılandırılmış grup oturumları düzenlenmiş; afet çalışanlarının bir araya gelerek paylaşımda bulunabilecekleri alanlar yaratılmış ve psikolojik iyi oluşları desteklenmiştir.

Olası afet durumlarında güçlü ve sürdürülebilir destek sunabilmek, afet öncesi hazırlık çalışmaları ile mümkündür. Bu amaçla sahada deneyim sahibi uzmanların katkılarıyla bir psikososyal destek gönüllü ağı oluşturulması hedeflenmiştir. Proje süresi boyunca Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezlerinde; psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik (PDR) ile sosyal hizmet gibi alanlarda öğrenim gören lisans öğrencilerine ve mesleğe yeni başlayan uzmanlara gönüllü staj imkânı sunulmuştur.

Staj programına katılan gönüllüler, en az bir ay boyunca merkezlerde yürütülen Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) çalışmalarına aktif katkı sağlamış; hem mesleki gelişimlerine katkı sunmuş hem de gelecekte meydana gelebilecek afetlerde psikososyal destek alanında sahada görev alabilmek için gerekli bilgi ve deneyimi gönüllü olarak edinmiştir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında RSPSD ekibi, hem bölgesel hem de ulusal düzeyde etkili bir şekilde organize olmayı mümkün kılacak biçimde yapılandırılmıştır. Bu yapı; stratejik karar alma süreçlerinden günlük saha operasyonlarının yürütülmesine kadar tüm müdahale düzeylerini kapsayan bir çalışma modelidir.

Her Psikososyal Destek Ekibi aşağıdaki personelden oluşmaktadır:

- **Antakya PSS Merkezi:** 2 Psikososyal Destek Uzmanı, 1 Saha Operasyonları Uzmanı
- **Samandağ PSS Merkezi:** 2 Psikososyal Destek Uzmanı, 1 Saha Operasyonları Uzmanı
- **Kahramanmaraş PSS Merkezi:** 2 Psikososyal Destek Uzmanı, 1 Saha Operasyonları Uzmanı
- **Personel Destek Programı PSS Ekibi:** 4 Psikososyal Destek Uzmanı

Organizasyonun en üst düzeyinde yer alan **Proje Koordinatörü**, proje kapsamında ulusal ölçekte yürütülen tüm RSPSD faaliyetlerinin genel yönlendirilmesinden ve stratejik planlamasından sorumludur. Proje Koordinatörü, uzmanlaşmış birimlerle doğrudan çalışmakta ve bu yapı içinde koordinasyon ile bilgi akışını sağlamaktadır.

Saha Koordinatörü, Hatay (Antakya ve Samandağ) ile Kahramanmaraş bölgelerinde yürütülen saha faaliyetlerinin planlanmasından, takibinden ve raporlanmasından sorumludur. Sahada görev yapan psikososyal destek uzmanları ve saha operasyon uzmanlarıyla yakın temas içinde çalışarak müdahalenin etkinliğini ve bütünlüğünü güvence altına almakta; aynı zamanda sahadaki paydaş iş birliklerinin geliştirilmesinden sorumludur.

Çalışana Destek Koordinatörü, afet sonrası sahada görev yapan ekiplerin duygusal iyi oluşunu ve mesleki sürdürülebilirliğini desteklemeye yönelik “Çalışana Destek” faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumludur. Bu kişi, çalışana destek ekibini koordine etmekte ve bu kapsamda ilgili kurumlarla iş birliği geliştirmektedir.

Yerel Uzmanlar ile Çalışmanın Gücü

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında Hatay ve Kahramanmaraş'ta yürütülen psikososyal destek çalışmalarında, sahada görev yapan uzmanların önemli bir bölümü bu şehirlerde doğmuş, büyümüş veya uzun yıllardır bu bölgelerde yaşayan bireylerden seçilmiştir. Bu yaklaşım, destek sürecinde güvenin hızlı kurulmasına, müdahalenin kültürel olarak uygun bir şekilde yürütülmesine ve toplulukla daha derin bağlar kurulmasına imkan sağlamıştır.

Yerel uzmanlar, hem bölge halkının günlük yaşantısına hem de afet sonrası oluşan sosyal dinamiklere hâkim oldukları için, katılımcıların duygu, ifade ve beklentilerini çok daha iyi biçimde okumuş ve destek süreçlerine bu doğrultuda yön vermişlerdir. Özellikle travma, yas ve dayanışma temalı grup oturumlarında uzmanların, ortak acıyı paylaşan bireyler olmaları, destek alan toplulukların kendilerini daha az yalnız ve daha fazla anlaşılmış hissetmesini sağlamıştır.

Aynı zamanda, yerel uzmanların istihdamı bölge içi kapasitenin güçlendirilmesine katkı sunmuş, uzun vadede sürdürülebilir bir psikososyal destek sisteminin temellerini atmıştır.

Öte yandan, bu uzmanlar da afetten doğrudan etkilenen kişiler olduğundan, hayat koşulları, travmaya maruziyet düzeyleri ve psikolojik iyilik hâlleri göz önünde bulundurulmalı; ihtiyaç duyduklarında kendilerine yönelik destek ve süpervizyon mekanizmaları etkin şekilde işletilmelidir.

2. RUH SAĞLIĞI VE PSİKOSOSYAL DESTEK (RSPSD)

Sizi Gök

Seyyarım

Keşke hep
bizimle etkinlik

yapsanız :)

Bu el kitabında Yan Yanayız Projesi kapsamında edinilen dersler ve örnek müdahaleler paylaşılacakla birlikte, aynı zamanda psikososyal destek uygulamalarına temel oluşturan önemli teorik bilgileri de sunulmaktadır. Psikososyal destek çalışmalarını planlayan ve yürüten herkes için, bu teorik çerçeve müdahalelerin neden ve nasıl yapılandırılması gerektiğini anlamada kritik önem taşımaktadır.

2.1 Tanımı ve Önemi

“Psikososyal” terimi kişileri etkileyen psikolojik, sosyal ve çevresel şartlar arasındaki karşılıklı etkileşimdir. Psikososyal destek (PSD), bireylerin hem psikolojik hem de sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir müdahale sürecini işaret etmektedir.

Krizler, afetler ve insani acil durumlar bireylerin yalnızca fiziksel güvenliklerini değil, aynı zamanda psikososyal iyilik hallerini de ciddi şekilde etkileyen olaylardır. Afetten etkilenen bireyler, yaşadıkları kayıplar, şiddet, travma ve belirsizlik nedeniyle ciddi stres altına girerler (WHO, 2019).

Bu noktada, psikososyal destek, bireylerin duygusal yaralarını sararken, aynı zamanda toplulukların sosyal yapılarının yeniden inşa edilmesine yardımcı olmaktadır. Zorlu yaşam olaylarının bireyler üzerindeki etkileri yalnızca kısa vadede değil, aynı zamanda orta ve uzun vadede de kendini göstermektedir. Bu nedenle, müdahale süreçlerinin yalnızca acil yardımla sınırlı kalmaması, bireylerin uzun vadeli iyilik hallerini destekleyecek şekilde yapılandırılması gerekmektedir.

Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) Piramidi (bkz. Figür 1), krizlerden etkilenen bireylerin farklı seviyelerdeki ihtiyaçlarına yönelik sistematik bir yaklaşım sunmaktadır. Bu model, müdahalelerin aşamalı ve çok katmanlı bir yapıya sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır (UNICEF, 2018).

Figür 1. Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) Piramidi

Piramidin en temel seviyesinde, bireylerin gıda, su, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması yer almaktadır. Çünkü fiziksel olarak güvende hissedilmeyen bir ortamda psikososyal destek hizmetleri etkili olmamaktadır. Bu aşama, insani yardımın bireylerin onurunu koruyacak şekilde sunulmasını ve toplum içindeki destek mekanizmalarının harekete geçirilmesini de kapsamaktadır (Sphere Association, 2018).

İkinci seviyede aile ve topluluk destekleri devreye girmektedir. Topluluk içindeki dayanışma, bireylerin travmaya karşı daha dirençli olmasını sağlamaktadır. Bu aşamada özellikle çocuklara, bakım verenlere ve öğretmenlere yönelik destekleyici programlar ön plana çıkmaktadır. Grup terapileri, sosyal etkinlikler ve dayanışmayı teşvik eden faaliyetler, toplumun psikolojik olarak toparlanmasını hızlandırmaktadır.

Bir üst seviyeye çıkıldığında, odaklanmış ancak uzman olmayan psikososyal destek hizmetleri uygulanmaktadır. Bu aşamada psikososyal destek alanında eğitilmiş saha çalışanları ve gönüllüler, bireylerin duygusal iyilik hâllerini desteklemeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Örneğin, travmaya maruz kalan bireylere psikolojik ilk yardım sağlanması, kadınlar ve çocuklar için güvenli alanların oluşturulması ve topluluk içinde yaşanan krizlerin yönetimine destek olunması bu seviyede yer almaktadır. Bu tür destekler, bireylerin ciddi bir ruh sağlığı problemi yaşamadan iyileşme sürecine girmelerine yardımcı olmaktadır.

Bazı bireylerin daha ileri düzeyde uzman desteğine ihtiyacı olabilmektedir. Piramidin en üst seviyesinde yer alan uzmanlaşmış ruh sağlığı hizmetleri, ağır ruhsal sağlık sorunları yaşayan bireylere yönelik daha kapsamlı ve uzun süreli desteği içermektedir. Psikiyatristler ya da klinik psikologlar tarafından sağlanan psikoterapi, ilaç tedavisi ve uzun vadeli rehabilitasyon hizmetleri bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Bu çok katmanlı modelin başarılı olabilmesi için tüm seviyelerde verilen destek hizmetlerinin birbirini tamamlayacak biçimde ve entegre olarak yürütülmesi gerekmektedir. Piramidin alt seviyelerinde güçlü bir temel oluşturulmadığı sürece, üst seviyelerde sunulan hizmetler bireyler için yeterince etkili olmayacaktır (UNICEF, 2018). Örneğin, bir kişinin travma sonrası psikolojik desteğe erişebilmesi için önce temel güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmış olması, topluluk içinde destekleyici bir çevreye sahip olması ve temel psikososyal destek hizmetlerinden faydalanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle müdahalelerin yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı da güçlendirecek şekilde planlanması oldukça önemlidir.

Psikososyal destek programlarının amacı yalnızca kriz anında psikolojik ilk yardım sağlamak değil; aynı zamanda bireylerin ve toplulukların dayanıklılıklarını artırarak uzun vadeli iyileşmelerini desteklemektir. Kriz sonrası süreçte bireylerin yeniden hayata adapte olabilmeleri için sürdürülebilir psikososyal destek mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Topluluk içindeki güven ve dayanışmanın yeniden inşa edilmesi, bireylerin geleceğe dair umutlarını artıran en önemli faktörlerden biridir. Bu kapsamda psikososyal destek hizmetleri, ruh sağlığı uzmanlarının yanında insani yardım çalışanları, eğitimciler, sosyal hizmet uzmanları ve yerel toplum liderleri gibi çeşitli paydaşlar tarafından da desteklenmelidir (IASC, 2007).

RSPSD piramidi, insani yardım çalışanları ve politika yapıcılar için kapsamlı bir çerçeve sunarak krizlerden etkilenen bireylerin farklı seviyelerdeki ihtiyaçlarını belirlemeye ve bu ihtiyaçlara uygun hizmetlerin organize edilmesine yardımcı olmaktadır (UNICEF, 2018). Krizlerin bireyler ve toplumlar üzerindeki uzun vadeli etkilerini en aza indirmek ve psikososyal iyilik hâllerini güçlendirmek için bu modelin etkin şekilde uygulanması kritik önem taşımaktadır. İhtiyaç Haritası programları kapsamındaki PSS çalışmaları, "Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) Piramidi"nde yer alan seviyelerin her birini içeren dinamik bir süreç olarak yürütülmektedir.

2.2. Acil Durumların Ruh Sağlığı ve Psikososyal Etkileri

Acil durumlar, bireyler ve toplumlar üzerinde derin psikososyal etkiler bırakan travmatik olaylardır. Felaketler, salgın hastalıklar, çatışmalar ve doğal afetler gibi krizler; etkilenen bireylerde ve topluluklarda farklı düzeylerde stres tepkilerine neden olabilmektedir (WHO, 2019).

Bu tepkiler, hafif ve geçici kaygıdan uzun vadeli psikososyal bozulmalara kadar geniş bir yelpazede görülebilmektedir. İnsanlar; belirsizlik, güvenlik tehditleri, kayıplar ve zorlayıcı yaşam koşulları karşısında farklı şekillerde tepki göstermektedir (bkz. Tablo 1). Bazı bireyler zorlu olayın ardından kısa sürede toparlanırken, bazıları için psikososyal etkiler zamanla daha belirgin hâle gelebilmektedir (IASC, 2007).

Tablo 1. İnsani Krizlerden Etkilenen Nüfuslarda Ruh Sağlığı Bozukluklarının Yaygınlık Tahminleri

Ruhsal Bozukluk Türü	Yaygınlığı (%) ^f
Toplam Ruhsal Bozukluklar (Depresyon, Anksiyete, TSSB, Bipolar Bozukluk, Şizofreni)	22,1
Hafif Ruhsal Bozukluklar	13,0
Orta Şiddette Ruhsal Bozukluklar	4,0
Ağır Ruhsal Bozukluklar (Şizofreni, Bipolar Bozukluk, Ağır Depresyon, Ağır Anksiyete, Ağır TSSB)	5,1

World Health Organization. (2022). Mental health and psychosocial wellbeing in humanitarian emergencies: WHO estimates of prevalence and burden of mental disorders in conflict-affected populations. Geneva: World Health Organization.

Acil durumlar sırasında ortaya çıkan psikolojik tepkiler arasında korku, kaygı, umutsuzluk, öfke, uyku bozuklukları, odaklanma zorluğu ve sosyal geri çekilme gibi belirtiler yer almaktadır. Özellikle bireyler güvende hissetmediklerinde ve sosyal destek sistemlerinden mahrum kaldıklarında bu psikososyal etkiler daha yoğun hale gelmektedir (Sphere Association, 2018). Çocuklar ve yaşlılar gibi hassas gruplar, felaketlerin etkilerini daha ağır hissedebilir ve özel desteğe ihtiyaç duyabilirler.

Krizlerin bireysel etkileri kadar toplumsal etkileri de önemlidir. Toplum yapısının bozulması, sosyal dayanışmanın zayıflaması ve güven kaybı; bireylerin kriz sonrası uyum süreçlerini zorlaştırabilmektedir.

Çoğu stres tepkisinin, bireyler destek alabildiğinde veya güvenli bir çevreye yeniden kavuştuğunda hızla azaldığı bilinmektedir (WHO, 2019). Bu nedenle acil durum sonrası müdahalelerde bireylerin psikolojik ve sosyal destek sistemlerine erişimlerinin sağlanması gerekmektedir. Afet sonrası sunulan psikososyal destek hizmetleri; bireylerin travmayı işleyebilmelerine, güven duygularını yeniden kazanmalarına ve toplum içindeki rollerine uyum sağlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmalıdır (UNICEF, 2018).

Acil durumların ruh sağlığı ve psikososyal etkileri karmaşık ve çok katmanlıdır. Krizlerden etkilenen bireylerin hem kısa hem de uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılayacak psikososyal destek programlarının uygulanması, bireylerin ve toplumların toparlanma sürecini hızlandıracaktır.

Özellikle sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi, damgalamanın önlenmesi ve psikolojik dayanıklılığı artıran müdahalelerin hayata geçirilmesi; kriz sonrası psikososyal iyilik hâlinin korunması açısından kritik öneme sahiptir (UNHCR, 2020).

Afetlere Hazırlığın Önemi**ÖĞRENİLMİŞ DERSLER**

İnsanların psikososyal dayanıklılıkları, afet sürecini nasıl atlatacakları üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Bu nedenle afetlere hazırlık kapasitesinin artırılması, odaklanması gereken ana alanlardan biri olmalıdır. Çünkü bir afet ya da kriz meydana geldiğinde bunun için ayrıca zaman ayırmak mümkün değildir.

Afet öncesi hazırlık süreçlerinde, ruh sağlığı ve psikososyal destek (RSPSD) alanında görev alacak çalışanların belirlenmiş temel eğitimleri tamamlaması önerilmektedir. Bunun yanında, eğitimlerin yalnızca RSPSD alanı ile sınırlı tutulmaması; kapsayıcı bir çerçeve sunularak, çalışanların kriz ve afet durumlarına bütüncül bir bakış açısı geliştirmesi önemlidir. Böylelikle her biri farklı dinamiklere sahip afet ve krizleri öznel olarak değerlendirmeleri mümkün olacaktır.

2.3. Afet ve Acil Durumda Koruma Prosedürleri ve Sorumlulukları

Acil durumlarda koruma prosedürleri, krizlerden etkilenen bireylerin güvenliğini sağlamak ve haklarını korumak amacıyla oluşturulmuş rehberlerdir. Bu prosedürler; insan haklarına dayalı bir yaklaşımla, zarar vermemeyi, katılımcılığı ve kapsayıcılığı esas almaktadır (Sphere Association, 2018). Afet ve kriz dönemlerinde özellikle çocuklar, yaşlılar, engelliler ve diğer kırılgan gruplar daha incinebilir olduğundan, koruma prosedürleri çerçevesinde belirtilen sorumlulukların kurumsal ve bireysel düzeyde farkında olunması ve tüm süreçlerde titizlikle uygulanması gerekmektedir (IASC, 2007).

2.3.1 Temel Çalışma İlkeleri

Afet ve acil durumlarda yürütülen tüm çalışmalar, belirli etik ve koruma standartlarına uygun, operasyonel ilkeler çerçevesinde yürütülmelidir. İnsan haklarına saygı, zarar vermeme, katılımcı yaklaşım ve ayrımcılığa karşı kapsayıcı bir tutum, bu süreçlerin temelini oluşturmaktadır (Sphere Association, 2018). Bu ilkelerin uygulanması, müdahale süreçlerinin zarardan uzak, adil, etkili ve sürdürülebilir olmasını sağlar.

a. İnsan Haklarına ve Eşitliğe Saygı

Tüm faaliyetler, insan onuruna yakışır şekilde yürütülmelidir. Yardım sağlanan toplulukların dini, dili, ırkı, cinsiyeti, yaşı, cinsel yönelimi, engellilik durumu veya sosyal statüsü fark etmeksizin eşit biçimde hizmet alması güvence altına alınmalıdır (UNHCR, 2020). Her bireyin temel hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmeli; bu haklar herhangi bir ayrımcılığa uğramadan korunmalıdır. Özellikle krizlerden daha fazla etkilenebilir olan çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve engelliler gibi savunmasız grupların kapsandığından emin olunmalıdır (IASC, 2007).

Dil Bariyeri ve Tercüman Eksikliği**ÖĞRENİLMİŞ DERSLER**

Sahada yürütülen psikososyal destek çalışmalarında, farklı dil konuşan gruplarla karşılaşıldığında dil bariyeri önemli bir engel haline gelebilmektedir. Özellikle mülteciler veya yabancı uyruklu bireylerle yapılan görüşmelerde, katılımcıların kendilerini ifade edebilmeleri ve ihtiyaçlarının doğru anlaşılması güçleşmektedir. Tercüman desteğinin bulunmadığı durumlarda yaşanan iletişim aksaklıkları, hizmetin eşit ve adil sunulmasına engel olmaktadır.

Bu sorunların önüne geçebilmek için hizmet sunulacak topluluğun dinamiklerine hâkim olmak gerekmektedir. Gerekli durumlarda sahada yerel dile hâkim tercümanlar görevlendirilmeli ve bu tercümanlar psikososyal destek konusunda eğitilmelidir. Tercüman istihdam edilemediğinde gönüllü tercümanlarla çalışılabilir veya tercüman hizmeti veren kurumlarla iş birliği yapılabilir. Ayrıca katılımcıların dil çeşitliliği gözetilerek yazılı ve görsel materyaller sade ve çok dilli şekilde hazırlanmalıdır.

b. Zarar Vermeme

Yürütülen tüm çalışmalar fayda sağlama amacıyla gerçekleştiriliyor olsa da afet müdahalelerinde her zaman gözetilmesi gereken temel ilke, müdahalenin hiçbir aşamasında zarar vermemektir. Bir müdahale başlatılmadan önce, süreçlerde zarar doğurabilecek riskli durumlar değerlendirilmelidir. Belirlenen riskleri ortadan kaldırmak için gerekli önlemler alınmalı; risklere yönelik çözümler geliştirilerek hayata geçirilmelidir (Sphere Association, 2018). Eğer bu riskler elimine edilemiyorsa planlanan müdahaleler başlatılmamalı, durdurulmalı veya alternatif yöntemler geliştirilmelidir.

Müdahalelerin kısa ve uzun vadeli etkileri göz önünde bulundurularak olası olumsuz sonuçların en aza indirilmeye çalışılması gerekir. Bu süreç, toplulukların kültürel değerlerine ve inançlarına aşina olmayı ve onlara saygı göstermeyi de gerekli kılmaktadır.

c. Katılımcı Yaklaşım

Müdahale süreçlerinin tüm aşamalarına toplumun aktif katılımı sağlanmalı; özellikle krizlerden doğrudan etkilenen bireylerin görüşleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Topluluk üyelerinin süreçlere dahil edilmesi, programların kabul edilebilirliğini ve sürdürülebilirliğini artırmaktadır (UNICEF, 2018). Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi savunmasız grupların da bu süreçlerde eşit şekilde yer almasına özen gösterilmelidir.

d. Geri Bildirimleri Önemseme

Müdahale sürecinin başında erişilebilir, anlaşılır ve güvenilir geri bildirim mekanizmaları kurulmalı; insanların şikâyetlerini ve önerilerini iletebilecekleri güvenli ortamlar oluşturulmalıdır. Bu mekanizmalar, topluluğun ihtiyaçlarını anlamak, müdahale yöntemlerini değerlendirmek ve gerekli düzenlemeleri yapmak açısından kritik öneme sahiptir (IASC, 2007)

Geri Bildirim Mekanizmaları

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında kurulan psikososyal destek merkezlerinde, katılımcıların görüş, öneri ve şikâyetlerini güvenli biçimde iletebildikleri çok kanallı geri bildirim sistemleri oluşturulmuştur. Bu araçların etkin şekilde kullanılabilmesi ve amacına ulaşabilmesi için, yararlanıcılarla gerçekleştirilen ilk temasta mekanizmada yer alan tüm araçlar tanıtılmaktadır. Geri bildirim sistemi şu araçları içermektedir:

- **Yüz yüze geri bildirimler:** Seanslar sonrası sözlü değerlendirmeler için geri bildirim ve kapanış bölümlerine yer verilmiştir. Bu kısım özellikle çocuklarla yaratıcı yöntemlerle (örneğin duygu panoları, gülen yüz skalası) desteklenmiştir.
- **Geri bildirim kutuları:** Psikososyal destek merkezlerine yerleştirilen kutular aracılığıyla anonim ve yazılı geri bildirimler toplanmıştır. Böylece bireylerin kendilerini güvende hissederek geri bildirimde bulunmaları sağlanmıştır. Çocuklar için çocuk dostu kutular tasarlanmış ve göz hizasında konumlandırılmıştır. Kutulara gelen tüm bildirimler aylık olarak değerlendirilmiştir. Süreç şu şekilde yürütülmüştür: İlgili sahada yetkilendirilmiş iki kişi, ayın belirli günlerinde kutuları açarak, içeriğe bakmadan gelen geri bildirimleri zarflara koymuş ve etik birimin incelemesi için kargolamıştır. Sahadaki yetkililer ile öncesinde gizlilik sözleşmesi imzalanarak sürecin gizlilik çerçevesinde yürütülmesi güvence altına alınmıştır.

Geri Bildirim Mekanizmaları

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

- **Mobil geri bildirim kutuları:** Merkez dışındaki alanlarda veya mobil sahalarda yürütülen faaliyetlerde geri bildirim toplayabilmek için taşınabilir kutular oluşturulmuştur. Bu kutular, etkinlikten sorumlu uzman tarafından yararlanıcıların kolayca erişebileceği yerlere yerleştirilmiştir. Grup açılışlarında, tanışma bölümünün ardından, şikâyet ve geri bildirim kutularının amacı, işlevi ve kullanım şekli yararlanıcılara açıklanmıştır.
- **E-posta ile geri bildirim:** Yararlanıcılar, görüş, öneri ve şikâyetlerini istedikleri zaman etik@yanyanayiz.com.tr adresine e-posta yoluyla iletebilmektedir. Bu adres hem yüz yüze alanlarda bulunan bilgilendirme afişlerinde hem de çevrim içi destek platformunda görünür şekilde paylaşılmakta ve yalnızca İhtiyaç Haritası'nın yetkili etik birimi tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir.
- **Geri bildirim formları:** Yararlanıcılardan, bireysel ve grup psikososyal destek süreçlerini tamamladıklarında anonim formlar aracılığıyla geri bildirim alınmıştır. Böylece hizmetlerin etkililiği ve ihtiyaçlara uygunluğu ölçülmüştür. Formların çevrim içi versiyonları sayesinde yüz yüze çalışmalar dışında yürütülen faaliyetlere ilişkin geri bildirim almak da mümkün olmuştur. Formlar, yararlanıcılarla internet bağlantısı (link) veya QR kod yoluyla paylaşılmıştır.
- **İhtiyaca yönelik geri bildirim oturumları:** Belirli konulara dair katılımcılarla sözlü görüşmeler yapılmış ve ihtiyaçlar doğrudan onlardan dinlenmiştir. Örneğin, 6 Şubat depreminin yıl dönümünde ne yapılmasını istedikleri kendilerine sorulmuş ve bu doğrultuda etkinlikler planlanmıştır.

Bu sistem sayesinde süreç güvenli bir şekilde ve topluluk temelli bakış açısıyla ilerlemiştir. Alınan geri bildirimler düzenli olarak incelenmiş, yürütülen çalışmaların revizyonuna ve geliştirilmesine rehberlik etmiştir.

Geri Bildirim Uygulaması

UYGULAYICIYA NOT

Çalışılan bölgeye göre teknolojiye erişim, dijital okuryazarlık ve internet kullanımı değişiklik gösterebilir. Özellikle kırsal alanlarda ya da dezavantajlı gruplarla çalışırken, katılımcıların internet bağlantısına, akıllı telefon gibi araçlara veya temel dijital becerilere sahip olmaması yaygın bir durum olabilir. Bu nedenle geri bildirimlerin dijital formlar üzerinden toplanmasının yanında, her zaman kâğıt-kalem ile elden alınabilecek bir versiyonunun da hazır bulundurulması önerilir.

Elde edilen basılı veriler, mümkünse ilgili uzman ya da yetkili personel tarafından düzenli olarak dijital raporlama sistemine aktarılmalıdır. Böylece hem veri bütünlüğü sağlanabilir hem de değerlendirme süreçleri merkezi biçimde yürütülebilir.

e. Kapsayıcı ve Ayrımcılık Karşıtı Yaklaşım

Tüm müdahale süreçlerinde, hiçbir bireyin ayrımcılığa uğramamasına özen gösterilmeli ve herkesin eşit haklara sahip olduğundan emin olunmalıdır. Farklı cinsiyetlerin, cinsel yönelimlerin, yaş gruplarının, engellilerin, etnik ve dini grupların veya diğer marjinalleştirilmiş toplulukların ihtiyaçları eşit şekilde gözetilmelidir. Hizmetlerin sunumu sırasında bu gruplara yönelik ayrımcılığın önlenmesi amacıyla aktif önlemler alındığından emin olunmalıdır (UNHCR, 2020).

Kapsayıcılığı Sağlama

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Fiziksel alanlarda hizmet sunarken, kapsayıcılık çoğu zaman yalnızca temel standartların sağlanmasıyla sınırlı kalabilmektedir. Oysa farklı toplumsal kesimlerin ve bireylerin erişilebilirliği ile güvenliği, hizmetlerin etkili olmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Örneğin, Hatay'da kurulan psikososyal destek merkezinin ilk planlamasında engelli rampasına yer verilmemiştir. Ancak konteyner kente yerleşimin başlamasının ardından yapılan hane ziyaretlerinde topluluk içinde engelli bireylerin bulunduğu görülmüştür. Bunun üzerine merkezler, bu kişiler için de erişilebilir hale getirilmiş ve hızlıca engelli rampası eklenmiştir. Böylece hem merkezin erişilebilirliği hem de hizmetlerin kapsayıcılığı artırılmıştır.

Bu deneyim, hizmet alanlarının erişilebilirliğinin ve hedef topluluk için uygunluğunun belirli aralıklarla gözlemlenmesi ve ihtiyaç tespitleriyle güncellenmesi gerektiğini göstermiştir. Örneğin ilerleyen süreçte, kadınlar, yaşlılar ve çocuklar gibi gruplar için bekleme alanlarında daha fazla mahremiyet ve konfor ihtiyacı olduğu belirlenmiş ve alanın koşulları imkânlar dâhilinde iyileştirilmiştir.

f. Çocuğun Yüksek Yararı

Çocukların korunması, afet müdahalesinin en önemli alanlarından biridir. Tüm çalışmalar sırasında çocuğun yüksek yararı gözetilmeli; fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik verilmelidir. Karar alma süreçlerinde çocukların görüşlerinin alınması ve bu görüşlere gereken önemin verilmesi, kurum kültürü olarak benimsenmelidir.

Faaliyetlerin çocuk dostu biçimde yürütülmesi, çocuklar için güvenli alanların oluşturulması ve psikososyal destek mekanizmalarının sunulması, bu ilkenin hayata geçirilmesinde kritik adımlardır (IASC, 2007; UNICEF, 2018).

2.3.2. Koruma ve İnsan Hakları Standartları

Afet müdahalesinde insan hakları standartlarının gözetilmesi, müdahalelerin etik, adil ve etkin olmasını sağlamaktadır. Kurumlar, müdahale süreçlerinin tüm aşamalarında insan hakları standartlarına uygun şekilde hareket etmelidir (Sphere Association, 2018).

a. Sıfır Tolerans Politikası

Her türlü istismar, sömürü, kötü muamele ve ayrımcılığa karşı sıfır tolerans politikası benimsenmeli ve bu politika tüm çalışanlara ve paydaşlara açıkça bildirilmelidir. Kurum içi eğitimler ve farkındalık kampanyaları düzenlenmeli, bu tutum kurum kültürü haline getirilmelidir. Ayrıca, bu politikaların uygulanabilirliğini sağlamak için denetim mekanizmaları oluşturulmalı ve düzenli olarak güncellenmelidir (UNHCR, 2020).

b. Çocuk Güvenliği

Afet durumlarında çocuklar en savunmasız gruplar arasında yer almaktadır. Çocuk güvenliği politikaları dikkatle uygulanmalı; özellikle korunmasız durumda olan çocukların zarar görmesini önlemeye yönelik mekanizmalar geliştirilmelidir. Çocuk güvenliğini sağlamak için düzenli çocuk güvenliği eğitimleri gerçekleştirilmelidir. Bu eğitimler, yönetim kurulundan afet çalışanlarına ve gönüllülere kadar tüm personele yaygınlaştırılmalıdır. Gerekli durumlarda ortakların ve partnerlerin de kapasitesini geliştirmek için eğitimler düzenlenmeli ve bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmelidir (UNICEF, 2018).

Çocuk Güvenliğine Dair Uygulama Pratikleri

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

İhtiyaç Haritası, afet sonrası müdahalelerde çocuğun yüksek yararını temel ilke olarak benimsemiş ve tüm faaliyetlerini bu ilkeye göre şekillendirmiştir. Yan Yanayız Projesi kapsamında gerçekleştirilen bazı anahtar uygulamalar şunlardır:

- **Çocuk Güvenliği Politikası ve Eğitimleri:** Tüm ekip üyeleri, çocuk koruma standartları, ihmal/istismar belirtileri ve güvenli yönlendirme süreçleri hakkında eğitim almıştır. Bu yaklaşım kurumun tüm işleyişine entegre edilmiştir. Ayrıca başka bir kurumla iş birliği yapılması, hizmet alınması ya da alana ziyaret gerçekleştirilmesi durumunda, ortakların çocuk güvenliği konusunda bilgilendirilmesi ve uygun davranış sergilemeleri için eğitimler verilmiştir.
- **Çocuk Dostu Geri Bildirim Mekanizması:** Çocuklara uygun dil ve görsellerle hazırlanmış geri bildirim posterleri aracılığıyla çocukların görüşleri düzenli olarak toplanmıştır. Herhangi bir şüphe veya bildirim durumunda gerekli koruma mekanizmaları devreye alınmıştır.
- **Çocuk Dostu Alanlar:** Kapsayıcı, güvenli ve yaşa uygun biçimde düzenlenmiş alanlar oluşturulmuştur. Bu alanlarda çocukların hem fiziksel hem de duygusal olarak güvende hissetmeleri sağlanmıştır..
- **Risk Değerlendirmesi:** Alan dışında veya özel günlerde planlanan etkinlikler öncesinde ekip üyeleri bir araya gelerek risk değerlendirmesi yapmıştır. Etkinliğin tümü gözden geçirilmiş, çocukların maruz kalabileceği fiziksel, psikolojik ve sosyal riskler belirlenmiş ve risklerin ortadan kaldırılması için önlemler (fiziksel alan güvenliği, sağlık riskleri, acil durum planları) alınmıştır. Risklerin elimine edilemeyecek kadar büyük veya zarar verme ihtimali yüksek olması durumunda etkinlik iptal edilmiştir.

c. KVKK ve Bilgilendirilmiş Onam

Kişisel verilerin korunması, özellikle afet bölgelerinde toplanan veriler açısından büyük önem taşımaktadır. Veri gizliliğini sağlamak amacıyla KVKK (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu) ve bilgilendirilmiş onam süreçleri titizlikle uygulanmalıdır. Toplanan verilerin saklanması, işlenmesi ve paylaşılması aşamalarında kurumsal veri güvenliği politikalarına ve duruma göre ulusal veya uluslararası yasal düzenlemelere uyulmalıdır (UNHCR, 2020).

d. Şikâyet ve Geri Bildirim Mekanizması

Şikâyet ve geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla hizmetlerin kalitesi izlenmeli ve gerektiğinde müdahale edilmelidir. Bu mekanizmaların erişilebilir, güvenli ve kapsayıcı olması sağlanmalı; özellikle savunmasız grupların geri bildirimde bulunabilmesi için uygun yöntemler geliştirilmelidir. Süreç yalnızca mekanizmanın kurulmasıyla sınırlı kalmamalı; alınan şikâyet ve öneriler düzenli olarak değerlendirilip raporlanmalı, gerektiğinde müdahale süreçleri bu geri bildirimler doğrultusunda iyileştirilmelidir (Sphere Association, 2018).

2.3.3. Kurumsal Davranış Kuralları ve Yönetmelikleri

Personel davranış yönetmeliği, çalışanların kriz anlarında nasıl hareket etmeleri gerektiğini ve etik sınırlarını belirleyen bir rehber niteliği taşımaktadır. Politika belgeleri ve ek kılavuzlarla, her çalışanın bulunduğu ortamda güvenliği sağlamaya yönelik yükümlülükleri net şekilde tanımlanmalıdır. Tüm çalışanlar ve gönüllüler belirlenen etik kurallara uygun hareket etmelidir (IASC, 2007).

Afet ve acil durumlarda koruma prosedürlerinin etkin şekilde uygulanması, krizden etkilenen bireylerin haklarının korunmasını ve insani yardım faaliyetlerinin etik ilkelere bağlı olarak yürütülmesini sağlar. Bu çerçevede geliştirilen her politika ve mekanizma, bireylerin güvende hissetmesini ve toplumun kriz sonrası iyileşme sürecine daha hızlı adapte olmasını desteklemektedir (UNICEF, 2018).

Kurum İçi Kılavuzlar

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Personel Davranış Yönetmeliği

Afet ve acil durum faaliyetlerinde görev yapan tüm çalışanların etik ilkelere ve kurumsal politikalara uygun hareket etmesini sağlamak amacıyla Personel Davranış Yönetmeliği hazırlanmış ve uygulanmıştır. Yönetmelik; özellikle güç dengesinin eşit olmadığı, kırılgan grupların destek aldığı alanlarda çalışanların sorumluluklarını açık biçimde tanımlamaktadır.

Yönetmelik kapsamında;

- Cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi (PSEA),
- Çocuk güvenliği,
- Ayrımcılıkla mücadele,
- Taciz, tehdit ve zorbalığın engellenmesi,
- Gizliliğin korunması,
- Yolsuzlukla mücadele
- İnsani yardımın tarafsızlık ilkesine uygun şekilde sunulması

gibi temel etik ilkeler yer almaktadır. Personel davranış yönetmeliği sadece kriz anlarında değil, olağan çalışma süreçlerinde de geçerlidir. Yönetmelik işe alım sürecinde yeni başlayan personele oryantasyon kapsamında aktarılmakta ve yazılı onayları alınmaktadır. Mevcut çalışanlara ise düzenli aralıklarla bilgilendirici eğitimler verilerek politika belgelerine dair güncel bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır.

Ziyaretçiler için Çocuk ve Yetişkin Güvenliği Politikası Kabul Beyanı:

Afet sahalarında ve merkezlere yapılan ziyaretlerde çocukların ve yetişkinlerin güvenliğini korumak amacıyla ziyaretçilere yönelik yapılandırılmış bir bilgilendirme ve onay süreci uygulanmıştır. Bu kapsamda ziyaretçilerle alana gelmeden önce “Çocuk ve Yetişkin Güvenliği Politikası Kabul Beyanı” paylaşılmış; ziyaretçinin bu beyanı okuyup anladığı, davranış ilkelerine uyacağına dair yazılı onayı alınmıştır.

Beyan formunda;

- Çocuklarla fiziksel temastan kaçınılması,
- Kişisel bilgi paylaşılmaması,
- Fotoğraf veya video çekiminin yasaklanması,
- Bildirim yükümlülüğü

gibi temel koruma kuralları yer almıştır. Uygulama sayesinde sahada, çocuk koruma standartlarına uygun ve güvenli bir ziyaret ortamı oluşturulmuştur.

Her tür ihlal durumunda güvenli ve gizli bir şikâyet mekanizması işletilmeli; ihlal halinde hem bireysel hem de kurumsal düzeyde belirlenen prosedürler takip edilmelidir.

3. AFET SONRASI TOPARLANMA VE UZUN VADELİ DESTEK

Yan
Yanayız

 ZURICH Foundation

PSİKOSOSYAL DESTEK

Önceki bölümlerde, psikososyal destek çalışmalarının temel kavramsal ve teorik çerçevesi sunulmuştur. Bu bölümde ise afet sonrası toparlanma sürecinde yürütülen uygulamalara odaklanılacaktır.

Yan Yanayız Projesi kapsamında edinilen deneyimlerden yola çıkarak, afetlerden etkilenen topluluklara, afet çalışanlarına ve gönüllülere yönelik gerçekleştirilen orta ve uzun vadeli psikososyal destek müdahaleleri ve örnek faaliyetler aktarılacaktır.

Bu bölüm, sahadaki farklı uygulama biçimlerini; yapılandırılmış oturumlardan mobil ve çevrim içi faaliyetlere kadar geniş bir yelpazede sunarak, müdahalelerin çeşitliliğini, uygulama pratiklerini ve esnekliğini göstermeyi amaçlamaktadır.

3.1 Afetten Etkilenen Topluluklar

Afet müdahalesi genellikle acil durum evresinde başlasa da, ihtiyaçların tam olarak karşılanabilmesi ve toplulukların iyileşmesi için orta ve uzun vadeli programların planlanması gereklidir. Kısa vadeli insani yardım hayat kurtarmaya ve temel ihtiyaçların karşılanmasına odaklanırken, orta vadede rehabilitasyon, uzun vadede ise kalkınma perspektifine geçiş yapılmaktadır (IASC, 2007).

Stratejik olarak RSPSD alanında da benzer bir plana geçiş yapılmalıdır. Acil psikososyal ilk yardımlarla başlayan müdahaleler zamanla toplumsal dayanıklılık inşa eden ve kalıcı destek sistemlerini oluşturan programlara evrilmelidir (IFRC, 2018).

3.1.1 Psikososyal Destek Merkezleri

Psikososyal Destek Merkezleri (PSDM), afet veya krizlerden etkilenen birey ve topluluklara yerinde, sürekli ve erişilebilir psikososyal destek hizmeti sunmayı amaçlayan sabit yapılar veya geçici hizmet noktalarıdır. Bu merkezler, afet sonrası süreçte güvenli alanlar sağlayarak bireylerin yaşadıkları travmaları anlamlandırmalarına, baş etme becerilerini geliştirmelerine ve sosyal bağlarını yeniden kurmalarına destek olmaktadır (IASC, 2007).

PSDM'ler; bireysel görüşmeler, grup oturumları, psikoeğitim, çocuklara ve gençlere yönelik etkinlikler gibi çok yönlü hizmetleri aynı çatı altında sunmaktadır. Merkezlerin bulunduğu alanlar; güvenlik, erişilebilirlik, gizlilik ve kültürel uygunluk gibi kriterlere göre belirlenmelidir. Merkezlerde görevli ekipler, psikososyal destek konusunda eğitilmiş profesyonellerden ve toplum temelli gönüllülerden oluşmalıdır (UNICEF, 2018; Sphere Association, 2018).

Yerinde sunulan bu hizmet modeli, yalnızca bireysel iyilik hâlini değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılığı da güçlendirmeyi hedeflemektedir. Psikososyal Destek Merkezleri ayrıca ihtiyaç tespiti, yönlendirme ve diğer sosyal hizmetlerle koordinasyon görevlerini üstlenerek bütüncül bir müdahale zemini oluşturmaktadır (IFRC, 2018).

Yan Yanayız merkezlerinde yürütülen faaliyetler, bireylerin ihtiyaçlarını gözetten bir yaklaşımla; bireysel, grup ve topluluk düzeyinde planlanmıştır. Her düzeydeki destek, afetin bireyler ve topluluklar üzerindeki çok katmanlı etkilerini ele almayı amaçlamakta; bireyin psikososyal iyilik hâlini güçlendirmenin yanı sıra, sosyal dayanışmayı artıracak kapsayıcı yöntemler de içermektedir. Bu doğrultuda, merkezlerde sunulan psikososyal destek faaliyetleri bireysel destek, yapılandırılmış grup çalışmaları ve tek seferlik grup çalışmaları olarak aktarılmıştır.

Bilgi ve Destek Merkezi Olarak Psikososyal Destek Merkezleri

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Psikososyal Destek Merkezleri yalnızca psikolojik destek sunulan steril alanlar olarak değil, aynı zamanda afet sonrası dönem için birer bilgi ve yönlendirme merkezi olarak tasarlanmıştır. Afet koşullarının getirdiği belirsizlik göz önünde bulundurulduğunda, konteyner kent sakinleri bu merkezlere okul kayıt işlemleri, kalıcı konut geçiş süreci, sosyal destek mekanizmaları gibi pek çok konuda bilgi almak amacıyla başvurmuştur. Bu nedenle uzman ekiplerin sadece psikososyal alanda değil, temel idari süreçler ve sosyal hizmetler konusunda da güncel bilgiye sahip olması kritik önem taşımıştır.

Merkezlerin fiziksel olarak erişilebilir ve sıcak bir atmosferle düzenlenmesi, damgalanmayı azaltmış ve yararlanıcılarla güven inşa sürecini kolaylaştırmıştır. Örneğin konteyner kent sakinleri, kimi zaman yalnızca fotokopi, çıktı alma veya kısa bir iş için merkeze gelmiş; bu gündelik temaslar alanı daha tanıdık ve güvenilir hâle getirmiştir. Böylelikle merkezler sadece destek alınan bir yer değil, topluluğun kendine ait hissettiği, düzenli olarak ziyaret etmeyi alışkanlık haline getirdiği bir sosyal ortak mekâna dönüşmüştür (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Yerel Uzmanlar ile Çalışmanın Gücü](#)).

İzin Süreçleri ve Lojistik Gecikmeler

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Afet sonrası destek merkezlerinin açılışı ve hizmetlerin başlaması süreci çoğu zaman izin prosedürleri ve lojistik zorluklar nedeniyle yavaşlamaktadır. Resmî izinlerin alınmasında yaşanan gecikmeler, hizmetin başlamasını sekteye uğratırken; yapı malzemeleri, teknik ekipman ve insan kaynağına erişimdeki sorunlar da faaliyetleri geciktirebilmektedir.

Türkiye örneğinde, afet ve acil durum yönetiminde psikososyal destek hizmetlerinin koordinasyonu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ise Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında bu süreçte Bakanlığın ana çözüm ortağıdır. Psikososyal destek sunan kuruluşların izin, akreditasyon, alan belirleme ve denetim süreçleri Bakanlık tarafından yürütülmektedir.

İzin veya lojistik nedenlerden kaynaklanan gecikmelerin etkisini azaltmak için izin süreçlerinin önceden başlatılması önerilmektedir. Süreçlerde kamu kurumlarıyla düzenli iletişim kurulmalı ve odak kişilerle yakın takip yapılmalıdır. Lojistik gecikmelere karşı ise geçici hizmet noktaları oluşturulabilir ve mevcut güvenli alanlar alternatif merkezler olarak kullanılabilir. Ancak tüm geçici çözümler uygulanırken asgari insani yardım standartları gözetilmeli; güvenlik ve mahremiyet koşulları mutlaka sağlanmalıdır. Bu uygulamalar, hizmetin niteliğinin ve erişiminin olumsuz etkilenmesini önlemeye yardımcı olacaktır.

A. Bireysel Psikososyal Destek Çalışmaları

Psikososyal Destek Merkezlerinde yürütülen bireysel görüşmeler, afetten etkilenen bireylerin özel ve güvenli bir ortamda birebir destek alabilmelerini sağlamaktadır. Bu görüşmeler, yoğun stres, kayıp veya belirsizlik yaşayan kişilere yönelik planlanmaktadır. Psikososyal destek uzmanları tarafından yürütülen bireysel çalışmalar, kişinin yaşadığı deneyimlerin özgünlüğünü dikkate alarak destek sunmayı amaçlamaktadır (Sphere Association, 2018).

Grup ortamında dile getirilemeyen veya daha hassas olan duygular, bireysel görüşmeler sırasında güven içinde ifade edilebilmektedir. Afet sonrasında bireylerin yaşadığı kayıplar, travmatik anılar, gelecek kaygısı veya aile içi rol değişimleri gibi zorluklar bu görüşmelerde ele alınmaktadır.

Bireysel Psikososyal Destek Çalışmalarının Çerçevesi

UYGULAYICIYA NOT

- Bireysel görüşmeler haftada bir olacak şekilde planlanabilir. İhtiyaca göre esnek seanslar halinde yapılandırılmış bir yapı kullanılabilir.
- İlk görüşmede ihtiyaç değerlendirmesi yapılmalıdır; psikososyal durum, baş etme mekanizmaları, koruyucu faktörler ve risk faktörleri belirlenmelidir.
- Görüşmelerde aktif dinleme, duyguları yansıtma, empati ve problem çözme gibi tekniklerden yararlanılmalıdır.
- Görüşmelere psikoeğitim mutlaka entegre edilmelidir; bireylerin yaşadığı belirtileri anlamlandırmalarına destek olunmalı ve baş etme becerileri öğretilmelidir.
- Klinik düzeyde müdahale gerektiren durumlar tespit edildiğinde (örn. intihar riski, ağır depresyon vb.) bireyler ihtiyacına uygun uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirilmelidir..

Yan Yanayız Projesi kapsamında Hatay ve Kahramanmaraş'ta kurulan üç farklı Psikososyal Destek Merkezinde bireysel görüşmeler, psikososyal destek uzmanları (psikolog, psikolojik danışman ve sosyal hizmet uzmanları) tarafından yürütülmüştür. Yararlanıcılar, 5 ila 8 seans süren bireysel psikososyal destek süreçlerine dahil edilmiş; süreç, yararlanıcının ihtiyaçlarına uygun şekilde yapılandırılmıştır.

Psikolojik İyileşme Becerileri (PİB)

Bireysel görüşmeler, Psikolojik İyileşme Becerileri (PİB) modeline dayalı olarak yürütülmüştür (Brymer, Louie ve Griffin, 2019). PİB; afet ve acil durumların akut müdahale döneminden sonra uygulanan, her yaş grubuna bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda uyarlanabilen, yaşanan durum ve duygularla başa çıkmaya yardımcı olmayı amaçlayan, kanıta dayalı bir modeldir. Bu model, çeşitli baş etme becerilerinin öğretilmesine dayanır.

Bu kapsamda bireysel görüşmelerin amacı, psikolojik iyileşme becerileri temelinde afet yaşamış bireylerin ruh sağlığını korumak; ihtiyaç ve endişelerini ele almak; iyileşme sürecini desteklemek amacıyla baş etme becerilerini geliştirmek ve uyumsuz davranışların önüne geçmektir.

PİB, afet ve travmatik olaylar sonrasında bireylerin iyilik hâlini desteklemek amacıyla kullanılan altı temel beceriden oluşmaktadır. Bu beceriler, sabit bir sıraya göre değil; tamamen yararlanıcının o anki ihtiyacına göre esnek biçimde seçilerek uygulanabilmektedir. Her bir görüşmede, yararlanıcının mevcut durumu değerlendirilmekte; o seansta hangi beceri veya becerilere odaklanılacağı, yararlanıcının öncelikli ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Böylece müdahale süreci kişiye özel ve hedef odaklı ilerler.

PİB kapsamında ele alınan beceriler şunlardır:

- **Bilgi Toplama ve Desteği Önceliklendirme:** Yararlanıcının mevcut ihtiyaçları ve karşılaştığı zorluklar belirlenir. Afet sonrası yaşadığı olumsuz duygular, kayıplar ve stres faktörleri hakkında bilgi toplanır. Yararlanıcının en acil ihtiyaçları önceliklendirilir ve bu ihtiyaçlara yönelik çözüm odaklı bir eylem planı oluşturulur.
- **Problem Çözme Becerileri Oluşturma:** Yararlanıcının yaşadığı zorluklara çözüm bulmasına destek olunur. Sorunlarla ilgili hedefler belirlenir, bu hedeflere ulaşmak için olası çözüm yolları tartışılır ve en uygun yöntem seçilir. Bu süreçte yararlanıcının problem çözme becerileri geliştirilir ve aktif katılımı teşvik edilir.
- **Olumlu Etkinliklere Teşvik Etme:** Yararlanıcının hayattan tekrar keyif almasını sağlamak için zevk alabileceği ve psikolojik olarak rahatlayabileceği etkinlikler belirlenir. Bu etkinliklerin düzenli olarak yapılabilmesi için bir plan hazırlanır ve uygulanabilir öneriler sunulur.
- **Tepkileri Yönetme:** Yararlanıcının travmatik olaylardan kaynaklanan duygusal ve fiziksel tepkileri belirlenir. Bu tepkileri yönetebilmesi için çeşitli baş etme stratejileri öğretilir. Stres yönetimi ve olumsuz tepkilerin kontrolü için gevşeme teknikleri ve duygusal farkındalık çalışmaları uygulanır.
- **Yararlı Düşünceyi Teşvik Etme:** Yararlanıcının olumsuz düşüncelerinin farkına varması ve bunları daha yararlı, iyileştirici düşüncelerle değiştirmesi desteklenir. Olumsuz düşünceler sorgulanır, sağlıklı düşüncelerle değiştirilir ve bu düşüncelerin günlük yaşamda uygulanmasına yönelik pratikler geliştirilir.
- **Sağlıklı Sosyal Bağları Yeniden Oluşturma:** Yararlanıcının sosyal ilişkilerinin güçlendirilmesi hedeflenir. Aile, arkadaşlar ve toplulukla yeniden bağ kurması ve bu ilişkileri güçlendirmesi desteklenir. Böylece yararlanıcının hem duygusal olarak iyileşmesi hem de sosyal destek ağlarını yeniden inşa etmesi sağlanır.

PİB modelinin temel prensiplerine dayalı olarak yürütülen bireysel görüşmeler, kişilerin duygusal, sosyal ve psikolojik iyileşme süreçlerini hızlandırmaya yönelik somut adımlar atılmasını sağlamaktadır.

UYGULAMA AKIŞI

1. İlk Temas

İlk temas, yararlanıcının kendi başvurusu ya da bir kurum tarafından yönlendirilmesi ile gerçekleşir. Başvuru; Yan Yanayız Platformu üzerinden, sahadaki merkezler aracılığıyla ya da ilgili kurumların yönlendirmesiyle yapılabilir. Bireysel başvurular, [Bireysel Psikososyal Destek Başvuru Formu](#) ile alınmaktadır. Yararlanıcının doğrudan merkeze başvurmadığı durumlarda, ilk iletişim genellikle telefon aracılığıyla sağlanır. Bu görüşmede yararlanıcının mevcut durumuna ilişkin genel bilgiler alınır ve koordinatör tarafından uygun bir psikososyal destek uzmanına yönlendirme yapılır.

Kişisel Bilgilerin Alınması

UYGULAYICIYA NOT

- Başvuru sürecinde bazı yararlanıcılar, kimlik numarası gibi kişisel bilgileri paylaşmak istemeyebilir. Bu durum damgalanma kaygısı ya da geçmiş olumsuz deneyimlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle her bireyin mahremiyet hakkına ve gönüllülüğüne mutlaka saygı gösterilmelidir.
- Yararlanıcının güven duygusunu zedelememek için kişisel bilgiler yalnızca açık onay alınarak talep edilmelidir. Kimlik bilgisi paylaşımı, hizmet alma hakkının ön koşulu haline getirilmemelidir.
- Başvuru formunda yalnızca hizmet sunumu için zorunlu olan temel bilgiler yer almalıdır.
- Gerekli durumlarda kimlik bilgisi gibi detaylar, ilk görüşmede ve kişinin açık rızası doğrultusunda alınmalıdır.
- Mahremiyet ve gönüllülük ilkesi her aşamada gözetilmelidir.

Proje kapsamında beş yaş ve üzeri çocuklara da psikososyal destek hizmeti sunulmuştur. Çocuk yararlanıcıların bireysel psikososyal destek alabilmesi için başvuru süreci, bakım verenleri tarafından başlatılmaktadır. Bu aşamada [Çocuk Bireysel Psikososyal Destek Başvuru Formu](#) kullanılmaktadır.

Bu ilk temas, yararlanıcının acil ihtiyaçları ve duygusal durumu hakkında temel bilgi elde etmek için önemlidir. Ayrıca bir sonraki adım için randevu planlanmaktadır. İlk temas aşamasında, “zarar vermeme ilkesi” kapsamında yararlanıcılara bilgilendirmeler yapılmakta ve bu bilgilendirmeler ışığında yazılı onayları alınmaktadır. Bu süreçte kullanılan formlar şunlardır:

a. Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında KVKK İzni Formu: Yararlanıcıların kişisel verilerinin gizliliği ve güvenliği, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler çerçevesinde korunmalıdır. Türkiye’de bu uygulamada, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında yararlanıcıların verilerinin toplanması, işlenmesi ve saklanması konusunda açık rızaları alınmakta ve bu izin standart bir form aracılığıyla belgelenmektedir. Form, kişisel bilgilerin gizlilik ve güvenlik ilkesine uygun şekilde korunacağını ve yalnızca izin verilen amaçlar doğrultusunda kullanılacağını belirtmektedir.

b. Bilgilendirilmiş Onam Formu: Bireysel psikososyal destek sürecine katılan her yararlanıcıya, hizmetin kapsamı ile hak ve sorumlulukları hakkında bilgilendirme yapılmakta ve bu bilgilendirme yazılı olarak [Bilgilendirilmiş Onam Formu](#) ile kayıt altına alınmaktadır. Formda; psikososyal destek hizmetinin amacı, gizlilik ilkesi, katılımın gönüllülüğü, süreç boyunca sağlanacak desteğin kapsamı ve gerektiğinde yönlendirme yapılabileceği açıkça belirtilmektedir. Bu form, yararlanıcı ile psikososyal destek uzmanı arasında karşılıklı bir anlaşma niteliği taşımakta ve yararlanıcının hizmetten nasıl faydalanacağı konusunda şeffaf bir çerçeve sunmaktadır.

Bilgilendirilmiş Onam Formunun İşlevi**UYGULAYICIYA NOT**

Psikososyal destek hizmeti ücretsiz olarak sunulduğunda, özellikle afet bölgelerinde veya yaşam koşullarının hızla değiştiği alanlarda bazı yararlanıcıların seanslara düzenli katılım göstermemesi sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu, hem kaynakların verimli kullanılmasını zorlaştırmakta hem de uzayan bekleme listeleri nedeniyle destek almak isteyen diğer kişilerin erişimini engelleyebilmektedir.

Bu nedenle sürecin başında **Bilgilendirilmiş Onam Formu** ile hizmetin kapsamı, gizlilik kuralları, gönüllülük esasları ve iptal koşulları gibi temel çerçevenin net şekilde aktarılması büyük önem taşır. Yararlanıcıların hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirilmesi, seanslara devamlılık konusunda motivasyonlarını artırdığı gibi hem uygulayıcıyı hem de yararlanıcıyı koruyan adil ve şeffaf bir hizmet sunumunu mümkün kılar.

Form açıklanırken özellikle düşük okuryazarlık ve yüksek stres düzeyi gibi durumlar göz önünde bulundurulmalı; sözlü bilgilendirme yapılmalı ve formun içeriği olabildiğince sade bir dille anlatılmalıdır.

c. Çocuk Yararlanıcılar için Bakım Veren Onam Formu: Çocuk yararlanıcıların psikososyal destek hizmetlerinden güvenli ve yasal şekilde yararlanabilmeleri için, 18 yaş altı bireyler için özel bir onam süreci uygulanmaktadır. Bu süreçte çocukların psikososyal destek hizmetine katılımı için yasal velisinin veya bakım verenin açık rızası alınmakta ve bu rıza **Bakım Veren Onam Formu**.

Form; çocuğun katılacağı hizmetin kapsamı, gizlilik ilkesi, hak ve sorumluluklar hakkında bakım verene bilgilendirme sunmakta ve bakım verenin bu hizmete onayını yazılı olarak belgelemektedir.

Bu formlar sayesinde ilk temastan itibaren yararlanıcı ile güvenli ve mahremiyeti koruyan bir ortam oluşturulmakta, yararlanıcının soruları yanıtlanarak net bilgilendirme sağlanmaktadır. Bu süreç, etik ilkelere uygun bir destek hizmetinin ilk adımını oluşturmaktadır.

2. Değerlendirme Görüşmesi

Müdahale aşamasına geçilmeden önce yararlanıcının mevcut ruhsal ve psikososyal durumunu anlamak amacıyla değerlendirme görüşmesi yapılır. Bu görüşmede **Ön Değerlendirme Formu** kullanılır. Form, bireyin yaşadığı belirtileri, baş etme becerilerini ve destek ihtiyaçlarını kapsamlı ve sistematik şekilde değerlendirmeyi amaçlar.

Uygulama süreci klasik bir anket şeklinde yürütülmez. Formda yer alan sorular psikososyal destek uzmanı tarafından sözlü olarak sorulur, yanıtlar uzman tarafından forma işlenir. Bu yöntem, hem standardize bir değerlendirme yapılmasını hem de danışanla güven ilişkisinin kurulmasını destekler.

Değerlendirme görüşmesi yedi temel kısımdan oluşmaktadır:

- **Güncel Sorunlar:** Tetikleyici stresler, başlangıç, belirtiler, önceki dönemler (varsa önceki tedavi), işi, aile ve diğerleri üzerindeki etkiler.
- **Kişisel, Ailesel ve Sosyal Arka Plan:** Gelişim hikâyesi, etnik ve kültürel arka plan, aile içi ilişkiler ve dinamikler, kardeşler, şiddet, madde kullanımı, bakım verenler, aile içi yakınlık, sosyal destekler, eğitim, hobiler ve arkadaşlar.
- **Hassas Durumlar:** Madde kullanımı, intihar riski ve girişimi, ihmal ve istismar, şiddet ve suç.
- **Tıbbi Hikâye:** Doğum süreci, fiziksel sağlık, majör hastalıklar, operasyonlar, hastane süreçleri, ilaçlar, yeme ve uyku bozuklukları, somatizasyon.

- **Aile Hikâyesi:** Aile ve yakınları tanımlama, herhangi bir ruhsal/fiziksel rahatsızlık.
- **Ruhsal Durum Değerlendirmesi:** Görünüm, davranış, duygu durum, düşünce akışı, düşünce içeriği, dil kullanımı, oryantasyon, dikkat ve odaklanma, soyut düşünme, içgörü ve yargı.
- **Karakteristik Özellikler:** Sınırlara verilen yanıt, düşüncesizlik, dikkat dağınıklığı.

Bu aşamada yararlanıcının geçmişte yaşadığı travmalar, mevcut duygusal durumu, stres faktörleri ve diğer psikolojik ihtiyaçları kapsamlı şekilde ele alınmaktadır.

3. Müdahalenin Belirlenmesi

Değerlendirme görüşmesinin ardından, yararlanıcının ihtiyaçları doğrultusunda hangi psikolojik iyileşme becerilerinin kullanılacağı belirlenir. Bu aşamada, yararlanıcının travma sonrası psikolojik iyileşmesine yönelik planlama yapılır. **Psikososyal İyileşme Becerileri (PİB)** modelinin becerileri, yararlanıcının duygusal ve psikolojik iyileşme sürecini güçlendirmek amacıyla esnek biçimde uygulanır. Böylece yararlanıcının sorunlarını çözmesine, baş etme stratejileri geliştirmesine ve iyileşme sürecini hızlandırmasına yardımcı olunur.

4. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

Bireysel görüşmelerin temel amacı, psikolojik iyileşme becerilerini kullanarak yararlanıcının ruhsal iyileşmesine yardımcı olmaktır. Bu süreçte **Psikososyal İyileşme Becerileri (PİB)** modelinin temel becerileri (bilgi toplama, problem çözme, olumlu etkinliklere teşvik etme, tepkileri yönetme, yararlı düşünceyi teşvik etme ve sağlıklı sosyal bağları yeniden oluşturma) uygulanmaktadır.

Psikososyal destek çalışmalarında, yararlanıcılarla birlikte belirlenen hedeflere ulaşmak için çeşitli baş etme stratejileri öğretilir. Yararlanıcının travmatik olaylarla başa çıkabilmesi için farklı teknikler ve çözümler geliştirilir.

- Görüşmelerin her biri ortalama 50 dakika sürer.
- Görüşmeler genellikle haftada bir olacak şekilde planlanır ve kişisel ihtiyaçlara göre esneklik sağlanır.
- Standart süreç 5 seans olarak yapılandırılır. Ancak psikososyal destek uzmanının değerlendirmesi veya yararlanıcının talebiyle süreç en fazla 3 seans daha uzatılabilir.
- Toplamda 8 seansa kadar bireysel destek süreci sürdürülebilir.

Bu esneklik, her yararlanıcının farklı hızda ilerleyebileceği ve farklı destek ihtiyaçlarının olabileceği gerçeğini dikkate almaktadır.

5. Yönlendirme

Yararlanıcının ihtiyaçları psikososyal destek çalışmalarıyla yeterince karşılanmıyorsa veya daha uzun süreli profesyonel bir yardım gerekiyorsa, yararlanıcı uygun bir kuruma ya da uzmana yönlendirilir. Bu aşamada ileri seviye terapi, psikiyatri desteği veya diğer uzmanlık alanlarına yönlendirme yapılabilir.

Yönlendirme süreci, yararlanıcının iyileşmesine en uygun katkıyı sağlamak amacıyla düzenlenir. Yönlendirme yapılan uzmanlarla iletişim kurulup takip süreci koordine edilir.

Yönlendirme Süreçleri

UYGULAYICIYA NOT

Yararlanıcının ihtiyaçlarının mevcut psikososyal destek hizmetleriyle karşılanamadığı ya da daha uzun süreli ve uzmanlık gerektiren bir destek gerektiği durumlarda, güvenli ve koordinasyon içinde yönlendirme yapılmalıdır.

Yan Yanayız Projesi'nde yönlendirme gereken durumlarda bölgesel veya ulusal RSPSD ve Koruma Koordinasyon Grupları aracılığıyla oluşturulan güncel servis haritaları aktif olarak kullanılmış, yararlanıcılara en yakın ve en uygun hizmetler bu sayede belirlenmiştir. Bu servis haritaları düzenli olarak güncellenmekte olup hem STK'lar hem de kamu kurumları tarafından sunulan hizmetleri kapsamaktadır. Bunun yanında, bölgesel ve tematik alanlara göre kurulmuş sektör koordinasyon gruplarına (RSPSD, Çocuk Koruma, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet vb.) aktif olarak katılım sağlanmış ve yönlendirme havuzu zenginleştirilmiştir. Kamu kurumlarıyla yürütülen iş birlikleri sayesinde yararlanıcıların sağlık, sosyal hizmet, barınma ve koruma hizmetlerine daha hızlı erişmesi desteklenmiştir.

Yönlendirme süreçlerinin standardize bir şekilde yürütülmesi için hizmet haritasının oluşturulması kritik öneme sahiptir. Bu haritanın hazırlanmasında [Odak Kişi Temelli Hizmet Haritası](#) şablonu kullanılabilir; ihtiyaç alanlarına dair tematik odak kişiler ve kurumlar, hizmetlerin sunulduğu bölgeye göre belirlenerek düzenli aralıklarla güncellenmelidir.

Yönlendirme süreçlerinin ortak bir formatta yürütülebilmesi için, UNHCR tarafından geliştirilen ve birçok kurum tarafından ortak yönlendirme aracı olarak kullanılan "Kurumlar Arası Yönlendirme Formu" kullanılmıştır.

Bu çok yönlü yaklaşım sayesinde, yararlanıcılar ihtiyaç duydukları uzmanlık hizmetlerine güvenli biçimde yönlendirilebilmekte ve psikososyal destek hizmeti, daha geniş bir koruma sisteminin parçası olarak bütüncül şekilde yürütülebilmektedir.

6. Kapanış ve Sonlandırma

Psikososyal destek süreci, yararlanıcılarla yapılan yapılandırılmış bir kapanış görüşmesiyle sonlandırılmaktadır. Bu görüşmede yararlanıcının süreç boyunca gösterdiği gelişim, elde ettiği kazanımlar, karşılaştığı güçlükler ve değişim alanları birlikte gözden geçirilmektedir.

Yararlanıcının psikolojik iyileşme süreci tamamlanmamışsa, mevcut destek sonrasında izleyebileceği yollar hakkında yönlendirme yapılmakta ve ihtiyaç duyulan destek hizmetine erişimine yönelik bir planlama sunulmaktadır.

Kapanış aşamasında, sürecin sistematik takibini sağlamak amacıyla [Vaka Sonlandırma Formu](#) doldurulmakta ve yararlanıcı dosyasına eklenerek arşivlenmektedir. Ayrıca, müdahale sürecindeki değişimi ölçmek için ilk görüşmede uygulanan değerlendirme aracının kapanışa uyarlanmış versiyonu olan [Son Değerlendirme Formu](#) da son oturumda yeniden uygulanmaktadır. Böylece yararlanıcının psikososyal iyilik hâlindeki ilerlemesi somut verilerle karşılaştırmalı biçimde raporlanmaktadır.

Çocuk yararlanıcılarla yürütülen psikososyal destek süreci tamamlandığında, uzmanlar tarafından [Çocuk Vaka Sonlandırma Formu](#) doldurulmaktadır. Bu form, çocuk yararlanıcının süreç boyunca gösterdiği psikososyal iyilik hâlindeki değişim ve ilerlemeleri, ihtiyaç duyduğu ek destekleri ve yapılan yönlendirmeleri kapsamaktadır.

7. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Görüşme süreçleri, yapılandırılmış bir izleme ve değerlendirme mekanizmasıyla takip edilmektedir. Seanslar boyunca yapılan müdahalelerin etkinliği değerlendirilmekte ve yararlanıcının ruhsal iyileşme süreci gözlemlenmektedir. İzleme aşamasında; yararlanıcının duygusal ve psikolojik durumunun nasıl

değiştirdiği, hangi alanlarda iyileşme sağlandığı, ne gibi ilerlemeler kaydedildiği ve hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca, yararlanıcının ihtiyaçları doğrultusunda ek destek gereksinimi olup olmadığı da belirlenmektedir.

Görüşmelerin ardından her bir seans için, genel çalışma konularını içeren kısa bir özet rapor hazırlanır. Raporlamalarda mahremiyet korunur, gizlilik ilkesi gözetilir ve kişisel verilerin korunmasına yönelik önlemler alınır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Sahadan Düzenli Bilgi Akışı ve Raporlama.](#))

Psikososyal destek süreci bitiminde, yararlanıcılardan [Geri Bildirim Formu](#) aracılığıyla geri bildirim toplanır. Elde edilen veriler; hizmetin etkinliğini değerlendirmek, destek sürecini iyileştirmek ve müdahale yaklaşımlarını geliştirmek amacıyla analiz edilmektedir. Bu geri bildirimler, yararlanıcıların deneyimlerini ve memnuniyet düzeylerini yansıtarak, sürekli gelişim sağlamaya yönelik önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Geri Bildirim Mekanizmaları](#)).

Çapraz Uygulama Yöntemi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yüz yüze hizmet alan yararlanıcılara [Geri Bildirim Formu](#) son görüşmenin ardından elden verilmiştir. Bu uygulamada değerlendirme sürecinin tarafsızlığını sağlamak amacıyla, yöntemin yararlanıcının hizmet aldığı uzman yerine başka bir psikososyal destek uzmanı tarafından yürütülmesi benimsenmiştir. Bu sayede yararlanıcı, özgürce ve baskı hissetmeden görüş bildirme imkânı bulmuştur.

Çevrim İçi Formların Uygulanabilirliği ve Erişilebilirlik

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Elden form dolduramayan yararlanıcılara form SMS veya e-posta yoluyla iletilmektedir. Ancak saha uygulamalarında, yararlanıcıların çoğunun aktif e-posta hesabı olmadığı görülmüştür. Bu nedenle e-posta yöntemi sınırlı olarak kullanılabilir. Yüz yüze uygulanan formların SMS ile iletilmesinin saha koşullarına daha uygun ve erişilebilir bir seçenek olduğu anlaşılmıştır.

[Geri Bildirim Formu](#) tamamen anonim olup kişisel kimlik bilgileri toplanmamaktadır. Bu uygulama, hem etik ilkelere bağlılığı hem de hesap verebilirliği gözeterek, yararlanıcıların gizliliğini ve güvenliğini ön planda tutmayı amaçlamaktadır.

Toplanan geri bildirimler, proje koordinatörü ve saha koordinatörü tarafından düzenli aralıklarla analiz edilmekte; gelen veriler doğrultusunda uygulamalarda gerekli güncellemeler yapılmaktadır. Ayrıca ilgili sahadaki uygulayıcı uzmanlar da gelen geri bildirimler konusunda bilgilendirilmekte ve böylece saha uygulamaları geri bildirim süreciyle eşgüdümlü olarak geliştirilmektedir.

Çocuk yararlanıcılar için geri bildirim süreci, görüşmeler sonrasında ebeveynlerden geri bildirim alınmasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda ebeveynlere [Çocuk Geri Bildirim Formu](#) iletilmekte ve geri bildirimler anonim olarak toplanmaktadır. Anket sonuçları, çocukların psikososyal destek sürecindeki deneyimlerinin bakım verenlerin gözünden değerlendirilmesini sağlamak ve hizmetin etkinliğini artırmak için önemli bir referans oluşturmaktadır (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Çocuk Güvenliğine Dair Uygulama Pratikleri](#)).

B. Grup Psikososyal Destek Çalışmaları

B.1. Yapılandırılmış Grup Oturumları

Yapılandırılmış grup oturumları, afet sonrası benzer deneyimlere sahip bireylerin belirli bir hedef doğrultusunda ve belirli bir süre boyunca bir araya gelerek yürüttüğü planlı psikososyal destek faaliyetleridir. Bu oturumlar, afetten etkilenmiş bireylerin baş etme becerilerini artırmanın yanı sıra birbirlerinden destek almasını, yalnızlık hissinin azalmasını ve sosyal bağlılığın güçlenmesini amaçlamaktadır (UNICEF, 2018).

Grup ortamı, bireylerin deneyimlerini paylaşabilecekleri, baş etme becerilerini öğrenebilecekleri ve dayanışma geliştirebilecekleri güvenli bir alan sunar. Grup oturumlarında iyileştirici olan yalnızca destek uzmanı ya da içerik değildir; gruptaki herkesin katılımı iyileştirici bir etki yaratır.

Yan Yanayız Projesi uygulamasında yapılandırılmış grup oturumları, belirli bir katılımcı grubunun birden fazla seans boyunca bir araya gelerek önceden planlanmış bir içerik çerçevesinde psikososyal çalışma yapması şeklinde yürütülmüştür. Bu genellikle 4–8 oturumluk bir seri hâlinde uygulanmış, her oturum birbirinin devamı niteliğinde planlanmıştır.

Yüksek Oranda Seans İptali ve Süreçten Ayrılmalar

UYGULAYICIYA NOT

Bireylerin psikososyal destek süreçlerine başvurmasına rağmen, yüksek oranda seans iptali ve sürecin tamamlanmaması gibi durumlarla karşılaşmıştır. Bu özellikle grup oturumlarında daha belirgin şekilde gözlemlenmiştir. Yararlanıcılar; iş yükü, aile sorumlulukları, fiziksel ve duygusal yorgunluk gibi nedenlerle yapılandırılmış seanslara düzenli katılım sağlayamamıştır.

Katılım oranını artırmak için esnek görüşme saatlerinin sunulması, hatırlatıcı mesajlar gönderilmesi ve ihtiyaçlara göre çevrim içi veya yüz yüze seçeneklerin birlikte değerlendirilmesi gibi yararlanıcı odaklı uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Grup çalışmaları, katılımcıların birbirinden öğrenmesini sağlayarak karşılıklı destek mekanizmalarını güçlendirmiştir. Ayrıca, aile, arkadaşlık ve komşuluk bağları gibi doğal destek sistemlerini aktive ederek insanların yeniden topluluk duygusu kazanmasına katkı sunmuştur. Yapılandırılmış gruplar, özellikle kadınlar, çocuklar ve ergenler gibi ortak yönleri olan alt gruplar için tasarlanmış, bu sayede katılımcıların kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri güvenli alanlar yaratılmıştır.

Grup Oturumlarının Çerçevesi

UYGULAYICIYA NOT

- Grup oturumları planlanırken homojen gruplar oluşturulmalıdır (ör. kadınlar, çocuklar, ergenler, yaşlı bireyler gibi).
- Her katılımcının grup için uygunluğu değerlendirilmelidir. İhtiyaçları gruba uyumlu ve gruptan fayda sağlayabilecek yararlanıcılar dâhil edilmelidir. Özel zorlukları veya yüksek tetiklenme düzeyi olan bireylerde ise bireysel desteğin öncelendirilmesi önerilir.
- Her grup çalışmasının içeriği amaca veya ihtiyaca göre yapılandırılmalıdır.
- Gruplar 4–8 oturumluk bir süreçte tamamlanabilir. Oturumlar haftada bir veya iki kez yürütülür. Süreler grubun ihtiyacına göre esnetilebilir.

**Grup Oturumlarının
Çerçevesi****UYGULAYICIYA NOT**

- Grup oturumları güven inşası ve grup kontratı ile başlamalıdır. Gizlilik, saygı, gönüllülük ve yargılamama gibi prensipler açıkça belirtilmelidir.
- Gizlilik özellikle vurgulanmalı; grup dışında kimsenin, diğer katılımcının paylaştığını izinsiz aktarmaması gerektiği net olarak ifade edilmelidir.
- Oturum akışları her hafta ritüel şeklinde sürdürülmelidir (açılış, ısınma, ana etkinlik, kapanış çemberi gibi).
- Oturumlar en az 2 kolaylaştırıcı ile yürütülmelidir. Lider kolaylaştırıcı içerik aktarımı ve grup yönetimini sağlarken, eş kolaylaştırıcı bireysel ihtiyaçları gözlemler ve destek sunar.
- Yapılandırılmış yaklaşım izlenmekle birlikte içerikte grubun dinamiklerine göre esneklik payı bırakılmalıdır.
- Her katılımcının aktif katılımı teşvik edilmeli ancak kimse konuşmaya veya katılmaya zorlanmamalıdır.
- Her oturum, kısa bir değerlendirme veya duygu durumu kontrolü (check-in) ile sonlandırılmalıdır. Tetiklenme yaşayan bireyler takip edilmeli, gerekirse oturum sonrası bireysel destek sağlanmalıdır.

Yapılandırılmış Grup Çalışmalarının İçeriği

Grup çalışmaları başlamadan önce hedef gruplar belirlenir ve ön değerlendirme süreçleri yürütülür. Yaş grubu, krizden etkilenme düzeyi, sosyal destek sistemi ve bilişsel gelişim düzeyi dikkate alınarak gruplar oluşturulur. Katılım gönüllülük esasına dayanır; sürece dâhil olacak bireyler önceden bilgilendirilir, grup güvenliği ve gizliliği temel ilke olarak belirlenir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında yürütülen yapılandırılmış grup çalışmaları hem [Psikososyal İyileşme Becerileri \(PİB\)](#) grupları hem de sahada tespit edilen ihtiyaçlara göre özel olarak tasarlanan tematik grup oturumları şeklinde uygulanmıştır.

Uygulama süreci boyunca sahadan gelen geri bildirimler ve ihtiyaç analizleri doğrultusunda akran zorbalığıyla baş etme, kadın dayanışma grupları, çocuklar için mahremiyet ve sınırlar gibi çeşitli temalarda grup içerikleri geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Bu içerikler; katılımcıların deneyimlerine karşı güçlenmelerini, duygularını ifade etmelerini, baş etme becerilerini artırmalarını ve sosyal destek mekanizmalarını güçlendirmelerini hedeflemiştir.

Yapılandırılmış Grup Çalışmaları ve RSPSD Kütüphanesi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında sahadan gelen talepler doğrultusunda hem çocuklar hem de yetişkinlerle çalışmak üzere yapılandırılmış grup oturumu içerikleri geliştirilmiştir. Bu içerikler, afet sonrası dönemde gözlemlenen ortak psikososyal ihtiyaçlara yanıt vermek üzere sahaya özel olarak uyarlanmıştır.

Uzmanların becerileri ve eğitim temellerine dayanarak hazırlanan bu içerikler, zamanla standartlaştırılmış bir kütüphane hâline gelmiştir. RSPSD (Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek) Kütüphanesi olarak adlandırılan bu kaynak, uzmanların "alet çantasında" yer alan pratik araçlardan biri hâline gelmiş ve ihtiyaç duyulan durumlarda başvurulabilecek yapılandırılmış bir kaynak olarak kullanılmaktadır. Öne çıkan iki uygulama örneği:

- **Zorbalıkla Baş Etme Serisi (4–6 Yaş):** Okul öncesi çocuklara yönelik olarak hazırlanmış bu program; zorbalık kavramını tanıtmayı, duyguları tanıma ve ifade etmeyi, empati kurmayı ve zorbalıkla sağlıklı baş etme yollarını öğretmeyi hedefler. Hikâyeler, oyunlar, yaratıcı sanat çalışmaları ve grup ritüelleriyle çocuklara yaş düzeyine uygun, etkileşimli bir öğrenme ortamı sunulmuştur.
- **Yaşam Ağacı Grup Çalışması (Yetişkin Kadınlar):** Bu atölye, afet sonrası dönemde kadınların yaşam deneyimlerini, güçlü yönlerini ve direnç kaynaklarını keşfetmelerine destek olmaktadır. Yaşam ağacı metaforu üzerinden yapılandırılan çalışma; geçmiş yaşantılar, değerler ve hayaller arasında bağlantı kurarak kadınların iyileşme ve yeniden güçlenme süreçlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Grup ortamında güvenli paylaşım ve kolektif dayanışma teşvik edilmiştir.

UYGULAMA AKIŞI

Uygulamada, önceki bölümde detayları anlatılan **Psikososyal İyileşme Becerileri (PiB)** modelinin altı temel beceri alanı esas alınmaktadır. Bu başlıklara yönelik oturum içerikleri; örnek olaylar, grup çalışmaları, uygulamalı egzersizler gibi çeşitli ve yaratıcı yöntemler aracılığıyla yürütülmektedir.

Uygulama sırasında psikoeğitim, uygulama ve grup içi deneyim aktarımı dengeli biçimde kullanılmakta; katılımcının sürece aktif katılımı ve içgörüyü geliştirmesi teşvik edilmektedir.

Program süreci boyunca her oturum sonrası kısa değerlendirmeler yapılmakta; grup dinamikleri, katılımcı tepkileri ve öğrenme çıktıları düzenli olarak kayıt altına alınmaktadır. Gözlenen yüksek risk veya ihtiyaç durumlarında, bireysel görüşmeye ya da diğer uzmanlık hizmetlerine yönlendirme yapılmaktadır.

Grup çalışmaları, belirlenen oturum sayısı tamamlandığında; kazanımların tekrarlandığı, ileriye dönük destek kaynaklarının hatırlatıldığı ve vedalaşma sürecine alan açıldığı bir kapanış oturumuyla sonlandırılmaktadır.

1. İhtiyaç Tespiti

Yapılandırılmış grup çalışmalarına başlamadan önce, sahadaki hedef grubun ihtiyaçlarını doğru ve kapsayıcı biçimde belirlemek amacıyla bir ihtiyaç tespiti süreci yürütülmektedir. Bu aşama, hem katılımcı profiline hem de yerel bağlama uygun müdahalelerin tasarlanması için kritik öneme sahiptir.

Bu süreçte farklı yöntemler kullanılmaktadır:

- Psikososyal destek uzmanları tek seferlik etkinliklerde temas ettikleri kişileri gözlemlemekte ve hangi yaş grubunun ya da alt grubun ne tür desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemektedir.

- Uzmanlar ayrıca topluluk temsilcileri ya da odak kişilerle bir araya gelerek sahadaki görünmeyen ihtiyaçları veya hassas grupları tespit etmektedir. (bkz. [Uygulayıcıya Not: İhtiyaç Analizi Ne İşe Yarar?](#))

2. Müdahalenin Belirlenmesi

aha gözlemleri ve görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda katılımcıların ihtiyaçları analiz edilerek; grup çalışmasının hedefleri, oturum sayısı ve içerikleri belirlenmektedir.

Her grup çalışması amacına ve hedef kitlesine göre özelleştirilmekte; planlama sürecinde yararlanıcının yaşına ve gelişim düzeyine uygun, kültürel olarak hassas ve psikososyal ilkelere dayalı içerikler oluşturulmaktadır. Her oturumun belirli bir teması, öğrenme çıktısı ve uygulama yöntemi bulunur.

Bu planlama sürecinin ardından, yararlanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda hangi [Psikolojik İyileşme Becerilerinin \(PİB\)](#) kullanılacağına karar verilir. PİB becerileri; duygusal dayanıklılığı artırmak, sorun çözme kapasitesini desteklemek ve baş etme stratejilerini güçlendirmek üzere belirli bir sıralamayla uygulanır. Böylece grup müdahalesi hem hedefe yönelik hem de yararlanıcıların psikolojik iyilik hâlini güçlendirecek biçimde yapılandırılmış olur.

3. Grubun Oluşturulması

Grup psikososyal destek çalışmalarına katılan yararlanıcıların güvenliği ve hakları, etik ilkeler doğrultusunda güvence altına alınmakta; zarar vermeme ilkesi çerçevesinde bilgilendirme ve onam süreçleri yürütülmektedir. Bu nedenle grubun kurulumu, gerekli onay ve izinlerin alınması ile başlatılmaktadır.

a. Kişisel Verilerin Korunması ve KVKK İzni Formu: Katılımcıların kişisel verileri, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ve uluslararası veri gizliliği standartlarına uygun biçimde korunur. Verilerin toplanması, işlenmesi ve saklanması konusunda açık rıza alınır ve standart bir form ile kayıt altına alınır. Form, bilgilerin yalnızca izin verilen amaçlar doğrultusunda ve gizlilik ilkesi kapsamında kullanılacağını belirtmektedir.

b. Bilgilendirilmiş Onam Formu: Grup çalışmalarına katılan her yararlanıcıya; çalışmanın amacı, gizlilik ilkesi ve katılımın gönüllülüğü hakkında bilgilendirme yapılır. Bu bilgiler [Grup Bilgilendirilmiş Onam Formu](#) ile kayıt altına alınır. Formda, katılımın gönüllülük esasına dayandığı, gizliliğin korunacağı ve grup içinde paylaşılan bilgilerin izinsiz aktarılmayacağı açıkça belirtilmektedir.

c. Çocuk Yararlanıcılar için Bakım Veren Onam Formu: 18 yaş altı bireylerin güvenli ve yasal şekilde hizmet alabilmeleri için, bakım verenin açık rızası alınır ve bu rıza [Bakım Veren Onam Formu](#) ile kayıt altına alınır.

4. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

Grup üyelerinin ruhsal ve psikososyal durumunu belirlemek için [Grup Ön Değerlendirme Formu](#) kullanılmaktadır. Bu form, katılımcıların yaşadığı belirtileri, baş etme becerilerini ve destek ihtiyaçlarını sistematik olarak değerlendirir. Ayrıca sürecin başında mevcut durum kayıt altına alınarak ilerleme izlenir.

Oturuşların yapısı:

- Açılış:** Katılımcıların uygulama alanına gelmesi, güvenli alanın hatırlatılması ve önceki oturumla bağ kurulması.
- Ana İçerik:** Belirlenen tema çerçevesinde psikoeğitim, interaktif uygulamalar, grup çalışmaları ve yaratıcı yöntemler.
- Kapanış:** Katılımcıların duygu ve düşüncelerini paylaşmaya teşvik edilmesi, gerektiğinde duygusal regülasyon egzersizleri uygulanması ve bir sonraki oturuma hazırlık yapılması.

Oturuşlar süresince aktif katılım, saygı ve gizlilik ilkesi gözetilmektedir.

5. Yönlendirme

Grup süreci boyunca ileri düzey psikososyal destek ihtiyacı gösteren katılımcılar için, etik çerçeveler kapsamında iç ve dış yönlendirme mekanizmaları işletilmektedir. Gerekli görülen durumlarda bireysel psikososyal destek sağlanır.

Yönlendirmeler, mevcut kaynak haritaları doğrultusunda; yerel hizmet sağlayıcılar ve koruma mekanizmaları ile iş birliği içinde gerçekleştirilir. Yönlendirme yapılan durumlar arasında şiddet, istismar, ağır travma tepkileri, kronik psikiyatrik durumlar veya güvenlik riski yer almaktadır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

Koruma ve Psikiyatrik Yönlendirme Gerektiren Vakalar

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Bazı yararlanıcıların, psikososyal destek hizmetlerinin ötesinde koruma veya psikiyatrik müdahale gerektiren ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir. Örneğin; intihar riski olan yararlanıcılar, şiddet mağduru çocuklar veya sağlık hizmetlerine erişimin sağlanamadığı vakalarla karşılaşmıştır.

Böylesi durumlarda sistematik bir yönlendirme mekanizmasının olmaması, vakalara gereken hızlı ve etkili yanıtın verilmesini geciktirebilmektedir.

- Riskli vakalara müdahale için yönlendirme mekanizması geliştirilmelidir.
- Uzmanlar bu konuda bilgilendirilmelidir.
- Yönlendirmelerde yerel sağlık müdürlükleri, sosyal hizmet kurumları ve STK'larla iş birliği sağlanmalıdır.
- Güncel hizmet haritası takip edilmeli ve düzenli olarak güncellenmelidir.
- Komplike ve yüksek riskli vakalarda ekip içindeki odak kişiler bir araya gelerek vakayı bütüncül biçimde değerlendirmeli ve ardından aksiyon alınmalıdır.
- Acil durumlar için Acil Durum Standart Operasyon Prosedürleri hazırlanmalı ve tüm personel tarafından bilinmelidir.

6. Kapanış ve Sonlandırma

Grup, belirlenen oturum sayısı tamamlandığında yapılandırılmış bir kapanış süreciyle tamamlanır. Bu süreçte:

- Katılımcılardan geri bildirimler toplanır.
- Grup içinde paylaşılanların değeri ve katılımcıların katkısı vurgulanır.
- Süreçte kazanılan beceriler ve baş etme yöntemleri tekrar edilir.
- İleriye dönük destek kaynakları ve acil durum iletişim mekanizmaları paylaşılır.

Kapanış aşamasında, sürecin sistematik takibini sağlamak amacıyla uzman tarafından [Vaka Sonlandırma Formu](#) doldurulur ve dosyaya eklenerek arşivlenir.

Müdahale sürecindeki değişimi ölçmek için, ilk görüşmede uygulanan değerlendirmenin uyarlanmış versiyonu olan [Grup Son Değerlendirme Formu](#) son oturumda yeniden uygulanır. Böylece yararlanıcıların psikososyal iyilik hâlindeki ilerlemeleri somut verilerle karşılaştırmalı biçimde raporlanır.

Erkeklerin Katılımını Sağlamak**ÖĞRENİLMİŞ DERSLER**

Afet sonrası psikososyal destek çalışmalarında erkeklerin grup oturumlarına katılımının sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, yalnızca zaman kısıtı ve çalışma yükü gibi pratik nedenlerden değil, aynı zamanda bazı sosyo-kültürel dinamiklerden de kaynaklanabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet normları, duygularını paylaşmayı zayıflık olarak gören bir erkeklik algısı yaratmakta; bu da grup aktivitelerine katılımı zorlaştırmaktadır. Ayrıca yaygın damgalanma korkusu ve mahremiyet endişesi, katılımı daha da sınırlamaktadır. Yardım arama davranışlarının az gelişmiş olması veya destek aramanın daha az kabul göreceği inancı, erkeklerin ihtiyaçlarını ifade etmelerini zorlaştırmaktadır. İçeriklerin yeterince ilgilerini çekmemesi ya da oturumlara çoğunlukla kadın ve çocukların katılması, erkeklerin kendilerini dışlanmış hissetmelerine yol açabilmektedir.

Bu nedenlerle erkek katılımını artırmak için özel temalar hazırlanmış, esnek saatlerde bireysel veya küçük grup oturumları düzenlenmiş, erkek uzmanların toplulukla etkileşimi artırılmıştır. Ayrıca tavlâ, spor aktiviteleri gibi eğlenceli atölyelerle alternatif yöntemler uygulanmıştır. Bu çabalar katılımı artırsa da istenen seviyeye ulaşılamamıştır.

Gelecek çalışmalarda, bu zorlukların planlama aşamasında göz önünde bulundurulması önemlidir. Hedef gruptaki erkeklerin yaşam dinamikleri, talepleri ve ihtiyaçları odak grup görüşmeleri veya saha ziyaretleriyle analiz edilebilir. Böylece programlar, katılımı ve kapsayıcılığı en üst düzeyde sağlayacak şekilde tasarlanabilir.

7. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Her oturum sonrası kısa değerlendirme ve gözlem notları tutulmakta; katılımcıların sürece katılımı, kazanımları ve olası risk durumları sistematik biçimde kayıt altına alınmaktadır.

Grup çalışmasının tamamlanmasının ardından süreç, nicel (katılımcı sayısı, oturum sıklığı vb.) ve nitel (gözlemler, gelişim durumları vb.) verileri kapsayacak şekilde [Aktivite Raporu](#) aracılığıyla kurum içi raporlamaya aktarılmaktadır. Bu rapor; çalışmanın genel çerçevesini, hedef kitlesini, katılımcı sayısını ve içerik özetini sunmaktadır. Rapor, faaliyetlerin takibini sağlamak, etkililiği izlemek ve gelecek çalışmalar için referans oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır.

Çocuk oturumlarının ardından, katılımı artırmak amacıyla çocuklardan geri bildirim alınmaktadır. Bunun için çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun [Gülen Yüz Geri Bildirim Aracı](#) kullanılmaktadır. Bu araçta çocuklara, oturumla ilgili deneyimlerini ifade edebilmeleri için 5'li bir gülen yüz skalası sunulmaktadır (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Çocuk Güvenliğine Dair Uygulama Pratikleri](#)).

Gülen Yüz Skalası: Çocuk Dostu Geri Bildirim

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

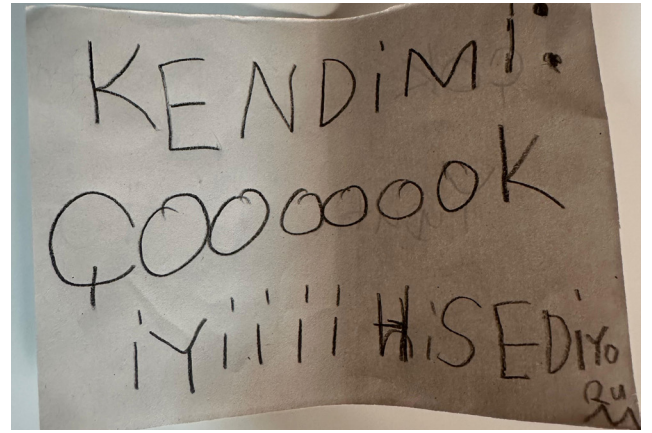
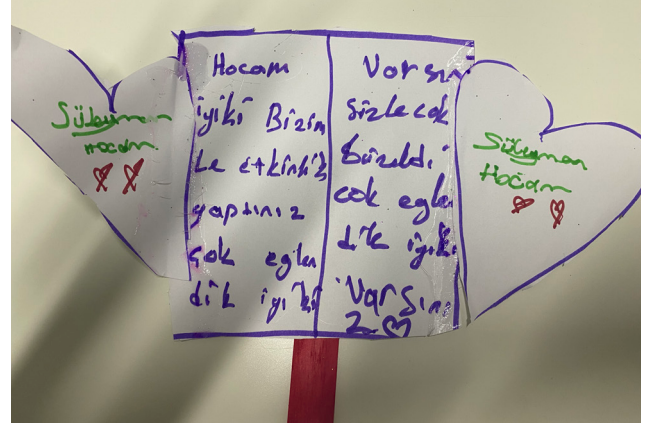

Çocuklarla yürütülen çalışmalardan geri bildirim alabilmek için çocuk dostu sistemler geliştirilmiştir. Bunlardan biri de [gülen yüz uygulaması](#)dır. Uygulama adımları şöyledir:

- Her faaliyetin sonunda kolaylaştırıcı, üzerinde 5'li gülen yüzlerin olduğu bir skalayı çocuklara tanıtır.
  - 1. yüz (gülen yüz) "çok memnun kaldım, faydalı buldum, mutlu ayrıldım"
  - 5. yüz (üzgün yüz) "memnun kalmadım, yararsız buldum, üzgün ayrıldım"
- Çocuklardan, o günkü faaliyeti düşünerek 1'den 5'e kadar bir değerlendirme yapmaları istenir.
- Değerlendirmenin isimsiz olduğu, çalışmaların iyileştirilmesi için önemli olduğu açıklanır.
- Çocuklara gülen yüz kâğıtları ve boya kalemleri dağıtılır, seçtikleri yüzü boyamaları istenir.
- Ardından kâğıtlar katlanarak anonim biçimde bir kutuya atılır.

Her oturum sonunda puanlar toplanır, katılımcı sayısına bölünerek ortalama hesaplanır ve aktivite raporuna işlenir.

Bu yöntem, çocukların anonim biçimde geri bildirim yapmalarını sağlarken; okuma-yazma ya da gelişim farklılıklarından kaynaklanan eşitsizliklerin önüne geçmektedir.

Hizmet kalitesini artırmak amacıyla grup sürecinin tamamlanmasının ardından, yararlanıcılardan [Geri Bildirim Formu](#) ile anonim geri bildirimler toplanmaktadır. Çocuk yararlanıcılar için bu süreç, oturumlar sonrasında bakım verenlerden geri bildirim alınarak gerçekleştirilmektedir. Bakım verenlere [Çocuk Geri Bildirim Formu](#) bağlantı linki gönderilmekte ve yanıtlar anonim olarak toplanmaktadır. Bu veriler, çocukların psikososyal destek sürecini bakım verenlerin gözünden değerlendirmek ve hizmetin etkinliğini artırmak için önemli bir referans oluşturmaktadır (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Geri Bildirim Mekanizmaları](#)).

Sahadan Düzenli Bilgi Akışı ve Raporlama

UYGULAYICIYA NOT

RSPSD müdahalelerinin başarılı olabilmesi için düzenli bilgi akışı ve raporlama kritik öneme sahiptir. Devamlı, sistematik ve güvenilir bir raporlama sistemi; hızla değişen saha koşullarına uyum sağlamayı kolaylaştırır. Bu durum, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin hayata geçirilmesine de katkı sağlar.

- Düzenli bilgi akışı, proje geliştirme ve müdahaleleri yönlendirmenin yanı sıra erken uyarı işlevi görür. Yeni risklerin veya ihtiyaçların fark edilmesi, gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.
- Raporlamada, ne sıklıkla, hangi formatta, kim tarafından ve kime yapılacağı net olmalıdır.

Aylık raporlar: Daha çok çıktı düzeyinde veriler (kaç kişiye ulaşıldı, hangi faaliyetler yapıldı, temel gözlemler).

Üç aylık raporlar: Sonuç düzeyinde değerlendirmeler (hizmetin kalitesi, karşılanan ihtiyaçlar, geri bildirimler, sorunlar).

**Sahadan Düzenli Bilgi
Akışı ve Raporlama****UYGULAYICIYA NOT**

- Rapor formatları, saha ekiplerinin kolaylıkla kullanabileceği sade ve anlaşılır şekilde olmalıdır. İçerikte; ulaşılan kişi sayıları (cinsiyet, yaş, bölge dağılımı vb.), kritik ihtiyaçlar, gözlemler, zorluklar ve planlanan çalışmalar yer almalıdır.
- Raporlara yararlanıcı geri bildirimleri (memnuniyet, eleştiri, öneri vb.) mutlaka eklenmelidir.
- Bilgi akışı çift yönlü olmalıdır: sahadan merkeze güncel bilgiler giderken, saha ekiplerine de strateji ve planlamalar aktarılmalıdır.
- Düzenli özet durum raporları hazırlanarak yönetim ekipleriyle, topluluklarla ve paydaşlarla paylaşılabilir.

B.2. Tek Seferlik Grup Oturumları

Tek seferlik oturumlar, belirli bir konuda yalnızca bir defaya mahsus olarak gerçekleştirilen grup etkinlikleridir. Genellikle eğitim, atölye, psikoeğitim ya da dayanışma toplantısı formatında planlanmaktadır (IASC, 2007).

Afet sonrası bağlamda bu oturumlar, belirli bir ihtiyaca hızla cevap vermek veya geniş bir kitleye kısa sürede ulaşmak amacı taşımaktadır. Özellikle yaşamsal zorluklar nedeniyle birden fazla oturumdan oluşan yapılandırılmış psikososyal destek çalışmalarına katılamayan bireyler için desteğe erişim ve ilk temas fırsatı sunmaktadır.

Bu oturumlar, hedef grupların acil bilgi ihtiyaçlarını karşılamak ya da psikososyal destek sistemine yönlendirme için stratejik olarak tanışma oturumu işlevi de görebilmektedir. Örneğin:

- Geçici barınma merkezlerinde kadınlara hijyen eğitimi verilmesi,
- Çocuklara yönelik tek seferlik sanat atölyeleri düzenlenmesi,
- Gençlerle sınav stresi üzerine oturum yapılması.

**Tek Seferlik Grup
Oturumlarının Çerçevesi****UYGULAYICIYA NOT**

- Oturum süresi 1–2 saat arasında planlanabilir; böylece bilgilendirici içerikler ve etkileşimli faaliyetler dengeli biçimde yer alabilir.
- Katılımcıların tanışması ve ısınması için buz kırıcı aktivitelerle başlanmalıdır.
- Oturum akışı; karşılama, tanışma, ısınma etkinliği, ana faaliyet, uygulamalı etkinlik ve serbest paylaşım/geri bildirim bölümlerinden oluşmalıdır.
- Katılımcılara, oturum sonrası kullanabilecekleri hatırlatıcı materyaller (broşür, bilgi kartı, görseller vb.) sunulması önerilir.
- Oturum sonunda mevcut diğer psikososyal destek hizmetleri hakkında bilgi verilmeli, gerekirse doğrudan yönlendirme yapılmalıdır.
- Duygusal içerikli temalarda dikkatli olunmalı; travmatik anıların paylaşılmasını tetikleyecek uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Tek Seferlik Grup Oturumlarının Çerçevesi**UYGULAYICIYA NOT**

- Tek seferlik oturumlar tek başına bir çözüm olarak değil, psikososyal destek sürecinin başlangıcı olarak görülmelidir.
- Paylaşılan bilgiler düzenli olarak güncellenmeli, yeni ihtiyaç ve bulgulara göre revize edilmelidir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında sahadaki farklı ihtiyaçlara yanıt vermek üzere çok sayıda tek seferlik oturum düzenlenmiştir. Bu etkinliklerle doğru zamanda doğru kitleye ulaşılması hedeflenmiştir. Böylece hem destek hizmetlerinden haberdar olmayan bireylere erişilmiş hem de yeni başlayan ilişkiler üzerinden diğer destek süreçlerine geçişin önü açılmıştır.

Tek Seferlik Oturumların Stratejik Önemi**İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Yan Yanayız Projesi'nde tek seferlik grup oturumları, yapılandırılmış grup müdahalelerine veya bireysel destek sürecine katılamayan bireyler için stratejik bir erişim aracı olarak kullanılmıştır. Bu oturumlar, tanışma ve ihtiyaç belirleme fırsatı sunarak daha uzun vadeli destek hizmetlerine geçiş için zemin hazırlamıştır.

Örnekler:

- **Kadınlara yönelik kahve buluşmaları:** Güvenli bir grup ortamı yaratılmış, kadın dayanışması desteklenmiş ve psikososyal destek ihtiyacı üzerine konuşularak yönlendirmeler yapılmıştır.
- **Çocuklar için sanat atölyeleri:** Eğlenceli ve yaratıcı ifade alanı sunulmuş, çocukların gözlemlenmesine ve gerektiğinde diğer destek süreçlerine dahil edilmesine olanak sağlanmıştır.

Tek seferlik oturumlar, Yan Yanayız ekibine sahada beliren acil ihtiyaçlara hızlı cevap verme ve esnek müdahale etme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, merkeze hiç gelmemiş kişilerle tanışmak için bir vesile olmakta ve sonrasında bireysel ya da grup desteğine yönlendirme yapılabilir.

UYGULAMA AKIŞI**1. İhtiyaç Tespiti**

Tek seferlik bir oturum planlanırken öncelikle hedef grup belirlenmektedir. Oturumun konusu, sahada gözlemlenen ihtiyaçlar veya katılımcı talepleri doğrultusunda hazırlanmaktadır. Örneğin, çocuklar için kaygı yönetimi, kadınlar için hijyen eğitimi ya da gençler için sınav stresi yönetimi gibi temalar seçilebilmektedir. Hedef kitleye uygun içerik belirlemek, oturumun etkinliğini artırmakta ve ihtiyaca karşılık vermektedir. (bkz. [Uygulayıcıya Not: İhtiyaç Analizi Ne İşe Yarar?](#))

2. İçerik Planlaması

Tek seferlik oturumlar yoğun geçebileceği için içerik tasarımı dikkatle yapılmaktadır. Oturum süresi genellikle 1,5–2 saat olarak planlanmakta; hem bilgi aktarımı hem de etkileşimli etkinliklere yer verilmektedir.

- **Açılış:** Katılımcılar arasında tanışma ve güven inşa etmek amacıyla ısınma veya buz kırıcı oyunlarla başlanmaktadır.
- **Ana İçerik:** Belirlenen tema çerçevesinde bilgilendirici bir sunum veya anlatım yapılmakta; örneğin stresle baş etme oturumunda, stresin etkileri üzerine psikoeğitim verilmektedir.
- **Uygulama Bölümü:** Katılımcıların deneyimleyerek öğrenmesini sağlayacak etkinlikler (örneğin gevşeme egzersizi, nefes egzersizi, rol yapma uygulaması, sanat etkinliği) planlanmaktadır.
- **Kapanış ve Paylaşım:** Oturumun sonunda, katılımcılara duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri alan açılmakta; soru-cevap veya serbest paylaşım yapılmaktadır.

İçerik planlama sürecinde, gerek duyulan konularda başka kurum veya kişilerle iş birliği yapılabilmektedir. Örneğin, kadına yönelik şiddet konusunda yasal bilgilendirme yapılacaksa barodan bir avukat davet edilmektedir. Böylece katılımcılara güvenilir ve doğru bilgi sunulmaktadır.

3. Yaygınlaştırma

Tek seferlik grup oturumları planlandığında, katılımcı duyuruları bağlama göre farklı yöntemlerle yapılmakta; her sahaya uygun stratejiler geliştirilerek erişim sağlanmaktadır.

- Konteyner kent veya çadır alanlarında yapılan faaliyetlerde, alan yönetim ekipleriyle koordinasyon kurulmakta ve duyurular ilgili bölgenin çevrim içi mesaj grupları üzerinden paylaşılmaktadır.
- Sahada aktif varlık gösterilerek hane ziyaretleri yapılmakta; bu ziyaretlerde hem hizmet tanıtımı hem de etkinlik bilgilendirmesi gerçekleştirilmektedir.
- Çocuklara yönelik oturumlarda, bakım verenlerle iş birliği yapılmakta ve çocuğun katılımı için ayrıca [Bakım Veren Onay Formu](#) doldurulmaktadır.

Kurum ve Yerel Aktörlerle İş Birlikleri

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Bazı durumlarda belirli gruplara ulaşım, kültürel dinamikler nedeniyle zorlaşabilmektedir. Yan Yanayız Projesi'nde bu gibi durumlarda yerelde güven ilişkisi bulunan toplum liderleriyle iletişime geçilerek ortak planlamalar yapılmıştır.

Yaygınlaştırma çalışmalarında sıklıkla diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği gerçekleştirilmiştir. Örneğin Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile yürütülen iş birliği sayesinde yüksek ihtiyaçlı bölgelerdeki bireylere ulaşılmıştır. Gerekliğinde diğer sivil toplum kuruluşlarıyla da koordinasyon kurularak onların erişim sağladığı gruplara destek verilmiş, böylece saha temelli hizmetin kapsayıcılığı artırılmıştır.

4. Oturumun Yürütülmesi

Yaygınlaştırma çalışmalarının ardından, duyurusu yapılan yer ve zamanda oturum gerçekleştirilmektedir. Açık davet ile düzenlenen bu oturumlar, pek çok katılımcı ile ilk temasın kurulması için fırsat sunmaktadır.

Bu nedenle, sürdürülebilir iletişim açısından, katılımcılarla kurulan bağların korunabilmesi için kişisel verilerin gizliliği çerçevesinde bilgilendirme yapılmakta ve yazılı onay alınarak temel iletişim bilgileri ve demografik bilgiler [Katılımcı Listesi](#) aracılığıyla toplanmaktadır.

5. Kapanış ve Yönlendirme

Oturum sonunda katılımcılara, ilgili hizmetlerin devamı hakkında bilgi verilmektedir (örn. “İhtiyaç duyarsanız merkezimizde bireysel danışmanlık alabilirsiniz.”). Bu bilgilendirmeler erişilebilirlik açısından kritik önem taşımaktadır.

Katılımcılardan geri bildirim almak amacıyla [Geri Bildirim Formu](#) uygulanmaktadır. Bu form, oturumdan elde edilen faydayı, içerik hakkındaki görüşleri ve memnuniyeti değerlendirmektedir.

Çocuk oturumlarının ardından, yaş ve gelişim düzeyine uygun şekilde hazırlanmış [Gülen Yüz Geri Bildirim Formu](#) kullanılmaktadır. Bu yöntem, çocukların deneyimlerini ve duygularını ifade edebilmeleri için beşli gülen yüz skalası sunmaktadır (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Gülen Yüz Skalası – Çocuk Dostu Geri bildirim](#)).

Çocuklarla çalışırken daha fazla bilgi için ayrıca (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Çocuk Güvenliğine Dair Uygulama Pratikleri](#)).

Tek seferlik oturum tamamlandığında, psikososyal destek uzmanı tarafından [İhtiyaç Haritası Aktivite Raporu](#) doldurulmaktadır.

Devam eden bölüm, tek seferlik oturumlar kapsamında yer alan psikoeğitim oturumlarını ve özel gün etkinliklerini kapsar.

B.2.1 Psikoeğitim Oturumları

Psikoeğitim, afet sonrası psikososyal destek hizmetlerinde hem bağımsız bir müdahale yöntemi hem de bireysel ve grup çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olarak uygulanmaktadır. Bu yöntem, afetten etkilenen bireylere yaşadıkları olaylar, olası psikolojik-sosyal tepkiler ve baş etme stratejileri hakkında bilgi sunmayı amaçlamaktadır.

Belirsizlik ve bilgi eksikliği, kaygının artmasına ve uyum sürecinin yavaşlamasına yol açabilmekte; doğru ve anlaşılır bilgiye sahip olmak ise iyileşme sürecinin önemli bir bileşeni olarak rol oynamaktadır.

Bireysel görüşmelerde psikoeğitim, yararlanıcının ihtiyacına uygun şekilde uyarlanmakta; örneğin travma sonrası gelişen uyku problemlerinin yaygın olduğu anlatılarak normalleşme sağlanmaktadır.

Grup oturumlarında ise ortak ihtiyaç ve temalar üzerinden etkileşimli sunumlar veya mini seminerler aracılığıyla bilgi paylaşımı yapılmaktadır.

Psikoeğitim farklı araçlar aracılığıyla uygulanmaktadır:

- Yüz yüze oturumlar
- Yazılı materyaller (broşür, el kitapları)
- Görsel materyaller (poster, infografik)
- Dijital içerikler (web siteleri, sosyal medya)

Psikoeğitim kapsamında yararlanıcılara güvenilir kaynaklar sunulmakta; el kitapçıkları, destek hatlarının iletişim bilgileri veya dijital kaynaklar paylaşılmaktadır. Böylece ihtiyaç duyduklarında yeniden bilgiye erişim kolaylaştırılmaktadır.

**Psikoeğitim Oturumlarının
Çerçevesi****UYGULAYICIYA NOT**

- Oturumlarda empatik ve katılımcı bir yaklaşım benimsenmelidir.
- Kültürel inançlara duyarlılık gösterilmeli; dini veya geleneksel açıklamalar dışlanmadan, dengeli bir tutumla bilimsel bilgi paylaşılmalıdır.
- Yazılı materyaller kullanıldığında, okunabilirlik ve okuryazarlık düzeyi gözетilmeli; gerektiğinde sözlü anlatımla desteklenmelidir.
- Verilen bilgiler bilimsel, güncel ve anlaşılır olmalı; teknik terimler yerine herkesin anlayabileceği ifadeler tercih edilmelidir.
- Travmatik hatıraları tetikleyebilecek içeriklerden kaçınılmalıdır. Örneğin, çok canlı görseller içeren broşür veya sunumlar tercih edilmemelidir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında psikoeğitim çalışmalarına sıklıkla yer verilmiştir. İçerikler, hem uzmanların gözlemleri hem de yararlanıcıların dile getirdiği ihtiyaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca, olası riskler ve gelecekteki ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak önleyici ve güçlendirici çalışmalar da planlanmıştır..

**Sanat Temelli Aktivitelerin
Araç Olarak Kullanılması****İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Psikoeğitimler bazen sanat temelli aktivitelere veya çay sohbetleri gibi buluşmalara entegre edilmektedir. Bu tür ortamlar, psikoeğitim içeriğinin daha erişilebilir ve ilgi çekici biçimde paylaşılabilmesi için destekleyici alanlar sunmaktadır.

Örneğin; kadın katılımcılarla kanaviçe atölyeleri düzenlenmiştir. Bu atölyeler sadece kültürel bir aktivite değil; aynı zamanda kadınların bir araya gelip bağ kurmasına, sosyal etkileşime ve güvenli paylaşım ortamına katkı sağlamıştır. Kanaviçenin tekrarlayan doğası duygu düzenlemeyi ve zihinsel rahatlamayı desteklemiş; uzmanlar sohbet içinde öz bakım, duygusal dayanıklılık ve refah konularında psikoeğitim vermiştir.

Psikoeğitim Çalışmalarının Yaygın Kullanımı

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi'nde psikoeğitim şu yöntemlerle uygulanmıştır:

- **Yüz Yüze Bireysel Görüşme:** Yararlanıcının yaşadığı tepkileri anlamlandırmasına ve baş etme becerileri geliştirmesine destek olunur.
- **Grup Oturumları:** Seminer, bilgi paylaşımı veya atölye biçiminde yürütülür.
- **Yazılı Materyaller:** Sade, anlaşılır ve kültürel olarak uygun broşür ve el kitapçıkları dağıtılır.
- **Görsel Araçlar:** Posterlerle kritik bilgiler sunulur.
- **Dijital İçerikler:** Yan Yanayız web sitesi ve sosyal medya hesaplarında videolar, infografikler ve makaleler paylaşılır.

Psikoeğitim kapsamında sunulan bilginin çeşitli yollarla aktarılması, erişilebilirliği artırmıştır. Bu çok boyutlu yaklaşım sayesinde psikoeğitimin etkisi güçlendirilmiş ve yaygın kullanımını desteklenmiştir.

Grup psikoeğitim oturumları sonunda katılımcıların bilgilendirme düzeyleri değerlendirilir. Gerekğinde bireysel görüşmelere veya başka grup çalışmalarına yönlendirme yapılır. Özellikle travmatik deneyimlerle baş etmekte zorlanan bireylere bireysel psikososyal destek sunulmaktadır.

Tüm grup psikoeğitim oturumlarında KVKK onayı, [Katılımcı Listesi](#), [Geri Bildirim Formu](#) ve [Aktivite Raporu](#) kullanılarak süreç izlenmekte, değerlendirilmektedir.

Sahadan Psikoeğitim Uygulamaları

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

- **Kadınlarla Çalışma:** Hatay, Samandağ'daki bir dikiş kursunda yapılan tanışma oturumunda, kadınların "hayır diyememe" ve sınır çizme güçlükleri tespit edilmiştir. Bunun üzerine "Sınırlar ve Hayır Demek" temalı bir psikoeğitim düzenlenmiş, canlandırma pratikleriyle pekiştirilmiş, katılımcılara hafta içinde uygulamaları için üç "hayır deme" ödevi verilmiştir.
- **Çocuklarla Çalışma:** Konteyner kentte yapılan "Duygularımı Tanıyorum" oturumunda, çocukların öfke, üzüntü ve korku gibi duygularını tanıması ve sağlıklı şekilde ifade etmesi sağlanmıştır. Oyunlar, duygu kartları ve hikâyeler kullanılarak farkındalık geliştirilmiş, sağlıklı tepki verme yolları öğretilmiştir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında uygulanan psikoeğitim çalışmaları, bireylerin ve toplulukların afet sonrası yaşadıkları zorlukları anlamalarına ve baş etmelerine destek olmanın yanı sıra; iyileşme süreçlerine katkıda bulunmuş ve dayanıklılıklarını güçlendirmiştir.

B.2.2 Özel Gün Aktiviteleri

Özel gün aktiviteleri, afet sonrası süreçte topluluklar için anlam taşıyan belirli tarihlerin (milli/dini bayramlar, uluslararası farkındalık günleri, afet yıldönümleri vb.) kutlanması, anılması ve farkındalık oluşturma amacıyla düzenlenmektedir.

Bu günler; milli ve dini bayramlar, Dünya Çocuk Günü, Dünya Kadınlar Günü, Anneler Günü gibi toplumsal bellekte önemli yeri olan tarihler olabileceği gibi, afetin yıldönümü gibi doğrudan afetle ilişkili günler de olabilmektedir.

Bu aktivitelerin psikososyal destek bağlamındaki önemi, afet sonrasında hayatın devam ettiğini ve toplumsal/kültürel ritüellerin sürdüğünü hissettirmesidir (UNICEF, 2018). Özellikle çocuklar için rutinlerin ve özel günlerin yeniden tesis edilmesi, normalleşme ve güven duygusu açısından kritiktir. Toplulukların kendi kültürel ritüellerini sürdürebilmesinin iyileşme üzerindeki olumlu etkisi göz ardı edilmemelidir. Örneğin, birlikte anma törenleri düzenlemek veya kutlama etkinlikleri organize etmek; topluluk içi dayanışmayı artırmakta, birlikte yas tutma ya da sevinç paylaşımı yoluyla kolektif iyileşmeyi desteklemektedir.

Bu nedenle afet sonrası psikososyal destek programlarında özel günlerin atlanmaması, aksine aktif şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında özel gün aktiviteleri, hem afet sonrası normalleşmeyi desteklemek hem de topluluk bağlarını güçlendirmek amacıyla düzenli olarak planlanmakta ve uygulanmaktadır. Bu etkinliklerde toplulukların kültürel ve duygusal ihtiyaçları gözetilmekte; kutlama ve anma içeriği taşıyan faaliyetlere yer verilmektedir. Psikososyal destek ekibi bu buluşmalarda daha çok kolaylaştırıcı rol üstlenmekte, katılımcıların kendi aralarında sosyalleşmesine ve ritüellerini gerçekleştirmelerine alan açmaktadır.

Özel Gün Aktivitelerinin Planlanması

When planning special day activities, the primary consideration is the significance of that day for the community.

- **Kutlama Odaklı Günler (ör. çocuk bayramı, yeni yıl):** Neşeli ve eğlence odaklı etkinlikler planlanmaktadır. Çocuklar için oyun şenlikleri, resim yarışmaları; yetişkinler için müzik dinletileri düzenlenmektedir. Bu etkinliklerde psikososyal içeriklere de yer verilmekte; örneğin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda çocuklara hem eğlenceli oyunlar oynatılmakta hem de çocuk haklarından bahsedilmektedir.
- **Anma Odaklı Günler (ör. depremin yıldönümü):** Duyguların ifade edilmesine ve geleceğe dair umut aşılama odaklanılmaktadır. Bu etkinliklerde uygulanma doğal ve sağlıklı bir tepkidir; psikososyal destek ekibi psikolojik ilk yardım sağlamak üzere hazır bulunmalıdır. Aynı zamanda kültürel ve dini değerlerin gözetilmesi önemlidir. Örneğin, 6 Şubat depremi anmalarında yararlanıcılara da danışılarak bir din görevlisinin dua okuması sağlanmış, helva kavrulup paylaşılmıştır. Bu tür ritüeller, topluluk için hem manevi destek sağlamış hem de birlik duygusunu güçlendirmiştir.
- **Farkındalık Odaklı Günler (ör. Dünya Ruh Sağlığı Günü):** Bilgilendirici oturumlar veya farkındalık etkinlikleri düzenlenmektedir. Amaç, toplumsal bilinci artırmak ve bireylerin daha geniş bir hareketin parçası olduklarını hissetmelerini sağlamaktır (WHO, 2013). Örneğin, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında düzenlenen etkinliklerde kadınların güçlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarına dair temalar ön planda tutularak atölyeler ve sanatsal faaliyetler aracılığıyla katılımcıların farkındalığının artırılması amaçlanmıştır. Benzer şekilde, 30 Temmuz Uluslararası Arkadaşlık Günü kapsamında çocuklarla arkadaşlık temalı oturumlar gerçekleştirilmiş; bu oturumlarda empati, akran desteği ve akran ilişkilerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

İş Birliği Fırsatları

UYGULAYICIYA NOT

Özel gün aktiviteleri planlanırken çok paydaşlı iş birlikleri yapılabilir. Yerel yönetimler, STK'lar ve gönüllü grupları ile hem kaynak paylaşımı yapılmakta hem de katılımcılara erişim kolaylaşmaktadır.

Örneğin, bir Ramazan Bayramı etkinliğinde belediye yemek desteği sağlarken, psikososyal ekip çocuklar için oyunlar organize etmiştir.

Yan Yanayız ekibi, özel günleri takip edebilmek ve etkinlikleri planlı yürütebilmek için yıllık özel gün takvimi hazırlamıştır. Etkinlik tarihleri belirlenirken:

- Toplumsal takvim (milli/dini bayramlar),
- Yerel ihtiyaçlar (ör. afet yıldönümleri)
- Uluslararası farkındalık günleri

dikkate alınmaktadır. Her etkinliğin amacı (kutlama, anma, farkındalık yaratma) netleştirilmekte ve bu amaca uygun içerik planlaması yapılmaktadır.

Duyarlılık ve Kapsayıcılık

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Özel gün etkinlikleri planlanırken toplulukların kültürel ve duygusal farklılıkları gözetenmektedir. Her özel gün, herkes için aynı duyguyu ifade etmeyebilir. Bu nedenle tasarımlar duyarlı biçimde yapılmalıdır.

Örneğin, Anneler Günü kutlaması sırasında; annesini kaybetmiş çocuklar veya evladını kaybetmiş anneler için bu günün yaralayıcı olabileceği göz önünde bulundurulmakta, alternatif etkinlikler planlanmakta ya da daha kapsayıcı yaklaşımlar benimsenmektedir.

Ayrıca toplulukta farklı etnik veya dini gruplar bulunuyorsa, dini bayram kutlamaları herkesin inancına saygılı biçimde düzenlenmekte, mümkünse her grubun özel gününe alan açılmaktadır.

Tüm bu özel gün aktiviteleri, Yan Yanayız Projesi'nin afet sonrası yaşamın içindeki dönüm noktalarını atlamadan, onları birer dayanışma ve iyileşme fırsatına dönüştürme yaklaşımını yansıtmaktadır. Bu uygulamalar, toplulukların sosyal bağlarını güçlendirerek kolektif iyileşmeye katkı sağlamaktadır.

3.1.2. Mobil Faaliyetler

Mobil Psikososyal Destek Çalışmaları

Mobil psikososyal destek, sabit merkezlere erişimi kısıtlı olan, kırsal veya dezavantajlı bölgelerde yaşayan bireylere ulaşmayı hedefleyen saha temelli bir hizmet modelidir. Bu yaklaşım, erişimi sınırlı grupları destek sürecine dahil etmek ve hizmetlerin erişilebilirliğinde eşitlik sağlamak açısından kritik öneme sahiptir (UNICEF, 2018).

Mobil Psikososyal Destek Çalışmalarının Çerçevesi

UYGULAYICIYA NOT

- Mobil ekiplerde en az iki kişi yer almalıdır.
- Ekipte mutlaka en az bir psikososyal destek uzmanı bulunmalı; ayrıca ekip üyelerinden birinin yerel toplumu ve bağlamı iyi tanınması önerilmektedir. Bu mümkün değilse, saha çalışmasından önce yerel dinamikleri bilen aktörler, toplum liderleri veya diğer sivil toplum kuruluşlarıyla görüşmeler yapılarak bilgi alınmalıdır.
- Ekipler, düzenli saha taramaları yaparak yerel aktörlerle koordinasyon içinde ihtiyaç tespiti gerçekleştirmelidir.
- Faaliyetler, değişebilecek ihtiyaçlara göre bireysel veya grup bazlı olarak yapılandırılmalıdır.
- Sunulan hizmetler etik kurallar ve gizlilik ilkeleri çerçevesinde yürütülmeli; bireylerin mahremiyet ve güvenlik haklarına özen gösterilmelidir.

Fiziksel Erişim Kısıtlılıkları**ÖĞRENİLMİŞ DERSLER**

Kırsal ve uzak bölgelerde yaşayan bireylerin destek merkezlerine ulaşımı zor olmuştur. Ulaşım olanaklarının yetersizliği, fiziksel engeller veya bireylerin sağlık durumları bu durumu daha da karmaşık hale getirmiştir.

Afet ve kriz durumlarında erişilebilirliği sağlamak ve engelleri aşmak kurumların temel sorumluluğudur. Mobil destek ekiplerinin ve çevrim içi destek seçeneklerinin artırılması, hizmetin erişilebilirliğini güçlendirmektedir. Düzenli saha ziyaretleri ve topluluk liderleriyle iş birliği, destek hizmetlerinin daha geniş bir kitleye ulaşmasını mümkün kılabilir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında, Hatay ve Kahramanmaraş'ta kurulan psikososyal destek merkezlerine ulaşamayan bireylerin tespit edilmesinin ardından projeye mobil psikososyal destek hizmetleri eklenmiştir. Böylece proje yalnızca merkez içi ve çevrim içi platformlarda hizmet sunmakla kalmamış; sahada yapılan çalışmalar sayesinde binlerce kişiye ulaşmıştır. Bu yaklaşımla, merkez odaklı hizmetin ötesine geçilmiş ve erişemeyen toplulukların destek sürecine dahil edilmesi sağlanmıştır.

Engelli bireylerin erişimini artırmak için özel düzenlemeler yapılmıştır. Yürütülen erişim faaliyetlerinin standardize yürütülmesi için [Saha Erişim Formu](#) kullanılmıştır. Bu form, görüşmelerin çerçevesini belirleyerek uygulayıcı uzmanlar için rehber işlevi görmüştür.

Ayrıca, uzmanlardan talep edilen bilgi aktarımında doğru, açık ve güncel bilgilere özen gösterilmiş; yanlış bilgi ve söylentilerin kaygı yaratmaması için yararlanıcılar güvenilir kaynaklara yönlendirilmiştir.

Yan Yanayız deneyimi, afet sonrası erişilebilirliğin kurumların temel sorumlulukları arasında olduğunu ve erişim çalışmalarının bütüncül RSPSD müdahalelerinin ayrılmaz bir parçası olduğunu ortaya koymuştur.

UYGULAMA AKIŞI**1. Hedef Sahanın Belirlenmesi**

Afetten yoğun etkilenen Hatay ve Kahramanmaraş illerinde mobil psikososyal destek çalışmaları için öncelikle hedef sahalar belirlenmiştir. Bu sahalar; çadır kentler, geçici barınma alanları, köyler ve kırsal bölgeler gibi erişimi zor ve dezavantajlı alanlardan oluşmaktadır.

Kurumlar Arası Koordinasyon Eksikliği ve Etkileri**ÖĞRENİLMİŞ DERSLER**

Afet durumlarında ruh sağlığı ve psikososyal destek (RSPSD) hizmetlerinin etkin sunulabilmesi için kurumlar arası güçlü ve net bir koordinasyon sağlanması esastır. Ancak farklı kurumların aynı bölgede, benzer hedef gruplara yönelik hizmet sunarken rol ve sorumluluklarının net tanımlanmaması çeşitli sorunlara yol açabilmektedir.

Örneğin, bazı yararlanıcıların birden fazla kurumdan tekrar eden destek alması veya tam tersine bazı ihtiyaçlarının gözden kaçması mümkündür. Bu tür koordinasyon eksiklikleri, hizmetlerin verimliliğini düşürmekte ve faydalanıcıların güvenini zedeleyebilmektedir.

Bunu önlemek için düzenli bilgi paylaşımı, ortak hizmet haritaları ve rol tanımlarının net bir şekilde yapılması kritik öneme sahiptir. Ayrıca yerel yönetimler ve diğer paydaşlar arasında düzenli koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmeli ve ortak protokoller geliştirilmelidir.

Sahaların belirlenmesi; gözlemler, yerel talepler ve sahadaki paydaşların yürüttüğü ihtiyaç analizleri doğrultusunda yapılmaktadır. Yerel topluluk liderleri (muhtarlar, toplum liderleri) ve gönüllülerle iş birliği sağlanarak yerel bilgi ve deneyimden yararlanılmakta, sahadaki değişen koşullara hızlıca uyum sağlanmaktadır.

Çalışma bölgeleri belirlenirken yerel toplumun dinamikleri, kültürel hassasiyetleri ve demografik yapısı da dikkate alınmaktadır. Mobil saha çalışmaları daha fazla emek, çaba ve zaman gerektirdiğinden, etkili bir müdahale için mobil ekiplerin rotaları ve zamanlaması dikkatle planlanmakta; kaynakların verimli kullanımı sağlanmaktadır.

2. Mobil Ekiplerin Oluşturulması

Mobil psikosozal destek ekipleri, saha dinamikleri ve iş planı göz önünde bulundurularak oluşturulmaktadır. Ekipler genellikle iki veya daha fazla uzmandan oluşmakta; ekipteki uzmanların cinsiyet dengesi ve yerel kültüre duyarlılığı gözetilmektedir.

Psikososyal destek uzmanlarının yanı sıra, ihtiyaca göre yerel bağlamı ve kültürel dinamikleri iyi bilen gönüllüler veya yerel temsilciler de ekiplere dahil edilmektedir.

Ekiplerin etkinliği ve güvenliği için her üyenin sorumlulukları net bir şekilde belirlenmekte; saha çalışmaları sırasında ekip içi iletişim ve koordinasyon sürekli sağlanmaktadır. Ayrıca, ekiplerin düzenli olarak süpervizyon desteği alması ve psikososyal ilk yardım konusunda sürekli gelişim göstermesi teşvik edilmektedir.

3. İhtiyaç Tespiti ve Değerlendirme

Mobil ekipler, çalışma yürütülecek alanlardaki ihtiyaçları belirlemek amacıyla ihtiyaç analizi çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu süreç; bireysel hane ziyaretleri, grup görüşmeleri ve yerel liderlerle yapılan toplantılar aracılığıyla yürütülmektedir. İhtiyaç tespiti sırasında toplanan başlıca veriler:

- **Demografik Bilgiler:** Yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, etnik köken.
- **Psikososyal Durum:** Kayıp, travma, stres, belirsizlik gibi başlıca sorunlar.
- **Risk Grupları:** Çocuklar, yaşlılar, engelliler ve kadınlar gibi dezavantajlı gruplar.
- **Mevcut Destek Mekanizmaları:** Sosyal destek ağları ve mevcut baş etme stratejileri.

Görüşmeler sırasında, gerek duyulursa kısa destekleyici sohbetler yapılmış; ihtiyaç halinde bireyler uygun merkezlere yönlendirilmiştir. İhtiyaç tespitinde iletişimin iki yönlü olmasına özen gösterilmiş ve yararlanıcıların sürece katılımcı olarak dahil edilmesi sağlanmıştır.

Toplanan veriler, mobil çalışmaların planlanmasına ve faaliyetlerin yapılandırılmasına rehberlik etmektedir. Bilgiler gizlilik ilkesi çerçevesinde saklanmakta, kişisel veri güvenliği korunmaktadır.

İhtiyaç Analizi Ne İşe Yarar?**UYGULAYICIYA NOT**

İhtiyaç analizi, afet sonrası hangi alanlarda ne tür müdahalelere gerek duyulduğunu anlamak ve kaynakları stratejik biçimde yönlendirmek açısından kritik öneme sahiptir. Ancak bu süreç yalnızca veri toplamak değil, aynı zamanda etkilenen topluluklarla güven temelli bir ilişki kurmak anlamına gelmektedir.

İhtiyaç analizi yapılırken şu ilkelere dikkat edilmelidir:

- Topluluk üyelerinin sürece aktif katılımı sağlanmalıdır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi grupların görüşlerine özel alan açılmalıdır.
- Temel ihtiyaçlara yönelik hızlı gözlemler yapılabilse de, eş zamanlı olarak kapsamlı analizler yürütülmeye devam edilmelidir.
- Anket gibi sayısal yöntemlerin yanında grup görüşmeleri ve topluluk liderleriyle yapılan nitel görüşmelerden de yararlanılmalıdır.
- İhtiyaçlar analiz edilirken mevcut kaynaklar, hizmetler ve sosyal destek ağları da belirlenmelidir.
- RSPSD alanında bireysel (stres, travma, yalnızlık) ve toplumsal (güvenli alan, toplum merkezi ihtiyacı) ihtiyaçlar ayrı ayrı tanımlanmalıdır.
- Toplanan veriler, hem aciliyet hem de etki düzeyine göre sıralanmalıdır. Örneğin, güven ilişkisi kurulmadan bazı RSPSD müdahaleleri etkisiz kalabilmektedir.

Etkili bir ihtiyaç analizi, kaynakların verimli kullanımını ve müdahale önceliklerinin doğru belirlenmesini sağlamaktadır. Katılımcı bir yaklaşımla, topluluk üyelerinin (özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler gibi grupların) sürece dahil edilmesi, yerel sahiplenmeyi ve sürdürülebilirliği artırmaktadır. Psikososyal destek bağlamında ise bireysel (ör. stres, kaygı, uyku sorunları) ve toplumsal (ör. güvenli alan ihtiyacı, toplum merkezi gibi) ihtiyaçların ayrı ayrı ele alınması, daha etkili müdahaleler geliştirilmesini mümkün kılmaktadır.

4. Psikososyal Destek Çalışmasının Planlanması ve Yürütülmesi

İhtiyaç analizinin ardından ekipler, sunulacak hizmetlerin içeriğini ve uygulama biçimini belirlemektedir. Çalışmalar; bireysel görüşmeler, grup oturumları, psikoeğitimler ve sosyal destek faaliyetleri şeklinde planlanabilmektedir.

- **Bireysel Görüşmeler:** Mobil çalışmalarda bireysel psikososyal destek, [Psikososyal İyileşme Becerileri \(PİB\)](#) çerçevesinde yürütülmüştür. Görüşmeler güvenli ve mahremiyetin sağlandığı alanlarda yapılmış; zarar vermeme ilkesi gözetilmiştir.

Psikososyal destek ekibi düzenli olarak süpervizyon almış, süreçler gönüllülük esasına dayalı yürütülmüştür. Katılımcılar hiçbir paylaşım ya da müdahaleye zorlanmamıştır.

Kültürel hassasiyetler dikkate alınmış, yerel baş etme yöntemleri göz önünde bulundurulmuş ancak her geleneksel uygulamanın doğrudan faydalı kabul edilmemesine de özen gösterilmiştir.

- **Grup Oturumları:** Grup destek hizmetleri, [Psikososyal İyileşme Becerileri \(PİB\)](#) çerçevesinde yapılandırılmış veya tek seferlik psikoeğitim oturumları şeklinde uygulanmıştır. Katılımcı sayısı, iki kolaylaştırıcı tarafından yönetilebilecek düzeyde tutulmuş (ör. 6–12 kişi) ve grup kuralları (gizlilik, saygı, gönüllülük vb.) açıkça belirlenmiştir.

Çalışmaların içeriği ihtiyaca göre şekillendirilmiş, uzmanlar kolaylaştırıcılık becerilerini geliştirmeleri için desteklenmiştir.

Merkez dışı çalışmalarda görüşme alanlarının güvenli, mahremiyeti koruyan ve erişilebilir olmasına özellikle dikkat edilmiştir.

Psikososyal Desteğe Yönelik Damgalama ve Kültürel Dinamiklerin Hizmetlere Erişime Etkisi

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Afet sonrası ruh sağlığı ve psikososyal destek hizmetlerinin uygulanmasında karşılaşılan en temel güçlüklerden biri, ruh sağlığına yönelik yaygın toplumsal damgalamadır. Özellikle geleneksel yapının belirgin olduğu kırsal bölgelerde psikolojik destek arayışı hâlâ “zayıflık”, “delilik” ya da “inanç eksikliği” olarak yorumlanabilmekte; bu durum bireylerin yardım arama davranışlarını belirgin şekilde sınırlandırmaktadır.

Ruhsal zorlanmalar çoğu zaman somatik şikâyetler (ör. baş ağrısı, mide bulantısı, halsizlik) üzerinden ifade edilmekte ve bedensel bir problem olarak değerlendirilerek psikolojik desteğe yönelme ertelenmektedir. Bunun yanı sıra, yaşanan zorlukların “kader”, “imtihan” ya da “Allah’ın takdiri” şeklinde anlamlandırılması, profesyonel desteğe erişimi daha da güçleştirebilmektedir. RSPSD hizmetleri bu bağlam gözetilmeden tasarlandığında, hedef grupların müdahaleye katılımı düşmekte ve sürdürülebilir yardım ilişkisi kurmak zorlaşmaktadır.

Psikososyal destek alma konusundaki toplumsal önyargılar, başvuruların sınırlı kalmasına neden olmuştur. Bazı bireyler damgalanma korkusu, mahremiyet kaygısı veya çevresel baskı nedeniyle destek almaktan kaçınmış; benzer şekilde grup temelli müdahalelerde gizlilik endişesi, toplumsal cinsiyet rolleri ve dışlanma korkusu katılımı kısıtlayan önemli faktörler olarak ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle RSPSD müdahalelerinin planlama ve uygulama sürecinde kültürel dinamiklerin dikkatle analiz edilmesi, söylemlerin yargılayıcı olmayan bir dille kurulması ve topluluk içinde güven ilişkisi sağlayabilecek aktörlerle — dini liderler, kanaat önderleri, yerel topluluk temsilcileri — iş birliği yapılması kritik önem taşımaktadır. Müdahale modelleri sosyal normlara duyarlı biçimde uyarlanmalı ve erişim engelleri mümkün olduğunca azaltılmalıdır.

Psikososyal desteğe yönelik önyargıların azaltılması için toplumsal farkındalık çalışmaları güçlendirilmeli; duyuru ve yaygınlaştırma faaliyetlerinde gizlilik ilkesine özel vurgu yapılmalıdır. Kişisel bilgilerini paylaşmak istemeyen bireylerin hizmetlerden anonim şekilde yararlanabileceği alternatifler oluşturulmalı; tüm bu süreçler izleme–değerlendirme ve raporlama adımlarında hassasiyetle takip edilmelidir.

5. Yönlendirme

Saha çalışmaları sırasında, yararlanıcıların dile getirdiği ya da uzmanlar tarafından tespit edilen ek ihtiyaçlar doğrultusunda yönlendirmeler yapılmaktadır. Bu ihtiyaçlar arasında şunlar yer almaktadır:

- Sağlık hizmetleri (fiziksel ve ruhsal sağlık),
- Hukuki ve sosyal danışmanlık hizmetleri,
- Eğitim ve çocuk koruma hizmetleri.

Yönlendirmeler, ilgili kurumlarla iş birliği içinde yürütülmekte ve standardize yönlendirme formları aracılığıyla kayıt altına alınmaktadır. Böylece bireylerin doğru hizmete erişimi güvence altına alınmakta ve sürecin takibi sağlanmaktadır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

B. Erişim Çalışmaları

Erişim çalışmaları, afet sonrası psikososyal destek hizmetlerine ulaşamayan bireylerin erişimini artırmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda özellikle yaşlılar, engelliler ve kırsal bölgelerde yaşayan en kırılgan gruplara ulaşılmaktadır.

Çalışmalar sırasında ekipler, hem kendi güvenliklerini hem de görüştükleri kişilerin mahremiyetini korumaya özen göstermektedir. Görüşmeler gizlilik esaslarına uygun olarak yürütülmekte; hassas konular kalabalık ortamlarda ele alınmamakta, gerektiğinde kişisel ve güvenli alanlar tercih edilmektedir.

Erişim Çalışmalarının Etkisi**İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Erişim çalışmaları sayesinde temas edilen bireylerle yürütülen yüz yüze faaliyetler, uzmanlarla yararlanıcılar arasında güven ilişkisi kurulmasına katkı sağlamış, sözlü ve sözsüz iletişim unsurlarının etkin kullanımına olanak vermiştir. Bu durum, yararlanıcıların kendilerini daha güvende hissetmelerine yardımcı olmuştur.

Her ne kadar çevrim içi hizmetler sunulsa da, internet ve dijital araçlara erişimin sınırlı olduğu bölgelerde yüz yüze temas hizmetlerin erişilebilirliğini artırmıştır. Ayrıca düşük dijital okuryazarlık seviyeleri nedeniyle oluşabilecek eşitsizlikler önlenmiştir.

Mobil saha çalışmaları, destek arayan bireylerin ihtiyaçlarının doğrudan ve zamanında karşılanmasını mümkün kılmıştır. Bir uzman bu süreci şöyle aktarmıştır:

“İnsanların çadırına, konteynerine gidip hâlini hatrını sormak büyük bir fark yarattı.”

Bu deneyim, mobil destek çalışmalarının etkisini ortaya koymuş ve toplum temelli müdahalelerde erişim çalışmalarının gerekliliğini göstermiştir.

3.1.3. Çevrim İçi Psikososyal Destek Çalışmaları

Afet ve kriz durumlarında bireylerin güvenli, zamanında ve erişilebilir psikososyal destek hizmetlerine ulaşabilmesi; iyilik hallerinin korunması ve psikolojik dayanıklılığın güçlendirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Çevrim içi psikososyal destek hizmetleri, bu ihtiyaca yanıt vermek üzere geliştirilen yenilikçi bir müdahale modelidir. Özellikle pandemiler, doğal afetler veya çatışmalar gibi olağanüstü durumlarda, yüz yüze destek hizmetlerine erişimin kısıtlandığı koşullarda çevrim içi platformlar bireylerin psikolojik sağlamlıklarını korumalarına ve iyilik hallerini sürdürmelerine imkân tanımaktadır (WHO, 2020; IFRC, 2018).

Çevrim içi psikososyal destek hizmetleri bireysel görüşmeler ve grup oturumları aracılığıyla sunulmakta; bireylerin duygu, düşünce ve yaşantılarını güvenli bir ortamda ifade edebilmelerine alan açmaktadır. Platformlar, kullanıcıların mahremiyetini ve güvenliğini sağlamak için veri koruma ilkelerine uygun olarak yapılandırılmakta ve gizlilik esasına dayalı şekilde hizmet vermektedir (UNICEF, 2018; Sphere Association, 2018).

Afet ve krizlerden doğrudan etkilenen bireylerin stres, kaygı, yas ve travma gibi duygusal zorluklarla başa çıkabilmeleri için çevrim içi hizmetler erişilebilirlik açısından etkili bir çözüm sunmaktadır. Çevrim içi platformlar, coğrafi engelleri ortadan kaldırarak dezavantajlı bölgelerdeki kişilerin de destek hizmetlerine erişimini mümkün kılmaktadır. Ayrıca anonimlik ve gizlilik sağladığı için birçok kullanıcı kendini daha rahat hissederek duygularını paylaşabilmektedir (IASC, 2007; WHO, 2013).

Bununla birlikte çevrim içi hizmetlerin doğası gereği bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Yüz yüze etkileşimin eksikliği, internet erişimi veya dijital okuryazarlık gibi teknik bariyerler ve müdahale sürecinde yaşanabilecek güçlükler hizmetin etkisini azaltabilmektedir. Özellikle beden diline ilişkin gözlemlerin sınırlı kalması, yararlanıcının durumunun tam olarak anlaşılmasını zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle çevrim içi destek programlarının tasarlanırken bu riskler dikkate alınarak yapılandırılması önemlidir.

Yan Yanayız Ücretsiz Psikososyal Destek Platformu

Yan Yanayız Projesi kapsamında oluşturulan [Yan Yanayız Ücretsiz Psikososyal Destek Platformu](#), bireylerin kriz ve afet durumlarında psikososyal destek hizmetlerine kolayca erişebilmesini amaçlayan dijital bir yapıdır. Platform, bireysel ve grup psikososyal destek seansları için tasarlanmış olup görüşmeler psikososyal destek uzmanları tarafından yürütülmektedir.

Yüz yüze hizmetlerde 5 yaş ve üzeri çocuklarla çalışılmış olsa da, çevrim içi platform yalnızca 18 yaş üstü bireylere hizmet vermektedir. Bunun başlıca gerekçeleri arasında, çocuklarla çevrim içi çalışmanın etik sınırları, güvenlik ve onam süreçlerinin hassasiyeti ve çocuklara yönelik müdahalelerde ebeveyn veya yasal vasilerin doğrudan katılımının gerekliliği yer almaktadır. Ayrıca çocuklarla çalışmak için özel klinik ortam ve uzmanlık gereksinimleri göz önünde bulundurulmuştur.

Platform ilk kez pandemi döneminde, özellikle sağlık çalışanları ve öğretmenlerde yüksek oranda gözlemlenen anksiyete, depresyon ve tükenmişlik gibi ruh sağlığı sorunlarına yanıt vermek için hayata geçirilmiştir. Bu süreçte ücretsiz çevrim içi bireysel seanslar sunularak söz konusu meslek gruplarına doğrudan destek sağlanmıştır.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında toplumsal travma ve psikolojik destek ihtiyacının artmasıyla birlikte, platformun hedef kitlesi ve hizmet kapsamı yeniden yapılandırılmıştır. Başlangıçta yalnızca sağlık çalışanları ve öğretmenlere yönelik seanslarla başlayan hizmetler, daha geniş toplumsal kesimlere ulaşacak şekilde genişletilmiştir.

Bu süreçte destek sunulan gruplar şunlardır:

- **Afeti yaşıyıp hâlâ aynı şehirde olanlar ve başka bir şehre taşınanlar¹:** Travma, kayıp, belirsizlik ve uyum sorunları yaşayan bireyler.
- **Afet bölgelerinde² görev yapan/yapmış profesyoneller:** Kamu ve STK çalışanları, arama-kurtarma ekipleri, ilk müdahale ekipleri, psikososyal destek uzmanları (psikologlar, psikolojik danışmanlar, sosyologlar, sosyal hizmet uzmanları, çocuk gelişimi uzmanları vb.).
- **Afet bölgelerinde destek veren/vermiş gönüllüler:** Afet sonrası sahada görev alan gönüllü ekipler.
- **Afetten etkilenen öğretmenler:** Afetten doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen (örneğin afetzedelerle çalışan) öğretmenler ve akademisyenler.
- **Afetten etkilenen sağlık çalışanları:** Afetten doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen sağlık personeli.

Yan Yanayız Platformu, kullanıcıların farklı düzeylerde destek alabileceği çok yönlü bir yapı sunmaktadır. Sunulan hizmetler şunlardır:

Bireysel Psikososyal Destek Seansları: Kullanıcılar haftada bir kez olmak üzere 50 dakikalık görüntülü bireysel görüşmelerden faydalanabilmektedir. Başlangıçta 5 seans olarak planlanan süreç, ihtiyaç ve uzman kararıyla 8 seansa kadar uzatılabilmektedir. Görüşmeler, afet, kriz ve travma alanında eğitimli psikososyal destek uzmanları tarafından, gizlilik ve etik ilkeler doğrultusunda yürütülmektedir.

¹ Bu bölümde afeti doğrudan yaşamış bireylere sunulan çevrim içi psikososyal destek hizmetleri ele alınacaktır. Profesyonellere ve gönüllüye yönelik hizmetlerin detayları 3.2. Afet Çalışanları, Afet Gönüllüleri, Sağlık Çalışanları ve Öğretmenler bölümünde yer almaktadır.

² 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen 11 il: Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Gaziantep, Malatya, Osmaniye, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adana ve Elazığ.

Dijital İçerikler ve Bilgilendirme Alanları: Platform, yazılı ve görsel materyaller aracılığıyla bireylerin psikososyal iyilik halini destekleyici bilgiye erişimini kolaylaştırmaktadır. Bu içerikler, projenin “Gençlerle Yan Yanayız” kampanyası kapsamında hazırlanmış, özellikle gençlerin ruh sağlığı farkındalığını artırmayı hedeflemiştir. Örneğin, “Gençler Nasılız?” video serisi bu kapsamda üretilmiş ve gençler tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Ancak bu dijital içerikler, manuelin kapsamı dışında tutulmuş; burada daha çok sahadaki uygulamalara ve profesyonellere yönelik yaklaşımlar aktarılmıştır.

Bireysel Psikososyal Destek Çalışmaları

Yan Yanayız Ücretsiz Psikososyal Destek Platformu, bireylerin ihtiyaç duydukları desteğe kolayca ve hızlı bir şekilde erişebilmeleri için basit ve kullanıcı dostu bir yapıyla tasarlanmıştır.

Bireysel görüşmelerin içeriği **Psikolojik İyileşme Becerileri (PİB)** modeline dayalı olarak yürütülmektedir. Bu kapsamda görüşmelerin temel amacı; afet yaşamış kişilerin ruh sağlığını korumak, ihtiyaç ve endişelerini gidermek, iyileşmeye teşvik etmek, işlevsel olmayan başa çıkma davranışlarını önlemek ve psikolojik iyileşme becerilerini geliştirmektir.

PİB modeline dayalı olarak yürütülen bireysel görüşmeler, kişilerin duygusal, sosyal ve psikolojik iyileşme süreçlerini hızlandırmaya yönelik somut adımlar atılmasını sağlamaktadır.

UYGULAMA AKIŞI

1. Çevrim İçi Başvuru ve Randevu Oluşturma

İlk temas; destek almak isteyen kişilerin, platformun “Randevu Al” sekmesi aracılığıyla başvuru yapmasıyla gerçekleşmektedir. Başvuru aşamasında yararlanıcının temel kimlik ve iletişim bilgileri alınmakta, randevu tercihleri sorulmaktadır. Başvuru formunda ad-soyad, kimlik bilgileri, uyruk, cinsiyet, telefon, e-posta, acil durumda aranacak kişi bilgisi ile tercih edilen görüşme günü ve saati yer almaktadır.

Başvuru Sürecinin Yapısı

UYGULAYICIYA NOT

Psikososyal destek süreçlerinde başvuru aşamasında genellikle ayrıntılı demografik bilgiler toplanmaktadır. Ancak Yan Yanayız Platformu’nda form yalnızca temel bilgilerle sınırlandırılmıştır. Bunun gerekçeleri:

- Başvuran kişinin motivasyonunu düşürmemek;
- Teknolojik okuryazarlığı düşük bireyler için kapsayıcı olmak,
- Kriz durumlarında zaman kaybını önleyerek hızlı erişim sağlamak.

Detaylı bilgi toplama süreci, ilk görüşmeye entegre edilmiştir. Uzman ve yararlanıcı birlikte formu tamamlamaktadır. Böylece hem kapsamlı bilgi elde edilmekte hem de erişim kolaylaştırılmaktadır.

İlk temas aşamasında etik ilkeler doğrultusunda bilgilendirme yapılmakta ve onay alınmaktadır:

Kişisel Verilerin Korunması ve KVKK İzni Formu: Paylaşılan bilgiler ulusal ve uluslararası standartlar kapsamında korunmakta, resmi talep olmadıkça üçüncü kişilerle paylaşılmamaktadır. Çevrim içi görüşmeler kayıt altına alınmamaktadır.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Yararlanıcıların verilerinin hangi amaçlarla kullanılacağı açıklanarak rızaları alınmaktadır. Katılımcılar randevu talebi için bu formu onaylamalıdır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Bilgilendirilmiş Onam Formunun İşlevi](#)).

Başvurunun ardından randevuya ilişkin tarih, saat ve bağlantı bilgileri SMS ve e-posta ile iletilmektedir. Bu bilgilendirme, katılım oranlarını ve devamlılığı artırarak hizmetin etkinliğini güçlendirmektedir.

Erişilebilirlik

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi'nde psikososyal destek süreçlerinin erişilebilir olması, hedef kitle içerisinde yer alan tüm bireylerin ihtiyaç duyduklarında bu hizmete ulaşabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Afet ve kriz olaylarının ardından bireyler, değişken, belirsiz ve zorlu koşullar altında yaşamlarını sürdürürken, psikososyal desteğin bireylere etik ve doğru adımlarla sunulması gerekmektedir.

Erişilebilirliği artırmak için şu uygulamalara yer verilmiştir:

- **Zamanlama Esnekliği:** Çalışanlar ve öğrenciler için mesai sonrası veya okul çıkışı saatlerinde randevu sunulmuştur. Gerektiğinde akşam ve hafta sonu seçenekleri eklenmiştir.
- **Ücretsiz Hizmet:** Afetlerde etik gereği psikososyal destek ücretsiz sunulmuştur. Bu, özellikle ekonomik zorluk yaşayanların erişimini kolaylaştırmıştır.
- **Dijital Erişilebilirlik:** Platformun nasıl kullanılacağını anlatan bilgilendirici videolar hazırlanmış, uzmanlar kullanıcıları desteklemiştir. Böylece dijital okuryazarlık farkları azaltılmıştır.

2. Bilgilendirme Görüşmesi

Yararlanıcı başvurusu doğrultusunda bir psikososyal destek uzmanı ile eşleştirilmektedir. İlgili uzman, psikososyal destek sürecine başlayacak yararlanıcıya süreç hakkında ayrıntılı bilgilendirme mesajı gönderir. Böylece yararlanıcı, ilk görüşme öncesinde genel çerçeveyi öğrenmekte ve varsa sorularını ilk görüşmede iletebilme imkânı bulmaktadır. Ayrıca çevrim içi yürütülecek destek sürecinde olası acil durumlar, randevu iptali veya değişikliklerinde daha hızlı haberleşebilmek için uzmanın kurumsal iletişim numarası da paylaşılır.

3. Değerlendirme Görüşmesi

Belirlenen gün ve saatte çevrim içi olarak yapılan görüşmede, uzman hizmetin kapsamını, seansların işleyişini ve hakları açıklar. Bu kapsamda:

- Seans sayısı ve süresi,
- Görüşme içerikleri,
- Gizlilik politikası,
- Yönlendirme koşulları,
- Teknik kullanım yönergeleri aktarılır.

Ayrıca [Başvuru Formu](#) ve [Ön Değerlendirme Formu](#) doldurularak eksik demografik bilgiler tamamlanmaktadır.

Değerlendirme görüşmesi altı kısımdan oluşur:

- **Güncel Sorunlar:** Tetikleyiciler, belirtiler, önceki tedaviler, iş-aile etkileri.
- **Kişisel, Ailesel ve Sosyal Arka Plan:** Gelişim hikayesi, aile dinamikleri, sosyal destekler, eğitim, hobiler.
- **Hassas Durumlar:** İntihar riski, ihmal, istismar, şiddet, madde kullanımı.
- **Tıbbi Hikaye:** Fiziksel sağlık, hastalıklar, ilaç kullanımı, uyku ve yeme sorunları.
- **Ruhsal Durum Değerlendirmesi:** Duygu durum, düşünce akışı, dikkat, içgörü, yargı.
- **Karakteristik Özellikler:** Sınırlara yanıtlar, işlevsel olmayan düşünceler, dikkat dağınıklığı.

Bu değerlendirme ile yararlanıcının geçmiş travmaları, mevcut duygusal durumu ve psikososyal ihtiyaçları kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

4. Müdahalenin Belirlenmesi

Değerlendirme görüşmesinin ardından, yararlanıcının ihtiyaçları doğrultusunda hangi psikolojik iyileşme becerilerine odaklanılacağına karar verilir. Bu aşamada, yararlanıcının travma sonrası psikolojik iyileşmesine yönelik planlama yapılır. **Psikolojik İyileşme Becerileri (PİB)** modelinin becerileri, kişinin duygusal ve psikolojik iyileşme sürecini güçlendirmek amacıyla belirli bir sıra içinde uygulanabilir. Seçilen beceriler, yararlanıcının sorunlarını çözmesine, baş etme stratejilerini geliştirmesine ve iyileşme sürecini hızlandırmasına yardımcı olur.

5. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

Yararlanıcı ve uzman, ilk görüşmede belirlenen hedefler doğrultusunda **Psikolojik İyileşme Becerileri (PİB)** yöntemleri üzerinden görüşmelerini sürdürür. Görüşme süreci, her biri 50 dakikalık en az 5 seans olacak şekilde planlanır; ihtiyaç durumuna ve uzmanın değerlendirmesine göre bu süre 8 seansa kadar uzayabilir. Oturumlar çevrim içi video konferans yoluyla gerçekleştirilir ve mümkün olduğunca yüz yüze destek standardına yakın, güvenli bir ortam sağlanır. Görüşmeler, bireyin güçlenmesini ve dayanıklılığının artmasını hedefleyen kanıta dayalı yöntemlerle yürütülür.

Görüşmeler sırasında uygulanan başlıca müdahaleler arasında psikolojik ilk yardım teknikleri, duygu düzenleme egzersizleri ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik yaklaşımlar bulunur. Tüm süreç boyunca “zarar vermeme” ilkesi gözetilir; örneğin yararlanıcı travmatik anılarını anlatmaya zorlanmaz, kendi hızında ilerlemesine izin verilir.

Uzmanlar, kültürel duyarlılık içerisinde hareket eder ve yararlanıcının inançlarına ve değerlerine daima saygı gösterir.

Çevrim İçi Destek Sunarken Mahremiyet ve Gizlilik İlkeleri

UYGULAYICIYA NOT

Gizlilik, psikososyal destek sürecinin temelini oluşturur. Özellikle çevrim içi ortamda yürütülen görüşmelerde mahremiyetin sağlanması hem teknik hem de etik düzeyde özel hassasiyet gerektirir. Aşağıdaki ilkeler, çevrim içi destek sürecinde güvenli ve etik bir ortamın oluşmasını destekler:

- **Gizlilik Taahhüdü:** Destek sürecine katılan herkes (uzmanlar, yararlanıcılar ve varsa tercümanlar) gizlilik ilkesine uymayı taahhüt etmelidir. Grup oturumlarının başlangıcında “Burada paylaşılanlar burada kalır” ilkesi, istisnai durumlar açıklanarak belirtilmelidir. Başvuru formunda paylaşılan bilgiler yalnızca eşleşen uzman tarafından görüntülenebilir.

Çevrim İçi Destek Sunarken Mahremiyet ve Gizlilik İlkeleri

UYGULAYICIYA NOT

- **Ortam Gizliliği:** Hem uzman hem de yararlanıcının bulunduğu ortamda mahremiyetin korunması esastır. Bu nedenle üçüncü kişilerin (yetişkin ya da çocuk) görüşmede bulunmaması gerekir. Kulaklık kullanılmalı, sessiz bir alan tercih edilmeli ve görüşmeler dışarıdan duyulmayacak şekilde yapılmalıdır. Ayrıca görüşmeler yalnızca davetlilerin katılabildiği güvenli bağlantılar üzerinden gerçekleştirilmelidir.
- **Veri Gizliliği:** Görüşme notları, formlar ve diğer veriler; ulusal kişisel veri koruma mevzuatına ve uluslararası veri güvenliği standartlarına uygun şekilde saklanır. İlk görüşmede uzman, [Bilgilendirilmiş Onam Formu](#)nu tanıtarak yararlanıcıyı sürece dair bilgilendirir. Kişisel bilgiler üçüncü kişilerle paylaşılmaz; istatistiksel amaçlarla kullanılacak veriler anonimleştirilir.
- **Gizlilik Kültürünün Sürdürülmesi:** Grup oturumlarında gizlilik ilkesi yalnızca başlangıçta değil, ilerleyen seanslarda da hatırlatılmalıdır. Örneğin oturum sonunda, "Paylaşımlarınızı gizli tuttuğunuz için teşekkür ederiz; lütfen burada konuşulanları dışarıda paylaşmayalım" gibi mesajlarla bu ilkenin önemi vurgulanabilir.
- **Destek Sonrası Gizlilik:** Destek süreci tamamlandıktan sonra da gizlilik yükümlülüğü devam eder. Uzmanlar, görüşmelerde paylaşılan bilgileri hizmet sonrasında kesinlikle paylaşmamalıdır. Bu güven, bireylerin gelecekte benzer hizmetlere başvurabilmeleri açısından kritik önem taşır.
- **İstisnai Durumlar:** Gizlilik ilkesinin istisnaları, sürecin başında yararlanıcılara açık şekilde belirtilmelidir. Eğer bireyin kendisine ya da başkasına zarar verme riski varsa (örneğin intihar düşüncesi, ciddi şiddet riski), uzman sınırlı bilgi paylaşımı yaparak yerel yetkililerle iletişime geçebilir. Bunun dışındaki tüm bilgiler gizlilik esasına uygun şekilde korunur.

6. Yönlendirme

Psikososyal destek sunan uzmanlar, takip seansı sonrasında yararlanıcının ihtiyaçlarının devam ettiğini ya da yeni ihtiyaçların ortaya çıktığını belirlemesi halinde, kişiyi uygun hizmet sağlayıcılara yönlendirmektedir. Çevrim içi görüşmeler sırasında yararlanıcının intihar riski taşıdığı, ağır depresyon yaşadığı veya psikiyatrik/medikal tedavi gerektiren bir durumu olduğu tespit edilirse, uzmanlar tarafından yararlanıcının rızası alınarak gerekli yönlendirme adımları atılmaktadır. Bu süreçte uygun sağlık kuruluşuna veya uzman doktora yönlendirme yapılır. Yararlanıcı yüz yüze destek almak istediğinde ise, ruh sağlığı ve psikososyal destek alanında kurumsal olarak hizmet veren profesyonellerin yer aldığı servis haritası üzerinden yönlendirme gerçekleştirilir. Bu durumda da, yararlanıcının onayı alınarak Kurumlar Arası Yönlendirme Formu doldurulur ve süreç tamamlanır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

7. Kapanış ve Sonlandırma

Psikososyal destek süreci, hedeflenen seans sayısına ulaşıldığında ya da yararlanıcı ve uzmanın planlı bir şekilde sonlandırma kararı almasıyla tamamlanır. Sonlandırma görüşmesinde süreç gözden geçirilir, kazanılan baş etme becerileri özetlenir ve yararlanıcının gelecekte karşılaşabileceği zorluklarla nasıl başa çıkabileceğine dair bir plan yapılır.

Yararlanıcının psikolojik iyileşme becerileri henüz tamamlanmamışsa, mevcut destek sonrasında izleyebileceği yollar hakkında bilgilendirme ve yönlendirme yapılır.

Kapanış aşamasında, müdahale sürecindeki değişimi ölçmek amacıyla ilk görüşmede kullanılan değerlendirme aracının uyarlanmış versiyonu olan [Son Değerlendirme Formu](#) uygulanır. Böylece yararlanıcının psikososyal iyilik halindeki ilerleme somut verilerle karşılaştırmalı biçimde raporlanabilir.

İhtiyaca göre, yararlanıcı ve uzmanın ortak kararıyla bir ay sonra yapılmak üzere takip görüşmesi eklenebilir. Bu görüşmeler telefonla ya da görüntülü bağlantı üzerinden gerçekleştirilmektedir

8. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Psikososyal destek süreci, yararlanıcının ihtiyaçlarına göre esnek şekilde yapılandırılır. Düzenli seanslar ilerledikçe yararlanıcının durumu yakından takip edilir. Her oturumun başında, bir önceki haftadan bu yana yaşanan gelişmeler ve uygulamaların etkileri değerlendirilir. Bu süreç, gerektiğinde müdahale planında güncellemeler yapılmasına olanak tanır. Örneğin, ek seans planlaması ya da takip seansları gündeme gelebilmektedir.

İzleme aynı zamanda, hizmete düzenli katılımın sürmesi açısından da önem taşır. Seanslara devam etmeyen yararlanıcılara ulaşılır, randevu hatırlatmaları yapılır ve katılımı kolaylaştıracak çözümler geliştirilir.

Hizmet kalitesini ve etkililiğini artırmak için yararlanıcılardan geri bildirim alınır. Sonlandırma görüşmesinin ardından gönderilen [Geri Bildirim Formu](#), yararlanıcıların kendi deneyimlerini anonim olarak paylaşmalarına imkân tanır. Böylece katılımcı odaklı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenmiş olur.

Elde edilen veriler, hizmetin etkinliğini ölçmek, süreci geliştirmek ve müdahale yaklaşımlarını güçlendirmek amacıyla kullanılır. Bulgular ışığında seans içerikleri güncellenebilir, uzmanlara süpervizyon desteği sağlanabilir ya da platformun teknik altyapısında gerekli iyileştirmeler yapılabilir.

Geri bildirimler sayesinde yararlanıcıların deneyimleri ve memnuniyet düzeyleri düzenli olarak izlenir. Bu veriler, hizmetin kalitesini artırmak ve sürekli gelişim sağlamak için önemli bir kaynak oluşturur.

3.2. Afet Çalışanları, Afet Gönüllüleri, Sağlık Çalışanları ve Öğretmenler

Bir afetin mağdurları, tanıkları ve yardım gönüllüleri afetin ardından haftalar ve aylar boyunca yeni zorluklarla karşılaşabilir. Özellikle afet çalışanları, gönüllüler, öğretmenler ve sağlık çalışanları, yaşadıkları güçlüklerin yanı sıra yoğun stres altında hizmet vermeye devam etmektedir.

Bu zorluklar arasında afet sonrası yaşam alanlarında ya da çalışma koşullarında meydana gelen değişiklikler, yakınların veya meslektaşların kaybı ve güven duygusunun zedelenmesi yer alır. Bu durumlar;

- değişen yaşam koşullarına uyum sağlamada güçlük,
- hayata karşı umutsuz bir bakış,
- motivasyon kaybı,
- duyguların fark edilmesi, anlaşılması, ifade edilmesi ve paylaşılmasında zorluk,
- geçmişe kıyasla daha mutsuz, çökkün, tahammülsüz ya da öfkeli hissetme,
- daha önce keyif alınan aktivitelerden artık zevk alınmaması

gibi sonuçlara yol açabilmektedir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında, afet sonrası dönemde psikolojik açıdan yüksek risk altında bulunan topluluklarla çalışan gönüllü ve görevlilere yönelik psikososyal destek hizmeti sunulmuştur. Bu hizmet, “Çalışana Destek” adıyla tanımlanmıştır.

Platformda uygulanan Çalışana Destek Modeli, alanında ilk örneklerden biri olmuştur. Model, afet çalışanları, gönüllüler, öğretmenler ve sağlık çalışanlarının destek alma süreçlerinde var olan önyargıların kırılmasına katkı sağlamış; aynı zamanda yardım eden meslek gruplarının öz bakımlarına önem vermesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu yaklaşım, afet sahasının zorlu koşullarında görev yapan çalışanların psikolojik, duygusal ve zihinsel sağlıklarının güçlendirilmesini hedeflemiştir.

Çalışana Destek faaliyetleri kapsamında destek sunulan gruplar şunlardır:

- **Afet bölgelerinde³ görev yapan/yapmış profesyoneller:** Kamu ve sivil toplum çalışanları, arama kurtarma ekipleri, ilk müdahale ekipleri, psikososyal destek uzmanları (psikologlar, psikolojik danışmanlar, sosyologlar, sosyal hizmet uzmanları, çocuk gelişimi uzmanları vb.)
- **Afet bölgelerinde destek veren/vermiş gönüllüler:** Afet sonrası sahada görev alan veya almış gönüllü ekipler
- **Afetten etkilenen öğretmenler:** Afetten doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen (örn. afetten etkilenen öğrencilerle çalışan) öğretmenler ve akademisyenler
- **Afetten etkilenen sağlık çalışanları:** Afetten doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen sağlık çalışanları (doktorlar, hemşireler, acil tıp uzmanları vb.)

Çalışana Destek Kapsamında Sunulan Hizmetler

Yan Yanayız Projesi'nde, çalışana destek faaliyetleri kapsamında farklı düzeylerde destek hizmetleri sunulmaktadır. Sunulan hizmetler şu şekildedir:

- **Bireysel Psikososyal Destek Seansları:** Kullanıcılar haftada bir olmak üzere 50 dakikalık bireysel görüşmeler alabilmektedir. Başlangıçta 5 seans olarak planlanan bu destek, ihtiyaca göre uzman kararıyla 8 seansa kadar uzatılabilmektedir. Görüşmeler, psikososyal destek uzmanları tarafından gizlilik ilkesi ve etik kurallar doğrultusunda yürütülür.
- **Grup Psikososyal Destek Seansları:** Bu oturumlar, benzer hedef grupların bir araya gelerek yaşadıkları zorluklarla başa çıkma becerilerini güçlendirmeyi, duygularını anlamlandırmalarını sağlamayı ve psikolojik iyilik hâlini artırmayı amaçlamaktadır. Grup çalışmaları çevrim içi veya yüz yüze gerçekleştirilmektedir.

A. Bireysel Psikososyal Destek Çalışmaları

Yan Yanayız Ücretsiz Psikososyal Destek Platformu, afet sonrası müdahale sürecinde afetten etkilenmiş bireylere ek olarak çalışanların ve gönüllülerin yaşadıkları zorluklarla başa çıkma becerilerini güçlendirmeyi ve psikolojik iyilik hâllerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Platform, kullanıcı dostu yapısı ve [Psikolojik İyileşme Becerileri \(PİB\)](#) modeline dayalı içerikleriyle, afet çalışanları ve gönüllülerine bireysel görüşmeler aracılığıyla destek sunmaktadır.

UYGULAMA AKIŞI

1. Çevrim İçi Başvuru ve Randevu Oluşturma

Öğretmenler, sağlık çalışanları, afet çalışanları ve gönüllüler başvurularını platformun "[randevu al](#)" sekmesinden gerçekleştirmektedir. Başvuru aşamasında yararlanıcının temel kimlik ve iletişim bilgileri

³ 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen 11 il: Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Gaziantep, Malatya, Osmaniye, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adana ve Elazığ.

alınmakta, görüşme sürecine yönelik tercihleri sorulmaktadır. Başvuru ekranında yer alan bilgiler arasında ad-soyad, T.C. kimlik numarası, uyruk, cinsiyet, telefon, e-posta, acil durumda aranacak kişi bilgisi ile tercih edilen görüşme günü ve saati bulunmaktadır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Başvuru Sürecinin Yapısı](#)).

İlk temas aşamasında etik ilkeler kapsamında başvuru sahiplerine çeşitli bilgilendirmeler yapılmakta ve bu bilgilendirmeler doğrultusunda onay alınmaktadır. Bu süreçte yapılan bilgilendirmeler şu şekildedir:

Kişisel Verilerin Korunması ve KVKK İzni Formu: İlgili uluslararası ve ulusal standartlar kapsamında başvuru formlarında paylaşılan kişisel bilgiler korunmakta, resmi bir talep olmadıkça hiçbir kurum ya da kişiyle paylaşılmamaktadır. Ayrıca çevrim içi görüşmeler kayıt altına alınmaz. Böylece hem anonimlik ihtiyacı karşılanmakta hem de başvuruda bulunan kişinin mahremiyeti korunmaktadır.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Bilgilendirilmiş onam ve gizlilik ilkesi kapsamında platform üzerinden başvuru yapan yararlanıcılardan talep edilen bilgilerin ne amaçla kullanılacağı açıklanarak rızaları alınmaktadır. Katılımcılar randevu talebinde bulunabilmek için bu formu onaylamalıdır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Bilgilendirilmiş Onam Formunun İşlevi](#)).

Başvuru tamamlandıktan sonra kişilere görüşme tarihi, saati ve görüşmenin gerçekleştirileceği çevrim içi bağlantıya ilişkin detaylar e-posta ve SMS aracılığıyla gönderilmektedir. Bu bilgilendirme süreci sayesinde bireyler görüşme zamanlarına ilişkin net bilgiye sahip olmakta ve randevuya katılım konusunda desteklenmektedir. Sistemli ve zamanında bilgilendirme, görüşmelere katılım oranını ve devamlılığını artırmakta; hizmetin etkinliğini önemli ölçüde güçlendirmektedir.

Yardım Almayı Erteleme veya Yardım İstememe Davranışı

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Herhangi bir kriz durumunda belirtilen meslek gruplarının toplumun iyileşme sürecindeki katkısı, çoğu zaman bireysel psikolojik yardım alma sürecini ikinci plana atmalarına neden olmaktadır. Özellikle bu meslek gruplarında yaygın “kurtarıcılık, fedakârlık, aşırı vericilik” eğilimlerinin, bireysel veya grup psikososyal destek alma süreçlerine katılımı azalttığı gözlemlenmiştir.

Yardım almayı ertelemeye ya da istememeye neden olabilecek etkenler aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

Yardım Eden Rolüyle Bütünleşme: Afet çalışanları ve gönüllüleri, yardım eden kimlikleriyle bütünleşerek insani ihtiyaçlarını ikinci plana atabilmektedir. “Ben yardım eden kişiyim, yardıma ihtiyacım olamaz.” inancının bu gruplarda yaygın olduğu gözlemlenmiştir.

Donma ve Normalleştirme Tepkisi: Travma ve yas deneyimi olan gruplarla temas eden çalışanlarda, yaşanan psikolojik ve duygusal zorlukların ikincil travmatik stres nedeniyle daha geç fark edilmesi mümkündür. Duygusal tepkilerin bastırılması, donma-uyuşma hali ya da olayın “normalleştirilmesi” yönünde eğilimlerin gelişebildiği gözlemlenmektedir. Bu durum farkındalığı azaltmakta ve destek alma davranışının ertelenmesine yol açmaktadır.

Bu etkenler, yürütülen açık psikoeğitim oturumlarında ele alınarak bireylerde erteleme veya yardım istememe davranışlarına ilişkin farkındalık geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. Bilgilendirme Görüşmesi

Yararlanıcıların platform üzerinden yaptığı başvuru doğrultusunda uygun uzman ile eşleşebilmesi için çalışana destek koordinatörü tarafından psikososyal destek uzmanına atama yapılmaktadır. Uzman, sürece başlayacak yararlanıcıyla iletişime geçerek bilgilendirici bir mesaj iletmektedir. Bu aşama, ilk görüşme öncesinde yararlanıcıya genel çerçeve sunarak varsa sorularını ilk oturumda iletebilme imkânı sağlar.

Çevrim içi yürütülen destek sürecinde, acil durumlar veya randevu iptal-değişikliklerinde hızlı iletişim sağlanabilmesi amacıyla uzmanın kurumsal iletişim numarası da yararlanıcıyla paylaşılmaktadır.

3. Değerlendirme Görüşmesi

Belirlenen gün ve saatte yararlanıcı ve uzman platform üzerinden çevrim içi olarak bir araya gelmektedir. Bu görüşmede psikososyal destek oturumlarının işleyişi, amaç ve hedefleri açıklanarak sürece ilişkin çerçeve tanımlanmaktadır. Yararlanıcı; seans sayısı, seans süresi, içerik, yönlendirme koşulları ve gizlilik politikası dâhil tüm süreç hakkında bilgilendirilmektedir. Ayrıca teknik kullanım yönergeleri (örn. video görüşme platformu) açık ve anlaşılır bir dille aktarılmaktadır.

Görüşme sırasında yararlanıcı ile birlikte [Başvuru Formu](#) ve [Ön Değerlendirme Formu](#) doldurulmaktadır. Başvuru sırasında alınamayan demografik bilgiler bu aşamada tamamlanmakta ve ön değerlendirmeye dair bilgiler uzman tarafından sisteme işlenmektedir.

Değerlendirme görüşmesi altı başlık altında ilerlemektedir:

- **Güncel Sorunlar:** Tetikleyici stresler, belirtilerin başlangıcı, önceki dönemler (varsa önceki tedavi süreçleri) ve yaşanan durumun iş-aile yaşamı üzerindeki etkileri ele alınmaktadır.
- **Kişisel, Ailesel ve Sosyal Arka Plan:** Gelişim öyküsü, etnik ve kültürel arka plan, aile ilişkileri ve dinamikleri, kardeşlik yapısı, şiddet deneyimleri, sosyal destek kaynakları, eğitim geçmişi ve hobiler değerlendirilmektedir.
- **Hassas Durumlar:** Madde kötüye kullanımı, intihar riski ve girişimi, ihmal veya istismar deneyimleri ile şiddet ve suçla ilişkili durumlar göz önünde bulundurulmaktadır.
- **Tıbbi Hikâye:** Doğum öncesi öykü, fiziksel sağlık durumu, hastalık geçmişi, varsa geçirilmiş operasyonlar, ilaç kullanımı, yeme-uyku düzeni ve somatizasyon belirtileri incelenmektedir.
- **Ruhsal Durum Değerlendirmesi:** Görünüm, davranış, duygu durumu, düşünce akışı ve içeriği, dil kullanımı, dikkat ve odaklanma becerileri, soyut düşünme kapasitesi ile içgörü ve yargılama süreçleri değerlendirilmektedir.
- **Karakteristik Özellikler:** Sınırlara verilen yanıt, işlevsel olmayan düşünce kalıpları ve dikkat dağınıklığı ele alınmaktadır.

Bu başlıklar doğrultusunda yararlanıcının geçmiş travmaları, mevcut duygusal durumu, stres faktörleri ve diğer psikolojik ihtiyaçları kapsamlı şekilde değerlendirilmektedir.

4. Müdahalenin Belirlenmesi

Değerlendirme görüşmesinin ardından yararlanıcının ihtiyaçları doğrultusunda hangi psikolojik iyileşme becerilerinin uygulanacağı belirlenmektedir. [Psikolojik İyileşme Becerileri \(PiB\)](#) modelinin becerileri; duygu düzenleme, baş etme stratejileri geliştirme ve iyileşme hızını destekleme hedefleri doğrultusunda planlanmaktadır. Müdahale seçimi, yararlanıcının ihtiyaç profiline göre yapılır.

5. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

Yararlanıcı ve uzman, ilk görüşmede belirlenen problem alanı doğrultusunda psikolojik iyileşme becerileri çerçevesinde çalışmaktadır. Süreç en az 5 seans olarak planlanmakta; ihtiyaç ve uzman değerlendirmesi doğrultusunda 8 seansa kadar uzatılabilmektedir. Her yararlanıcı için haftada bir, 50 dakikalık toplam 5 oturum planlanmakta olup görüşmeler çevrim içi yürütülmektedir. Amaç, yüz yüze destek standardına mümkün olduğunca yakın güvenli bir süreç sunmaktır.

Uygulanan müdahaleler arasında psikolojik ilk yardım teknikleri, duygu düzenleme egzersizleri, sorun çözme becerileri geliştirme gibi yaklaşımlar bulunmaktadır. Tüm süreç “zarar vermeme” ilkesiyle yürütülmekte; yararlanıcı travmatik anılarını anlatmaya zorlanmadan, kendi hızında ilerler. Uzmanlar, kültürel duyarlılık gözeterek yararlanıcının değer ve inançlarına saygı temelinde çalışmaktadır.

6. Yönlendirme

Takip seansı sonrasında ihtiyaçların sürmesi veya yeni ihtiyaçların ortaya çıkması hâlinde yararlanıcı uygun hizmet sağlayıcılarına yönlendirilmektedir. Çevrim içi görüşmelerde intihar riski, ağır depresyon ya da psikiyatrik/medikal tedavi gerektiren durumlar tespit edilirse uzman tarafından ilgili sağlık kurumlarına yönlendirme süreci başlatılmaktadır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

Yönlendirme Mekanizmalarının Yetersizliği

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Çalışana destek oturumlarına katılan kişilerde bireysel veya ek psikososyal destek ihtiyaçları tespit edildiğinde, daha uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirme aşamasında kaynakların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, çalışanlara yönelik destek uygulamalarının süreklilik ve kapasite açısından güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu durumun önüne geçebilmek için kurumlar arası yönlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi, çalışana yönelik destek hizmetleri için savunuculuk yapılması, hizmet kapsamının genişletilmesi ve sürekliliğin güvence altına alınması gerekmektedir.

7. Kapanış ve Sonlandırma

Psikososyal destek süreci, planlanan seans sayısına ulaşıldığında veya yararlanıcı ve uzmanın ortak kararıyla sonlandırıldığında tamamlanmaktadır. Kapanış görüşmesinde süreç bütüncül olarak gözden geçirilmekte, kazanılan baş etme becerileri özetlenmekte ve yararlanıcının gelecekte karşılaşılabileceği zorluklarla başa çıkabilmesine yönelik plan oluşturulmaktadır.

Yararlanıcının psikolojik iyileşme becerilerini geliştirme süreci tamamlanmamışsa, mevcut çalışma sonrası izleyebileceği yol seçenekleri aktarılmakta ve sürdürülebilir iyileşme için bilgilendirme yapılmaktadır. Bu aşamada, ilk görüşmede uygulanan değerlendirme aracının uyarlanmış versiyonu olan [Son Değerlendirme Formu](#) uzman tarafından yararlanıcıya iletilmekte; böylece iyileşme sürecindeki ilerleme somut verilerle karşılaştırmalı şekilde raporlanmaktadır.

İhtiyaca göre, yararlanıcı ve uzmanın ortak kararıyla bir ay sonra gerçekleştirilecek takip görüşmesi planlanabilmektedir. Takip görüşmesi telefon veya görüntülü iletişim yoluyla yapılmaktadır. Düzenli takip uygulaması, afet ve krizden etkilenen bireylerde ruh sağlığının korunmasına yönelik proaktif bir yaklaşım sunmakta; önleyici ruh sağlığı hizmetlerinin tamamlayıcı bir bileşeni olarak işlev görmektedir. Bu sayede çalışanların psikolojik dayanıklılığı güçlenmekte, müdahale ekiplerinin uzun vadede sürdürülebilir şekilde faaliyet gösterebilmesine katkı sağlanmaktadır.

8. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Psikososyal destek süreci, yararlanıcının duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarına göre esnek biçimde yapılandırılmaktadır. Seanslar önceden planlanan gün ve saatlerde gerçekleştirilirken, yararlanıcının durumu her oturumda yeniden değerlendirilmektedir. Her görüşmenin başında önceki hafta yaşanan değişiklikler, uygulanan beceriler ve ilerleme gözden geçirilmekte; ihtiyaç hâlinde müdahale planı güncellenmektedir. Yararlanıcının durumunda ani bir kötüleşme, acil stres faktörü veya riskli tablo oluştuğunda ek seans planlanmakta ve takip görüşmeleri önerilmektedir.

İzleme aynı zamanda hizmete katılımın sürekliliği açısından kritik öneme sahiptir. Seanslara devam

etmeyen yararlanıcılara ulaşılır, gerekli durumlarda randevu hatırlatması yapılır; katılımı zorlaştıran etkenler değerlendirilerek süreci kolaylaştıracak çözümler geliştirilir. Psikososyal destek uzmanları, haftalık görüşmelerin ardından yararlanıcılara ilişkin bilgileri sisteme nicel veri olarak raporlar. Bu raporlamada yararlanıcının ad-soyadı, başvurduğu kategori (öğretmen, sağlık çalışanı, afet çalışanı, afet gönüllüsü), form bilgileri ve seanslara katılım durumu (seans tamamlandı, danışan gelmedi, sistem hatası, tarih düzenle, iptal et) gibi bilgiler yer alır ve veriler düzenli olarak sistemde güncellenir.

Seans İçeriği ve Süreç Takibine Yönelik Nitel Raporlama

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Psikososyal destek, bireyin iç dünyasına ilişkin zorlukları ve duygularını ifade edebilmesine imkân tanır; kabul etmekte veya anlamlandırmakta güçlük yaşadığı deneyimler üzerinde içgörü kazanmasını destekler ve baş etme becerilerinin güçlenmesini hedefler. Psikososyal destek uzmanları, hizmet sundukları yararlanıcıların gelişim ve değişim süreçlerini takip etmekle yükümlüdür.

Yan Yanayız Psikososyal Destek Platformu üzerinden yürütülen nicel raporlamalara (seans sayıları, kişi sayıları vb.) ek olarak uzmanlar, seans içeriklerine dair nitel verileri ayrı bir doküman üzerinde raporlamaktadır. Bu raporlamalarda yararlanıcıların kimlik bilgileri yer almadan; bireysel ve grup görüşmelerine ilişkin içerik, seanslarda öne çıkan zorluklar, çalışılan beceriler, yapılan yönlendirmeler ve haftalık süpervizyon toplantı notları kayıt altına alınır.

Bu uygulama sayesinde yararlanıcıların sıklıkla karşılaştığı sorunlar, ihtiyaçları ve süreç boyunca izlenen yol haritası daha derinlemesine analiz edilebilir; böylece hizmetin etkililiği ve verimliliği artırılır. Nitel raporlar yalnızca yetkili kişilerle paylaşılmaktadır.

Hizmet kalitesini ölçmek ve geliştirmek amacıyla yararlanıcılardan düzenli geri bildirim alınır. Sonlandırma görüşmesi sonrası katılımcılara [Geri Bildirim Formu](#) gönderilir ve anonim paylaşım imkânı sunulur katılımcı değerlendirme yaklaşımı benimsenir (bkz. [İyi Uygulama Örneği: Geri Bildirim Mekanizmaları](#)).

Elde edilen veriler, hizmetin etkinliğini değerlendirmek, süreçleri geliştirmek ve müdahale yaklaşımlarını güçlendirmek amacıyla analiz edilir. Bulgular doğrultusunda seans içerikleri güncellenebilir, uzmanlara ek süpervizyon sağlanabilir veya platformun teknik altyapısında iyileştirmelere gidilebilir.

Raporlama yoluyla elde edilen geri bildirimler, yararlanıcı deneyimi ve memnuniyet düzeylerinin izlenmesini mümkün kılarak sürekli gelişim için temel veri kaynağı oluşturur.

Gizlilik ve Mahremiyetin Korunması

UYGULAYICIYA NOT

Gizlilik, psikososyal destek sürecinin temel taşlarından biridir. Afet ve kriz ortamında çalışanların güvenini tesis etmek ve açık paylaşım alan açmak için bilgilerin korunacağına dair güçlü bir güvence verilmesi kritik önem taşır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Çevrim İçi Destek Sunarken Mahremiyet ve Gizlilik İlkeleri](#)).

B. Grup Psikososyal Destek Çalışmaları

Psikososyal destek, bireylere olduğu gibi gruplara yönelik de uygulanabilir. Çalışana yönelik grup oturumları; benzer deneyimlere sahip kişilerin bir araya gelerek yaşadıkları zorluklarla baş etme becerilerini güçlendirmesini, duygularını anlamlandırmasını ve psikolojik iyilik hâllerinin artmasını hedefler. Uzun vadede bu çalışmalar, çalışanların ikincil travmatik stres karşısında duygusal ve zihinsel dayanıklılığını güçlendirmeyi, tükenmişliği azaltmayı ve stresle ilişkili sorunlara yönelik başa çıkma becerilerini geliştirmeyi amaçlayan yapılandırılmış oturumlarla yürütülür.

Grup çalışmaları, katılımcı grubun dinamiklerine göre farklı biçimlerde planlanabilir. Bunlar; afet alanında çalışan kurum personeline yönelik grup psikososyal destek oturumları ya da farklı kurum ve alanlardan çalışanların yer aldığı karma gruplar için düzenlenen tek seferlik psikoeğitim buluşmaları şeklinde uygulanır. Bu çalışmalar hem yüz yüze hem de çevrim içi olarak gerçekleştirilebilir.

B.1. Yapılandırılmış Oturumlar

B.1.1 Kuruma Özel Oturumlar

Afet alanında çalışan kurumlarla iş birliği içinde planlanan bu oturumlarda, aynı kurum personelinin paylaştığı ortak zorluklar ele alınır; bu zorluklara yönelik çözümler, duygusal destek ve baş etme becerileri üzerinde çalışılır.

UYGULAMA AKIŞI

1. Başvuru Süreci

Kurum yetkilileri, katılım talebini [Grup Psikososyal Destek Talep Formu](#) aracılığıyla iletir. Bu formda yetkili kişinin kurum bilgisi, pozisyonu, oturumdan beklentileri ve katılımcı sayısı gibi temel bilgiler alınır. Aynı başvuru sürecinde Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Form (KVKK) ve [Bilgilendirilmiş Onam Formu](#) da ilgili kişi tarafından onaylanır.

a. Kişisel Verilerin Korunması ve KVKK İzni Formu: Başvuru sırasında paylaşılan kişisel bilgiler, ulusal ve uluslararası veri güvenliği standartlarına uygun şekilde korunur ve resmi bir talep olmadıkça üçüncü kişilerle paylaşılmaz. Çevrim içi görüşmeler kayıt altına alınmadan mahremiyet ve anonimlik hakları korunur.

b. Bilgilendirilmiş Onam Formu: Gizlilik ilkesi temelinde, paylaşılacak bilgilerin kullanım amacı yararlanıcıya açıklanır ve sürece devam edilebilmesi için onam alınır.

2. İhtiyaç Tespiti

Başvurunun ardından kurumun ihtiyaçlarına yönelik olarak psikososyal destek uzmanı, çalışana destek koordinatörü ve kurum yetkilisinin katılımıyla bir ön görüşme yapılır. Bu görüşmede uzman, proje kapsamında sunulan hizmetler ile grup psikososyal destek sürecine dair bilgilendirme yapar ve sürecin genel çerçevesini aktarır. Aynı zamanda kurum yetkilisinden gruba katılacak personelin ihtiyaçlarına yönelik bilgiler alınarak uygun bir yol haritası oluşturulur (bkz. [Uygulayıcıya Not: İhtiyaç Analizi Ne İşe Yarar?](#)).

Erişim ve Yaygınlaştırma Çalışmaları

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında, afet bölgelerinde görev yapan kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik çalışana destek grup oturumlarına dair bilgilendirme toplantıları düzenlenmektedir. Bu toplantılar, RSPSD Koordinasyon toplantıları kapsamında gerçekleştirilebildiği gibi kurumların proje hakkında ayrıca talepte bulunması durumunda da planlanabilmektedir.

Buna ek olarak, afet alanında çalışan kurumlarla e-posta veya telefon yoluyla iletişime geçilerek proje tanıtımı ve bilgilendirme yapılmaktadır. Tanıtım ve farkındalık artırma amacıyla gerçekleştirilen bu toplantılarda [Grup Psikososyal Destek Talep Formu](#) ile ilgili bilgilendirme dokümanları katılımcılarla paylaşılır.

Örneğin, Afet Psikolojisi Platformu Derneği'nin İlham Veren İyi Uygulama Örnekleri serisi kapsamında Yan Yanayız Psikososyal Destek Platformu'na ilişkin bilgilendirici bir oturum düzenlenmiştir.

3. Grubun Oluşturulması

Gruplar, 5-12 katılımcı ile oluşturulur. Süreç kurumsal iş birliği ile yürütülse de grup oturumlarına katılım bireysel gönüllülük esasına dayanır. Oturumlar, katılımcı ihtiyacına göre en az 4, en fazla 8 haftalık olarak planlanır. Kurum çalışanlarına yönelik çalışmalarda, benzer meslek veya pozisyonlarda görev yapan kişilerin bir araya gelmesine dikkat edilir; bu durum grup içi homojenliğin sağlanması açısından önemlidir.

Grup katılımcıları belirlendikten sonra ilgili gruba uzman ve oturum saati atanır. Uzman, katılımcılara kendisini tanıttığı ve [Başvuru Formu](#) ile [Ön Değerlendirme Formu](#)nu içeren bilgilendirme e-postası gönderir. Ön değerlendirme formunda katılımcıların çalışma kapsamında ele alacakları problem, bu problemin son dönemde kendilerini ne ölçüde etkilediği ve genel iyilik hâline ilişkin bilgiler alınır.

İletişimi kolaylaştırmak amacıyla uzman tarafından bir mesajlaşma grubu oluşturulur; gerekli duyurular ve bilgilendirmeler bu kanal üzerinden sağlanır. Her oturum öncesinde katılımcılarla iletişime geçilerek katılım teyidi alınır.

Güvenli Paylaşım Ortamı için Grup Homojenli

UYGULAYICIYA NOT

Psikososyal destek grupları oluşturulurken katılımcıların benzer meslek ve pozisyonlara sahip olması, grup sürecinin etkililiğini artırabilir. Benzer bağlamlarda çalışan bireyler ortak deneyimlere sahip olduklarında kendilerini daha iyi anlaşılmış hisseder, yargılanma kaygısı azalır ve paylaşımına daha açık hâle gelirler.

Bu yaklaşım, grup içerisinde psikolojik açıdan güvenli bir alanın oluşmasına katkı sağlar; katılımcılar benzer güçlükleri tanıyabilir, birbirlerinden öğrenebilir ve mesleki gerçekliklerine uygun başa çıkma stratejileri geliştirebilirler. Ancak farklı hiyerarşik düzeylerden kişilerin (örneğin yöneticiler ile ekip üyelerinin) aynı grupta yer alması durumunda bazı katılımcıların kendilerini daha az rahat ifade edebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle grup oluşturma sürecinde güç dengeleri ve gizlilik hassasiyetle değerlendirilmelidir.

Bununla birlikte, grupta "tam homojenlik" hedeflenmemelidir. Benzerlik ve çeşitlilik arasındaki denge hem güven ve empatiyi destekler hem de farklı bakış açıları sayesinde öğrenme kapasitesini artırır.

Grup oturumuna katılacak kişilerin belirlenmesinin ardından ilgili gruba uzman ve oturum saati atanır. Uzman, grup katılımcılarına kendisini tanıttığı ve [Başvuru Formu](#) ile [Ön Değerlendirme Formu](#)nu içeren

bir bilgilendirme e-postası gönderir. Ön değerlendirme formunda, katılımcıların grup çalışmasına hangi problemle başvurdukları, bu problemin son dönemde kendilerini ne ölçüde etkilediği ve genel iyilik hâline ilişkin bilgiler alınır.

İletişimi kolaylaştırmak amacıyla uzman tarafından bir mesajlaşma grubu oluşturulur ve gerekli duyurular ile bilgilendirmeler bu kanal üzerinden paylaşılır. Her oturum öncesinde katılımcılarla iletişime geçilerek katılım teyidi alınır.

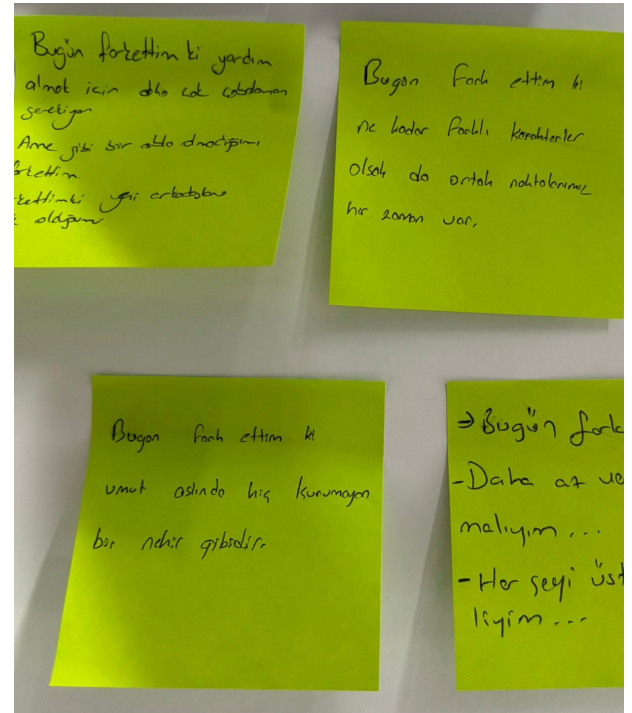
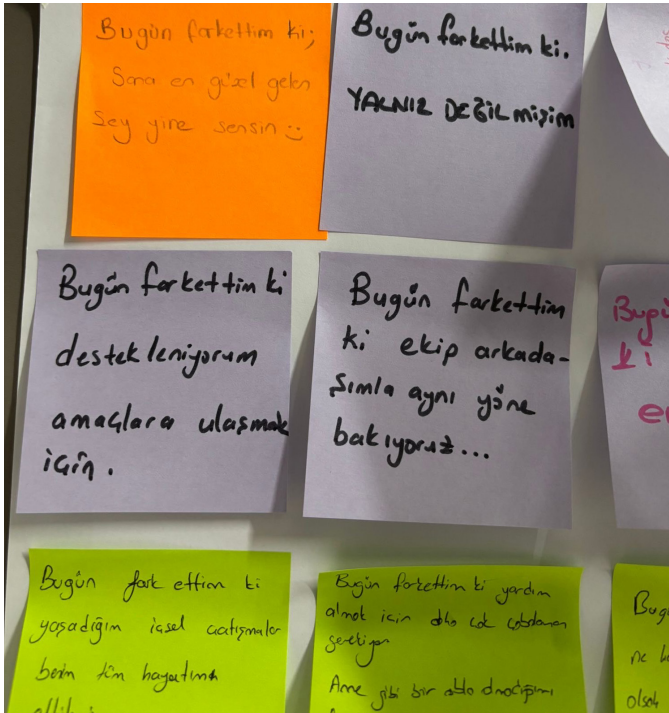
Sürdürülebilir Grup Desteği İçin Kurumsal İş Birliği

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Kurum yetkilileri ve yöneticileri, grupların oluşturulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında kritik bir role sahiptir. Bu nedenle grup açılmadan önce yetkililerle yakın iş birliği yürütülür. Bu iş birliği, kurum çalışanlarının ihtiyaçlarına göre mesai saatlerinde düzenleme yapılmasını ve oturumlar sırasında ortaya çıkan ihtiyaçlara bağlı olarak kurum içi çalışana destek sistemlerinin geliştirilmesini mümkün kılar.

Örneğin, Kahramanmaraş'ta Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı Onikişubat ve Dulkadiroğlu bölgelerinde görev yapan afet çalışanlarına yönelik gerçekleştirilen grup oturumları iki haftada bir, cuma günleri mesai içerisinde uygulanmıştır. Oturumların sürekliliği için kurum yöneticileriyle iş birliği yapılmış; ulaşım, izin ve görevlendirme süreçlerinde esneklik sağlanarak çalışana destek alanında erişilebilir ve işlevsel bir uygulama ortamı oluşturulmuştur.

4. Değerlendirme Görüşmesi

Belirlenen gün ve saatte katılımcılar ve uzman çevrim içi olarak bir araya gelir. Görüşmede, grup psikososyal destek oturumlarının işleyişi, amacı ve hedefleri açıklanarak sürecin çerçevesi aktarılır. Bu adım, katılımcıların hakları ile alacakları hizmete ilişkin kapsamın netleşmesini sağlar.

Katılımcılar; oturum sayısı, her oturumun süresi, içerik başlıkları ve diğer hizmetlere yönlendirme koşulları hakkında bilgilendirilir. Ayrıca grup sürecinin nasıl ilerleyeceği, gizlilik politikası ve teknik kullanım

yönergeleri (örn. video görüşme platformu kullanımı) anlaşılır bir dille aktarılır. Görüşme sırasında katılımcılara [Ön Değerlendirme Formu](#)nu doldurmaları hatırlatılır.

5. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

Değerlendirme görüşmesinde elde edilen bilgiler doğrultusunda katılımcılar için yarı yapılandırılmış bir müdahale programı hazırlanır. Bu program, afet sonrası psikolojik iyilik hâlini desteklemeyi amaçlar; psikolojik iyileşme becerileri temelinde tasarlanır ve başa çıkma mekanizmalarını güçlendirmeye yönelik bilgilendirici içerikler sunar.

Damgalanma Korkusu ve Gizliliğe Dair Endişeler

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Psikolojik destek almak, özellikle yardım sunan profesyoneller tarafından zayıflık göstergesi olarak algılanabilmektedir. "Güçlü kalmak zorundayım" inancı ile birleştğinde bu algı, destek arama davranışını belirgin şekilde engelleyebilir. Damgalanma riski, özellikle erkek çalışanlar arasında daha görünür hale gelmiş ve bu durum grup oturumlarının etkinliğini sınırlandıran bir faktör olarak ortaya çıkmıştır.

Gizliliğe yönelik endişeler de katılım sürecini önemli ölçüde etkilemiştir. Aynı kurum veya benzer pozisyonlarda çalışan bireyler, bilgi mahremiyetinin tam sağlanamayacağı, meslektaşların fark edeceği ve damgalanma yaşayabilecekleri kaygısıyla bireysel veya grup oturumlarına katılmakta tereddüt göstermiştir. Bu durum, psikososyal destek sürecine dahil olma motivasyonunu ve güven temelli paylaşımı azaltmıştır.

Bu deneyim doğrultusunda grup çalışmalarında farklı kurumlarda çalışan kişilerden oluşturulan karma destek grupları ve tek seferlik psikoeğitim oturumları uygulanmış; gizlilik kaygıları ve damgalanma korkusuna yanıt veren alternatif modeller geliştirilmiştir. Buna ek olarak sosyal medya kanallarında uzmanlar tarafından gizlilik, damgalanma ve psikososyal desteğin kapsamına ilişkin kısa bilgilendirici videolar hazırlanmıştır. Bu içeriklerle önyargıların azaltılması ve destek alma davranışının normalleştirilmesi hedeflenmiştir.

6. Yönlendirme

Grup oturumlarına katılan yararlanıcılar arasında zaman zaman bireysel psikososyal desteğe ihtiyaç duyan kişiler gözlemlenir. Uzman bu ihtiyacı belirlediğinde, ilgili katılımcıyı bireysel psikososyal destek hizmetine yönlendirir. Yönlendirme süreci mevcut hizmet haritaları doğrultusunda, yerel hizmet sağlayıcıları ve koruma mekanizmaları ile iş birliği içinde gerçekleştirilir (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

7. Kapanış ve Sonlandırma

Sonlandırma oturumunda katılımcıların grup süreci boyunca edindikleri beceri ve kazanımlara yönelik değerlendirme yapılır. Baş etme yöntemleri birlikte gözden geçirilir ve katılımcılardan süreç hakkındaki sözlü geri bildirim alınır. Ayrıca ileriye dönük destek kaynakları ile acil durum iletişim mekanizmaları da paylaşılır.

En az dört hafta süren grup çalışmasının son oturumunda, katılımcılar [Son Değerlendirme Formu](#)nu yeniden doldurarak süreç boyunca yaşadıkları değişim ve gelişime ilişkin bilgi verir. Buna ek olarak [Geri Bildirim Formu](#) katılımcılara sunularak sürece, uzmana ve genel deneyime ilişkin görüş bildirebilmeleri sağlanır.

8. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Grup psikososyal destek süreci; katılımcılara yalnız olmadıklarını hissettirmeyi, deneyimlerini anlamlandırmalarına alan açmayı ve işlevsel psikolojik başa çıkma becerileri geliştirmeyi amaçlar.

Haftalık oturumlar uzman tarafından dokümente edilir. Raporlamada oturumun tarih ve zamanı, katılım listesi, ele alınan konu ve beceriler ile varsa katılımcı geri bildirimlerine ilişkin örnekler yer alır.

B.1.2 Karma Grup Oturumları

Afet alanında çalışan farklı sivil toplum ve kamu kuruluşlarında görev yapan kişilerin bir araya gelmesiyle oluşturulan karma gruplardır. Bu oturumların amacı, afet alanında görev yapan benzer meslek gruplarındaki çalışanları — örneğin psikososyal destek uzmanlarını (psikologlar, psikolojik danışmanlar, sosyal hizmet uzmanları, çocuk gelişimi uzmanları vb.) — bir araya getirerek ortak sorunlarda yalnız olmadıklarını fark etmelerini sağlamak ve sağlıklı başa çıkma becerilerini güçlendirmektir.

UYGULAMA AKIŞI

1. Başvuru Süreci

Afet alanında çalışan ve farklı kurumlarda görev yapan kişilerin dahil olduğu bu gruplara başvurular; sosyal medya kanalları ve çalışan gruplarında yapılan duyurular aracılığıyla alınır. Duyuru metnlerinde hedef grup, tarih-saat, son başvuru günü, çalışmanın kapsam-çerçevesi ve başvuru linki olarak [Grup Psikososyal Destek Talep Formu](#) paylaşılır.

KVKK Formu ve [Bilgilendirilmiş Onam Formu](#), gruba dahil olacak kişiler tarafından çevrim içi başvuru sırasında onaylanır.

Başvuru süreci tamamlandığında psikososyal destek uzmanları başvuru yapan kişilerle değerlendirme görüşmesi yapar. Bu görüşmelerin amacı, başvuru sahibinin hedef gruba uygunluğunu değerlendirmektir. Katılımcının beklentileri ile grup hedeflerinin uyumlu olduğu görülürse gruba dahil edilir. Gruplar, 5 – 12 kişi olarak planlanır.

a. Kişisel Verilerin Korunması ve KVKK İzni Formu: Başvuru sırasında paylaşılan kişisel bilgiler ulusal–uluslararası standartlara uygun şekilde korunur; resmi talep olmadıkça üçüncü kişilerle paylaşılmaz. Çevrim içi görüşmeler kayıt altına alınmaz, böylece gizlilik ve anonimlik hakları güvence altına alınır.

b. Bilgilendirilmiş Onam Formu: Gizlilik ilkesine bağlı olarak sağlanacak bilgilerin kullanım amacı açıklanır ve onam alınır.

2. İhtiyaç Tespiti

Farklı kurumlardan katılan yararlanıcılarla oluşturulan karma gruplarda ihtiyaç tespiti değerlendirme görüşmesinde ayrıntılı ele alınır. Grup oturumunun kapsam ve çerçevesi önceden belirlenir; katılımcı beklenti ve ihtiyaçlarıyla uyumluysa Grup Psikososyal Destek Talep Formu doldurulur.

Kapsam; sahada çalışan uzmanlarla yapılan bireysel ve grup görüşmelerinden edinilen gözlemler doğrultusunda oluşturulur ve sosyal medya üzerinden duyurulur (bkz. [Uygulayıcıya Not: İhtiyaç Analizi Ne İşe Yarar?](#)).

3. Grubun Oluşturulması

Katılımcılar kesinleştikten sonra gruba uzman ve oturum saati atanır. Uzman, katılımcılara kendini tanıttığı ve [Başvuru Formu](#) ile [Ön Değerlendirme Formu](#)nu içeren bir bilgilendirme e-postası gönderir.

Ön değerlendirme formunda başvuru nedeni, problemin güncel etkisi ve genel iyilik hâline ilişkin bilgiler alınır. İletişim sürecini kolaylaştırmak üzere bir mesajlaşma grubu oluşturulur ve duyurular buradan yapılır. Her oturumdan önce katılım teyidi alınır.

4. Değerlendirme Görüşmesi

Belirlenen gün ve saatte katılımcılar ve uzman çevrim içi olarak görüşür. Oturumların amacı, hedefleri, işleyişi, süreleri ve yönlendirme koşulları aktarılır; gizlilik politikası ve teknik kullanım yönergeleri (örn. video platformu) açıklanır.

[Ön Değerlendirme Formu](#)nun doldurulması hatırlatılır. Bu görüşmede güvenli iletişim kurmak ve grup çerçevesini netleştirmek hedeflenir. Oturum sayısı en az 4, ihtiyaç ve ortak karar doğrultusunda 8'e kadar uzatılabilir.

5. Psikososyal Destek Çalışmasının Yürütülmesi

İhtiyaç tespiti sonrasında [Psikolojik İyileşme Becerileri \(PiB\)](#) temelinde müdahale planı oluşturulur. Kapalı/karma grup oturumlarında amaç; güvenli bir alan yaratarak duyguları anlamlandırmak, zorlayıcı hislerle baş etme becerilerini güçlendirmek, yalnızlık hissini azaltmak ve katılımcıların birbirinden destek kaynakları duymasını sağlamaktır.

6. Yönlendirme

Bazı katılımcılar için bireysel psikososyal desteğe ihtiyaç tespit edilebilir. Uzman gerekli durumlarda bireyi bireysel psikososyal destek hizmetine yönlendirir. Yönlendirme mevcut hizmet haritaları ve yerel koruma-sağlayıcı ağlarıyla iş birliği içinde yapılır (bkz. [Uygulayıcıya Not: Yönlendirme Süreçleri](#)).

7. Kapanış ve Sonlandırma

Sonlandırma oturumunda kazanılan beceriler birlikte gözden geçirilir, sözlü geri bildirim alınır ve ileriye dönük destek-acil başvuru kaynakları paylaşılır.

Dört hafta sonunda katılımcılar [Son Değerlendirme Formu](#)nu doldurarak süreçteki gelişimlerini bildirir; ayrıca sürece dair görüşlerini iletebilecekleri [Geri Bildirim Formu](#) sunulur.

8. İzleme, Değerlendirme ve Raporlama

Karma grup oturumları, farklı kurumlardan gelen ancak benzer görev yürüten çalışanların ortak paylaşım alanıdır. İzleme ve değerlendirme süreci kurumlarla yürütülen grup çalışmalarına benzer şekilde işler.

Uzmanlar her oturum sonrası nicel rapor oluşturur; tarih-saat, katılım listesi, işlenen beceriler ve varsa geri bildirim örnekleri kayıt altına alınır.

B.2. Tek Seferlik Oturumlar

B.2.1 Psikoeğitim Oturumları

Afetin ardından yaşanan zorlu deneyimlerin anlamlandırılması, verilen tepkilerin normalleştirilmesi ve doğru bilginin paylaşılması, böyle dönemlerde büyük önem taşımaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle, çalışanların yaşadıkları sürecin psikolojik etkilerine ilişkin bilgilendirme yapmak, benzer deneyimleri olan başkalarıyla yalnız olmadıklarını fark etmelerini sağlamak ve baş etme becerilerini güçlendirmek amacıyla tek oturumluk ve herkesin katılımına açık psikoeğitim serileri düzenlenmektedir.

Afet çalışanları ve gönüllüler başta olmak üzere herkesin katılımına açık olan bu psikoeğitim oturumları, genellikle çevrim içi olarak ve her hafta aynı gün ve saatte gerçekleştirilmektedir. Oturumlar, geniş katılım sağlamak amacıyla herkese açık şekilde duyurulmaktadır. Kurumlarla yapılan iş birlikleri ve davetler üzerine yüz yüze olarak da uygulanmaktadır.

Etkinliğe dair anonim geri bildirim alabilmek amacıyla [Geri Bildirim Formu](#) katılımcılara çevrim içi olarak veya etkinlik alanında QR kod ile iletilmektedir.

Çevrim İçi Afet Sonrası Çalışanların Psikolojik Sağlığının Güçlendirilmesine Yönelik Psikoeğitim Serisi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Psikoeğitim oturumlarının konuları, bireysel ve grup psikososyal destek oturumlarına aktif olarak katılım sağlayan yararlanıcıların yaşadıkları ortak problemler ve uzmanların ihtiyaç tespit ettikleri alanlara ilişkin önerileri doğrultusunda belirlenmiştir. Bu konular, afet çalışanlarının karşılaştıkları spesifik sorunlara odaklanabileceği gibi afet sahasının getirdiği zorlukları görünür kılmayı amaçlayan temaları da içermektedir.

Afet Sonrası Çalışanların Psikolojik Sağlığının Güçlendirilmesine Yönelik Psikoeğitim Serisi kapsamında düzenlenen oturumlardan bazıları şunlardır:

- **Afet Sahasında Etik: İnsani Yardım Müdahalesinin Temeli:** Bu psikoeğitim oturumunda afet alanında görev yapan çalışanların dikkat etmesi gereken etik ilkeler hakkında bilgi paylaşılmıştır. Sahada karşılaşılabilecek durumlara etik bir bakış açısıyla nasıl yaklaşılacağı, zarar vermemek, sınır koymak ve mahremiyeti korumak gibi temel konular üzerinde durulmuştur.
- **Afet Çalışanlarının Görünmeyen Yükü: Şefkat Yorgunluğu ve Psikolojik Dayanıklılık:** Afet sahasında çalışırken stresli koşullara maruz kalmak, başkalarının acılarına tanıklık etmek ve sürekli destek veren bir konumda olmak çalışanlar için zaman zaman zorlayıcı olabilmektedir. Bu oturumda afet çalışanlarının yaşadığı şefkat yorgunluğunun belirtileri ve etkileri ele alınmış; ihtiyaçları fark etme, sınır koyma ve sağlıklı başa çıkma stratejileri geliştirme üzerine durulmuştur.
- **İnsani Yardım Çalışanlarında İkincil Travmatik Stres:** İkincil travmatik stres, başkalarının yaşadığı travmalara yakından tanıklık etmek ve duygusal yüklerine eşlik etmek sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Bu psikoeğitim oturumunda ikincil travmatik stresin belirtileri, bu stresin artmasına neden olan durumlar, risk faktörleri ve koruyucu etmenler aktarılmıştır. Ayrıca stres yönetiminde önemli bir yere sahip olan öz bakımın önemi vurgulanmıştır.
- **Afet Sahasında Tanıdık Bir Duygu: Öfke:** Yoğun baskı, belirsizlik ve zaman zaman çaresizlikle dolu afet sahasında öfke sıkça deneyimlenen duygulardan biridir. Bu duygu çoğu zaman adaletsizlik algısı, kontrol kaybı, yetersizlik hissi veya etik çatışmalarla iç içe geçebilir. Bu psikoeğitim oturumunda öfkenin evrimsel ve psikolojik kökenleri açıklanmış; afet sahasında öfkenin nasıl ortaya çıktığı, neyi temsil ettiği ve nasıl yönetilebileceğine dair teorik bir çerçeve sunulmuştur.

Oturum Saatleri**UYGULAYICIYA NOT**

Oturum saatleri, hedef kitlenin ihtiyaçları ve çalışma düzeni göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Çalışanların mesai saatleri sonrasında uygun zamanlara yerleştirilen oturumlar, katılımı destekler ve etkinliğin etkisini artırır.

Yaygınlaştırma**İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Psikoeğitim oturumlarının tanıtımı sosyal medya kanalları üzerinden geniş kitlelere ulaşsa da, hedef gruba daha doğrudan erişim için ilgili çalışanların bulunduğu WhatsApp koordinasyon gruplarında yapılan paylaşımların daha etkili olduğu görülmüştür. Bu yöntem, spesifik hedef kitleye hızlı erişim sağlar ve katılım oranlarını belirgin biçimde yükseltir.

Gönüllü Öğrenci Toplulukları ile İş Birliği**İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Yan Yanayız Projesi kapsamında yürütülen psikoeğitim oturumları, farklı kurum ve çalışma alanlarından birçok kişinin ilgisini çekmiştir. Buna örnek olarak Hacettepe Üniversitesi İzcilik Topluluğu ile Gençlik ve Spor Bakanlığı ortaklığında yürütülen Afet Sonrası İzci Destek Ekibi Oluşturulması projesi gösterilebilir. Bu çalışma ile gönüllü izci ekibinin psikoeğitim oturumlarından yararlanmasına yönelik özel bir program uygulanmıştır.

Savunuculuk Faaliyetleri Kapsamında Yüz Yüze Psikoeğitim Oturumları**İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Savunuculuk faaliyetleri, birey ve toplulukların yaşadığı sorunlara yönelik farkındalık oluşturmayı, iyileştirme çalışmalarını ve hak temelli yaklaşımları desteklemeyi amaçlar. Afet alanında yürütülen savunuculuk faaliyetleri ise travma ve kriz koşullarında çalışan profesyonel ve gönüllülerin karşılaştığı güçlükleri görünür kılmayı ve ihtiyaçlarını duyurmayı hedefler.

Yan Yanayız Projesi kapsamında afet çalışanları, gönüllüler, öğretmenler ve sağlık çalışanlarına yönelik bireysel ve grup psikososyal destek hizmetlerinin yanı sıra çeşitli savunuculuk çalışmaları da yürütülmüştür. Örneğin, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNCHR) tarafından gerçekleştirilen Güneydoğu Türkiye Koruma Sektörü Planlama Çalıştayı kapsamında afet çalışanlarına yönelik bir destek oturumu düzenlenmiştir.

Bu yüz yüze oturumda, 6 Şubat Depremleri sonrasında çalışanların yaşadığı zorluklar, deneyimledikleri duygular ve motivasyon kaynakları üzerine alan içgörüsü toplanmıştır. Katılımcıların benzer duyguları paylaştıklarını görmeleriyle birlikte yalnızlık hissi azalmış; alanda kalmayı sürdürmelerine yardımcı olan bireysel ve mesleki güç kaynaklarını yeniden hatırlamaları desteklenmiştir.

B.2.2 Sosyal İyileştirme Etkinlikleri

Afet sahasında uzun süre görev yapmak, yorgunluk, sosyal ve kültürel aktivite eksikliği ve ikincil travmaya sürekli maruz kalma nedeniyle çalışanların psikolojik iyilik hâlini olumsuz etkiler. Bu nedenle afet çalışanlarının iş dışında bir araya gelerek sosyalleşebilecekleri alanların sağlanması, hem yapılan çalışmaların sürdürülebilirliği hem de psikolojik sağlığın korunması açısından önemlidir. Bu doğrultuda, uzun süredir afet sahasında görev yapan kişilere yönelik çeşitli sosyal iyileştirme etkinlikleri düzenlenmektedir.

Yan Yanayız Projesi kapsamında, afet çalışanlarının mesai saatleri sonrasında bir araya gelebilecekleri oyun, sinema ve spor içerikli sosyal etkinlikler organize edilmiştir. Etkinlik duyuruları, afet çalışanlarının yer aldığı farklı mesajlaşma grupları üzerinden paylaşılır ve yaygınlaştırılır. Katılmak isteyenler için ayrıca ayrı bir duyuru ve planlama grubu oluşturulur.

Bu duyuru grubu üzerinden katılımcılara farklı aktivite, tarih ve saat seçenekleri sunulur; uygun tarih katılımcı görüşleri alınarak belirlenir. Düzenlenen etkinlikler, katılımcılara sosyalleşebilecekleri ve eğlenebilecekleri alanlar sağlar. Örneğin voleybol, masa tenisi, film gecesi, sokak ve kutu oyunları gibi çeşitli etkinlikler uygulanmıştır.

Etkinlik günü katılımcılar belirlenen alanda buluşur. Açılış ve tanışma bölümünün ardından KVKK ve [Fotoğraf Onam Formu](#) alınır; [Katılımcı Listesi](#) doldurulur. Etkinlik, çocuk ve yetişkinlerin birlikte yaşadığı bir konteyner kent alanında gerçekleştirilecekse, başlamadan önce kurumsal Çocuk ve Yetişkin Güvenliği Prosedürleri hakkında bilgilendirme yapılır. Etkinlik bitiminde katılımcılar kapanış için tekrar bir araya gelerek sözlü geri bildirim paylaşır.

Etkinliğe dair anonim geri bildirim alabilmek amacıyla [Geri Bildirim Formu](#), katılımcılara iletişim numaraları üzerinden veya etkinlik alanında QR kod aracılığıyla iletilmektedir.

4. UZMAN EĞİTİMLERİ VE KAPASİTE GELİŞTİRME

Afet müdahale süreçlerinde ruh sağlığı ve psikososyal destek (RSPSD) alanında görev alacak çalışanların belirli temel eğitimleri tamamlaması gerekmektedir. Bu eğitimler yalnızca RSPSD içeriğiyle sınırlı değildir; çalışanın kriz ve afet durumlarına bütüncül bir bakış geliştirmesini, farklı dinamikler içeren durumları öznel olarak değerlendirebilme becerisi edinmesini destekler. Bilgi düzeyini artırmanın yanı sıra, etik, güvenli ve etkili müdahale becerilerinin geliştirilmesine katkı sunar.

Bu kapsamda uzmanların kapasitesini geliştirmeye yönelik faaliyetler dört başlık altında yürütülmektedir:

- Temel Afet Eğitimleri
- Afet ve Acil Durumlarda RSPSD Müdahaleleri Eğitimleri
- Kapasite Geliştirme Faaliyetleri
- RSPSD Programları Süpervizyonu

4.1 Temel Afet Eğitimleri

Afet koşullarında çalışan tüm uzmanların müdahale öncesinde alması gereken eğitimler, hem kişisel güvenliği hem de sahada bilinçli hareket etmeyi sağlar.

a. Afet Bilinci Eğitimi

Bu eğitimde:

- Afet türleri ve etkileri
- Afet öncesi hazırlık ve risk azaltma yöntemleri
- Güvenli tahliye, toplanma ve ilk müdahale uygulamaları
- Kişisel güvenlik önlemleri ve temel ekipman kullanımı
- Afetlerde psikososyal etkilerin fark edilmesi

başlıkları ele alınır. Eğitim sonunda çalışan, afet anında hızlı ve güvenli karar verebilme kapasitesi kazanmalıdır (IASC, 2007; WHO, 2022).

b. İnsani Yardımda Temel İlkeler, Standartlar ve Etik

Bu eğitimde:

- İnsanlık, tarafsızlık, bağımsızlık, ayırım gözetmeme
- Sphere standartları ve etik çerçeve
- Yardım alan kişilerin hak ve mahremiyeti
- Toplumsal cinsiyete duyarlı, kültürel açıdan saygılı yaklaşım
- Gönüllü hakları ve etik sorumluluklar

ele alınır. Eğitim sonunda çalışanların sahada hak temelli, kapsayıcı ve etik bir yaklaşımla görev alması beklenir (Sphere Association, 2018; IFRC, 2018).

c. Çocuk Güvenliği Eğitimi

Eğitim içeriği:

- Çocuk hakları ve koruma ilkeleri
- İhmal, istismar ve sömür türlerini tanıma
- Şüpheli durumların raporlanması
- Güvenli iletişim kuralları

Eğitim sonunda çalışan, çocuklarla çalışırken güvenli, etik ve duyarlı bir yaklaşım geliştirmiş olmalıdır (UNICEF, 2018).

d. Travma Farkındalığı Eğitimi

Bu modülde:

- Travmanın psikolojik, fiziksel ve sosyal etkileri
- Travma sonrası stres tepkilerini tanıma
- Yeniden travmatizasyonu önleyen müdahale
- Travmaya duyarlı yaklaşım ilkeleri (güven–seçim–iş birliği–güçlendirme–kültürel hassasiyet)

ele alınır. Eğitim, zarar vermeme ilkesinin korunması için temel kabul edilir (IASC, 2007).

e. Toplulukla Etkili ve Etik İletişim

Başlıklar:

- Açık, anlaşılır ve saygılı iletişim
- Dil–kültür–inanç farklılıklarına duyarlılık
- Bilgilendirilmiş onam aktarımları
- Travmaya duyarlı dinleme
- Toplum katılımını güçlendiren iletişim yöntemleri

Eğitim sonunda çalışanların güvene dayalı, hassas ve etik iletişim yaklaşımını içselleştirmesi hedeflenir (IASC, 2007; UNICEF, 2018).

f. Koordinasyon ve Bilgi Paylaşımı Eğitimi

Eğitimde:

- Müdahale süreçlerinde görev dağılımı
- Saha verilerinin güvenli ve zamanında iletimi
- Kurumlar arası yönlendirme ve iş birliği
- Bilgi gizliliği ve veri güvenliği
- Koordinasyon toplantılarına etkin katılım

ele alınır. Eğitim sonunda çalışan, çok aktörlü müdahalelerde aktif ve iş birliğine dayalı bir rol üstlenebilmelidir (IASC et al., 2021; Sphere, 2018).

**Koordine Sivil Toplum Müdahalesi:
Afet Platformu Modeli****İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ**

Afet ve kriz durumlarında paydaşlar arası etkili iletişim ve görev paylaşımı; önceden belirlenen iletişim kanalları ve koordinasyon platformları kullanıldığında müdahale süreçlerinin etkinliğini, hızını ve kapsayıcılığını belirgin şekilde artırmaktadır.

Bu bağlamda, İhtiyaç Haritası'nın da kurucu üyelerinden olduğu Afet Platformu, Türkiye genelinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının, gönüllü inisiyatiflerin, akademik kurumların ve yerel aktörlerin bir araya geldiği örnek bir kolektif müdahale modelidir.

Platform; 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ-Malatya depreminin ardından çeşitli STK'ların bir araya gelmesiyle kurulmuş; güvenilir bilgi akışı sağlamak, kaynak kullanımını koordine etmek ve sahadaki görev paylaşımını şeffaflıkla yürütmek amacıyla şekillenmiştir.

Afet Platformu temel olarak şunları yapar:

- **Afet öncesi hazırlık:** Bilgi ve kaynak paylaşımı, eğitimler ve tatbikatlarla kapasite güçlendirmeyi destekler.
- **Afet anında koordinasyon:** Üye STK'lar arasında hızlı iletişim sağlar; çalışmaların çakışmamasını, birbirini tamamlamasını gözetir.
- **Afet sonrası iyileştirme:** Psikososyal destek, barınma, temel ihtiyaç ve uzun vadeli iyileşme süreçlerini eşgüdümlü yürütür.
- **Savunuculuk:** Afet politikalarına sivil toplum katılımını artırmayı ve hak temelli yaklaşımı güçlendirmeyi hedefler.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında platform, onlarca paydaşın dahil olduğu geniş bir yapıya dönüşmüş; hem hızlı müdahale hem de uzun vadeli iyileştirme aşamalarında kritik rol üstlenmiştir.

Bu deneyim, yalnızca müdahale hızının değil; toplumsal dayanışma, katılımcılık ve güven temelli iş birliğinin afet süreçlerinde ne kadar belirleyici olduğunu göstermiştir. Afet Platformu örneği, sivil toplumun kolektif kapasitesinin doğru koordine edildiğinde gelecekteki afetlere daha hazırlıklı, daha dirençli bir toplum yaratabildiğini ortaya koymuştur.

4.2. Afet ve Acil Durumlarda RSPSD Müdahaleleri Eğitimleri

Ruh sağlığı ve psikososyal destek uygulamalarının sınırlarını bilmek, etik çerçeveyi korumak ve etkili müdahale sunmak için RSPSD odaklı eğitimler, uzmanların donanımını artıran önemli bir bileşendir.

a. İnsani Krizlerde Psikososyal Destek Yaklaşımını Anlamak

Bu eğitim, psikososyal desteğin kapsamını ve sınırlarını netleştirmeyi amaçlamaktadır. Saha çalışanları ve ruh sağlığı profesyonellerinin görev ve yetki sınırlarının ayrıştırılması açısından önemlidir. Eğitimin temel konuları şu şekildedir:

- Psikososyal desteğin tanımı ve hedefleri
- Klinik müdahale ile farkları
- Müdahale ilkeleri (zarar vermeme, gönüllülük, gizlilik vb.)
- Yanlış uygulamalardan kaçınma

Eğitim, çizdiği çerçeve sayesinde yanlış yönlendirme ve etik dışı müdahalelerin önüne geçilmesini sağlamaktadır (IASC, 2007).

b. Psikolojik İlk Yardım Eğitimi

Afet ve kriz ortamlarında travma yaşayan bireylere temel düzeyde destek sunabilmek için uzmanların psikolojik ilk yardım (PİY) konusunda yetkin olmaları gerekmektedir. Bu eğitimde:

- Psikolojik ilk yardımın temel ilkeleri (güvenlik, sakinlik, bağ kurma, umut ve destek erişimi)
- Kriz anında bireylerle temas kurma ve güven inşa etme
- Duygusal tepkileri tanıma ve yönlendirme
- Zararlı müdahalelerden kaçınma
- Destek mekanizmalarına yönlendirme

ele alınmaktadır. Eğitim sonunda çalışanın duygusal olarak zorlanmış bireylerle güvenli, destekleyici ve insan onurunu gözetken bir şekilde etkileşim kurma becerisi kazanması beklenmektedir (WHO, 2022; IASC, 2007).

c. Stres Yönetimi Eğitimi

Afet ve kriz ortamları hem destek alan bireyler hem de çalışanlar için yoğun stres yükü barındırmaktadır. Bu eğitim, çalışanların kendi stres seviyelerini fark etmelerini ve stresle sağlıklı şekilde baş etmelerini desteklemektedir. Eğitimin ana başlıkları:

- **Stres altındaki bireylere destek sağlama:** Krize maruz kalan bireylerin duygusal, davranışsal ve bilişsel tepkileri ele alınır; sakinlik, esneklik ve güven veren destek yaklaşımı aktarılır.
- **Stres ve anksiyete belirtilerini tanıma:** Uykusuzluk, donakalma, aşırı tetikte olma gibi tepkilere odaklanılır.
- **Gevşeme ve stres yönetim teknikleri:** Nefes çalışmaları, beden farkındalığı ve kısa rahatlama uygulamaları örneklenir.
- **Yardım alma ve yönlendirme süreçleri:** Kurum içi destek, süpervizyon ve gerektiğinde ruh sağlığı uzmanlarına yönlendirme içerir.

d. Kendine ve Ötekine Bakım

Bu eğitimde, özellikle uzun süre sahada çalışanların hem kendi iyi oluşuna hem de ekip arkadaşlarına karşı duyarlılığına odaklanılmaktadır. Bireysel öz bakım ve ekip içi dayanışma kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Eğitim kapsamında şu konular işlenir:

- **Farkındalık ve öz bakım:** Beden-zihin farkındalığı, sınır koyma, dinlenme ihtiyacının tanınması
- **Akran desteği:** Zorlanmaların paylaşımı ve ortak çözüm üretme yolları
- **Stres ve tükenmişlik belirtilerini tanıma:** Fiziksel, bilişsel ve duygusal tükenme göstergeleri
- **Stres yönetimi ve destek arama:** Kurum içi destek sistemleri ve dış kaynaklara erişim yolları

Uzman Tükenmişliği ve Hizmetin Sürekliliği

ÖĞRENİLMİŞ DERSLER

Afet sonrası sahalarda görev yapan ruh sağlığı ve psikososyal destek uzmanları, yalnızca yoğun taleplerle değil, aynı zamanda maruz kaldıkları ikincil travmatik stresle de mücadele etmek durumundadır. Afet müdahale süreçlerinde sahada görev alan uzmanların; duygusal yüklenme, iş yükü fazlalığı, organizasyonel belirsizlikler ve kaynak eksiklikleri gibi nedenlerle mesleki tükenmişlik yaşadığı sıkça gözlemlenmektedir. Bu tükenmişlik hali yalnızca hizmet sağlayıcıların psikolojik iyilik halini tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda sağlanan müdahalenin sürekliliğini, kalitesini ve etkinliğini de doğrudan olumsuz etkileyebilmektedir. Sahadaki hızlı ve kesintisiz müdahale döngüsü, yeterli süpervizyon desteği ve yapılandırılmış öz bakım mekanizmaları olmadan sürdürüldüğünde çalışanların hizmet sunma kapasitelerini kısıtlayabilmektedir.

Afet sonrası sahalarda görev yapan psikososyal destek uzmanlarının tükenmişliğini önlemek ve hizmetin sürdürülebilirliğini sağlamak için düzenli süpervizyon, öz bakım eğitimleri ve izinlerin dengeli biçimde kullanılabilmesi kritik öneme sahiptir. Proje planlama aşamasında bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmalı; süpervizyon akışı, bütçeleme ve görev dağılımı yapılırken çalışanların refahı temel bileşenlerden biri olarak ele alınmalıdır.

4.3. Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Afet ve acil durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) alanında görev yapan ekiplerin, kriz koşullarında karşılaşılabilecek karmaşık, öngörülemeyen ve dinamik durumlara yaratıcı, stratejik ve duyarlı yanıtlar verebilme kapasitelerinin desteklenmesi gerekmektedir. Bu noktada kapasite geliştirme faaliyetleri, sahadaki uzmanların hem mesleki hem kişisel gelişimini sürekli destekleyen, uygulamayı güçlendiren ve müdahale kalitesini artıran temel bir uygulamadır. Eğitimlerin ötesine geçerek bilgi, beceri ve müdahale reflekslerini güncel tutmayı hedefleyen kapasite geliştirme çalışmaları, ekiplerin krizlere karşı daha esnek, yaratıcı ve dayanıklı müdahale geliştirmesini sağlamaktadır.

Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek İçerik ve Araç Kütüphanesi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında, uzmanların bilgiye hızlı, güvenilir ve ortak bir kaynaktan erişimini sağlamak amacıyla Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek (RSPSD) Kütüphanesi oluşturulmuştur. Bu dijital içerik havuzu, hem yapılandırılmış grup oturum içeriklerini hem de bireysel müdahalelerde kullanılabilecek araçları ve okuma materyallerini kapsamaktadır.

Kütüphane; çocuk, ergen, yetişkin ve özel gruplarla çalışmaya yönelik geliştirilen oturum içerikleri, etkinlik önerileri ve psikoeğitim materyallerini barındırmaktadır. Ayrıca travma, yas, öz bakım, sınır koyma ve zorlayıcı vakalarla baş etme gibi konularda güncel kaynaklardan derlenen bilgilendirici notlar da platformda yer almaktadır.

Süreç içinde geliştirilen her yeni araç ve içerik bu ortak havuza eklenmekte ve sahadaki uzmanların kullanımına açılmaktadır. Böylece hem içerik kalitesi standardize edilmekte hem de uzmanlar arası bilgi paylaşımı desteklenerek iş birliği güçlendirilmektedir. Bu uygulama ile bilgiye erişim kolaylaşmakta; üretilen materyallerin işlevselliği ve sürdürülebilirliği artırılmaktadır.

Kapasite geliştirme faaliyetleri arasında eğitimler yer almaktadır. Psikososyal destek uzmanları, yapılandırılmış grup ve bireysel psikososyal destek seanslarında uygulamak üzere [Psikolojik İyileşme Becerileri \(PİB\)](#) uygulayıcı eğitimi almışlardır. Teorik eğitim süreç içerisinde düzenli olarak devam

eden süpervizyonlarla pratik olarak da desteklenmiştir. Bunun yanında, belirli dönemlerde öne çıkan ihtiyaçlar veya uzman talepleri doğrultusunda tematik kapasite geliştirme eğitimleri de düzenlenmiştir. Bu eğitimler sayesinde ekiplerin bilgi birikimini güncellemelerine, yeni yaklaşımlar öğrenmelerine ve uygulamalarını değerlendirmelerine alan tanınmıştır. Değişen dinamiklere uyum sağlanarak araç havuzunun zenginleşmesi, yetkinliklerin gelişmesi ve çalışanların mesleki doyum ile motivasyonlarının artması desteklenmiştir.

Çocuklarla Çalışma Beceri ve Yetkinlik Destekleme Serisi

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Çocuklarla çalışan psikososyal destek ekibinin yetkinliğini güçlendirmek amacıyla Çocuklarla Çalışma temalı bir kapasite geliştirme serisi başlatılmıştır. Sahadan gelen talepler doğrultusunda yapılandırılan bu süreç, çocuk ve ergenlerle uzun süredir çalışan bir uzmanın desteğiyle yürütülmüştür. İlk adım olarak psikososyal destek uzmanlarıyla ihtiyaç tespiti görüşmesi gerçekleştirilmiş; ortak ihtiyaçların belirlenmesi sürecin temel dayanağını oluşturmuştur. Belirlenen ihtiyaçlara göre eğitim içeriği hem teorik bilgi aktarımını hem de vaka temelli süpervizyon uygulamalarını içerecek şekilde planlanmıştır.

Dört oturum şeklinde yürütülen serinin içeriği şu şekildedir:

- 1. Oturum: Tanışma ve Ortak İhtiyaçların Belirlenmesi:** Çocuk ve ergenlerle çalışırken yaşanan temel zorluklar ve ihtiyaçlar ele alınmıştır. Sahadaki gözlemler, vaka örnekleri ve ebeveyn beklentileri paylaşılmış; bu doğrultuda eğitim serisinin kapsamı şekillendirilmiştir.
- 2. Oturum: Çocuk Gelişimi – Teorik Temeller:** 5–12 yaş grubunun gelişimsel özellikleri ve psikososyal ihtiyaçları değerlendirilmiştir. Gelişim dönemlerine uygun destekleme yöntemleri, afet sonrası çocukların duygusal tepkileri ve güvenli bağ kurma yolları ele alınmıştır.
- 3. Oturum: Ergen Gelişimi – Teorik Temeller:** Ergenlik döneminin psikososyal özellikleri ve döneme özgü duygusal ihtiyaçlar detaylı biçimde incelenmiştir. Yaygın stres belirtileri, kriz dönemindeki davranışsal ve duygusal tepkiler, aile–akran ilişkileri ve kimlik gelişimi gibi temel başlıklar tartışılmıştır. Uzmanların sahada zorlandığı durumlar üzerinden iletişim, sınır koyma ve güven inşa etme yollarına yönelik öneriler geliştirilmiştir.
- 4. Oturum: Vaka Paylaşımı ve Süpervizyon:** Her ekip kendi çalışma alanından bir vaka sunmuş; kullanılan yaklaşım ve müdahale basamakları üzerine süpervizyon desteği sağlanmıştır. Etik sorumluluklar, sınır koyma ve zorlayıcı durumlarla baş etme stratejileri grup içinde değerlendirilmiştir.

4.4. RSPSD Programları Süpervizyonu

Afet ve acil durum koşullarında çalışan RSPSD ekipleri, yüksek düzeyde duygusal stres, ikincil travma, tükenmişlik ve belirsizlikle baş etmek durumundadır. Yoğun çalışma temposu, riskli vakaların sürekliliği ve zaman zaman yaşanan etik ikilemler profesyonel dayanıklılığı zayıflatan temel etmenler arasında yer almaktadır. Bu nedenle süpervizyon, yalnızca mesleki gelişimi destekleyen bir süreç değil; aynı zamanda çalışanların psikolojik esenliğini koruyan bir güvenlik mekanizmasıdır (IFRC, 2018). Düzenli süpervizyon alan çalışanlarda öz yeterlilik duygusunun arttığı, travma karşısında daha kapsayıcı ve duyarlı müdahale biçimleri geliştirebildikleri görülmektedir (Sphere Association, 2018).

Yüksek stresli sahalarda görev yapan profesyonellerin dayanıklılığını koruyabilmesi ve etik sınırlar içinde sürdürülebilir destek sunabilmesi için düzenli süpervizyon mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

**Süpervizyon:
Paylaşım, Öğrenme ve
Duygusal Destek Alanı****UYGULAYICIYA NOT**

Süpervizyon uygulamaları hem bireysel hem de grup düzeyinde gerçekleştirilebilir. Bireysel süpervizyon görüşmeleri, uzman ile yararlanıcının karşılaştığı spesifik zorluklara odaklanarak vaka bazlı değerlendirmeye alan açmalıdır. Grup süpervizyonu ise benzer temalarda çalışan uzmanların deneyim paylaşımı, mesleki dayanışma ve karşılıklı öğrenme süreçlerini desteklemelidir.

Her iki biçimde de süpervizyon oturumları şu bileşenleri içermelidir:

- Vaka tartışması ve etik karar alma süreçlerinin değerlendirilmesi
- Sınır koyma, tükenmişliği fark etme ve yönetme stratejileri
- Öz bakım ve kendini destekleme yöntemleri
- Duygusal yüklerin paylaşıldığı, travma etkilerinin fark edildiği güvenli alan oluşturulması

Yan Yanayız Projesinde yer alan psikososyal destek uzmanlarının mesleki kapasitelerini desteklemek ve psikolojik dayanıklılıklarını güçlendirmek amacıyla düzenli süpervizyon oturumları gerçekleştirilmiştir. Danışma kurulunda yer alan, afet ve travma alanında deneyimli uzmanlar ve akademisyenler hem çevrim içi hem de sahada çalışan uzmanlara süpervizyon desteği sunmuştur.

Oturumlar iki haftada bir çevrim içi formatta gerçekleştirilmiş ve psikososyal destek uzmanları bu toplantılara aktif olarak katılım sağlamıştır. Her oturum yaklaşık iki saat sürmüş; vaka formülasyonu, müdahale planlaması, etik değerlendirme ve mesleki zorlukların paylaşımı temel içerikler olmuştur. Uzmanlar özellikle karmaşık vakaları süpervizyon oturumlarına taşımış; farklı bakış açılarıyla değerlendirme yapma imkânı bulmuşlardır.

Uzmanların büyük bir kısmının depremden etkilenen toplulukların bir üyesi olması nedeniyle süpervizyon, duygusal yüklerin paylaşımı ve öz bakım açısından da kritik bir işlev üstlenmiştir. Çevrim içi hizmet sunan uzmanlar belirli periyotlarla bir araya gelerek akran süpervizyonu da yürütmüşlerdir. Bu oturumlar, mesleki dayanışmayı güçlendirmiş, duygusal süreçlerin görünür ve paylaşılabılır olmasına alan açmış, karşılıklı öğrenme kültürünü desteklemiştir.

RSPSD Danışma Kurulu Pratiği

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Afet sonrası psikososyal müdahale kapasitesini güçlendirmek ve etik ilkelere dayalı sistematik bir yapı inşa etmek amacıyla Yan Yanayız Projesi kapsamında, afet psikolojisi ve travma alanında uzman psikolog ve akademisyenlerden oluşan bir Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul, sahadaki ihtiyaçlara duyarlı, akademik bilgiyle harmanlanmış müdahale modellerinin geliştirilmesine öncülük etmiştir.

Danışma Kurulu'nun temel katkıları şunlardır:

- Afet Risk Yönetimi perspektifine dayalı bir psikososyal destek çerçevesi oluşturulması,
- Toplum temelli iyileştirim yaklaşımıyla yerel halka ve sahada çalışan uzmanlara yönelik önleyici müdahale programlarının tasarlanması
- Tüm çalışanların ortak bir anlayış geliştirmesine olanak sağlayan kapasite geliştirme çalışmalarının yürütülmesi,
- Bireysel ve grup düzeyindeki uygulamalar için süpervizyon mekanizmalarının yapılandırılması,
- Grup çalışmaları ve sosyal uyum faaliyetleri için içerik geliştirme süreçlerine danışmanlık verilmesi,
- İzleme-değerlendirme ve etki analizi sistemlerinin tasarımına rehberlik edilmesi.

Danışma Kurulu, uzun vadeli kapasite inşası ve sürdürülebilir destek sistemlerinin gelişimi için stratejik bir ortaklık modeli olarak işletilmiştir. Bu yapı, kurumsal hafızanın oluşmasına katkı sağlamış ve RSPSD alanında güvenli bir gelişim zemini yaratmıştır.

5. GÖNÜLLÜLÜK FAALİYETLERİ

Afet ve acil durum sonrası iyileşme, yalnızca profesyonel ekiplerin değil, aynı zamanda eğitimli ve duyarlı gönüllülerin koordinasyonu ile mümkün olan bir süreçtir. Gönüllülük, yalnızca sahada bulunmak veya yardım etmek anlamına gelmez; insan onuruna saygı duyan, etik ilkelere bağlı ve sorumluluk alan bir yaklaşım gerektirir. Bu nedenle afet bağlamında gönüllülük, destek sunmanın ötesinde, bireyin kendini geliştirdiği ve sorumluluğu paydaşlarla birlikte taşıdığı sürdürülebilir bir süreçtir.

Gerçek anlamda etkili gönüllülük, ancak nitelikli eğitim ve iyi yapılandırılmış bir hazırlık süreciyle mümkün olur. Bu süreç yalnızca bilgi kazandırmayı değil; gönüllülerin kriz ortamlarında doğru karar verebilmesini, sınırlarını bilmesini ve destek sunduğu kişilerle güvene dayalı ilişki kurabilmesini de hedeflemelidir.

Afet sonrası RSPSD kapsamında gönüllülük hem sahada yüz yüze hem de çevrim içi formatlarda yürütülebilir. Aşağıdaki bölümlerde gönüllülük faaliyetleri iki başlık altında aktarılacaktır.

5.1 Saha Gönüllülüğü

Saha gönüllülüğü, afet bölgesinde bulunarak yerel toplulukla doğrudan temas kurmayı, ihtiyaçları yerinde değerlendirmeyi ve desteği doğrudan ulaştırmayı içerir.

5.1.1 Gönüllü Eğitimi

Afet yönetiminde gönüllülerin etkin rol alabilmesi yalnızca iyi niyetle değil, yapılandırılmış eğitim ve hazırlık süreciyle mümkündür. Gönüllüler sahaya çıkmadan önce hem bireysel hazırlık yapmalı hem de destek sunabilecek bilgi ve becerilerle donatılmalıdır. Bu nedenle gönüllülük etik temelli, sorumluluk içeren ve profesyonel müdahalenin bir parçası olmalıdır.

Gönüllü eğitiminin amacı; dayanıklılığı artırmak, psikososyal etkileri azaltmak ve gönüllünün afet sonrası ortamda güvenli şekilde görev almasını sağlamaktır. Bu süreçte gönüllüler görev tanımlarını öğrenir, kriz iletişimini, temel güvenlik ilkelerini ve kendi duygusal sınırlarını koruma yöntemlerini edinir.

Eğitim, bu konuları kapsar:

- **Afet ve Acil Durum Müdahale Prosedürleri:** Afetin türüne göre uygulanacak müdahale yöntemleri, acil durum hiyerarşisi, güvenlik önlemleri, kurum içi prosedürler ve saha organizasyonu hakkında bilgi verilir. Gönüllülerin kriz anlarında hızlı, güvenli ve etkili kararlar alabilmeleri hedeflenir.
- **Temel İlk Yardım ve Psikososyal Destek Becerileri:** Gönüllüler, temel sağlık bilgileriyle birlikte psikolojik ilk yardım ilkeleri, aktif dinleme, empatik yaklaşım, güvenli iletişim kurma ve gerektiğinde yönlendirme yapabilme becerilerini edinirler.
- **Çocuk Güvenliği ve Etik İlkeler:** Gönüllülerin çocuk koruma ilkeleri, mahremiyetin gözetilmesi, güvenli temas ve şüpheli durum bildirim prosedürleri konusunda farkındalık ve yeterlilik kazanmaları amaçlanır.
- **Toplumsal Cinsiyete Duyarlılık ve Kültürel Farkındalık:** Farklı inanç, değer ve yaşam deneyimlerine sahip bireylerle çalışırken gönüllülerin eşitlikçi ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsemeleri hedeflenir.
- **Stres Yönetimi ve Özbakım:** Gönüllülere stres belirtilerini fark etme, beden-zihin bütünlüğünü koruma, sınır koyma, gerektiğinde destek isteme ve tükenmişlikten korunma becerilerinin kazandırılması amaçlanır.

5.1.2. Gönüllü Oryantasyon Süreci

Eğitimlerini tamamlayan gönüllülere sahaya çıkmadan önce yapılandırılmış bir oryantasyon programı sunulmalıdır. Oryantasyon, hem kurumsal işleyişi hem de afet bağlamını tanıtan hazırlık sürecidir.

Oryantasyon içeriği aşağıdaki bileşenleri kapsamalıdır:

- **Kurum Tanıtımı ve Afet Bilinci:** Misyon, etik ilkeler, çalışma modeli, afet türleri
- **Tatbikatlar ve Uygulamalı Atölyeler:** Senaryo uygulamaları, kriz karşısında refleks geliştirme
- **Görev Tanımları ve Saha Yapılanması:** Deneyime uygun görevlendirme ve rol netliği
- **Psikososyal Hazırlık:** Sınır koyma, zorlanmayla baş etme, gerektiğinde destek alma yolları

Bu bütüncül hazırlık süreci, hem sahadaki müdahalelerin kalitesini hem de gönüllülerin iyi oluşunu güçlendirir. Hazırlıklı, duyarlı ve etik temelli çalışan gönüllüler afet müdahalesinde kilit role sahiptir.

Yan Yanayız projesi kapsamında geliştirilen program, afetlerin psikolojik etkileriyle baş etmeyi ve toplumsal dayanıklılığı güçlendirmeyi amaçlar. Program; psikoloji, PDR, sosyal hizmet ve eğitim alanlarından mezun ya da öğrenci olan gönüllüleri kapsamaktadır.

Gönüllüler program süreci boyunca sahada aktif görev alarak hem afet yönetimi hem de psikososyal destek alanlarında eğitim almakta, aynı zamanda uygulamalı deneyim edinmektedir.

Gönüllü Programı Uygulama Prensipleri ve Toplumsal Katkısı

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Gönüllülük programı kapsamında sahada görev alanlara, program süresince ulaşım, konaklama ve yemek gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak lojistik destek sağlanmaktadır. Harcırah politikaları doğrultusunda verilen bu destek, ekonomik engellerin gönüllülük sürecine katılımı sınırlamasının önüne geçmekte ve sürecin erişilebilirliğini artırmaktadır. Program sonunda tüm gönüllülere katılım belgesi sunularak hem emeğin görünürlüğü güçlendirilmekte hem de gönüllülerin mesleki gelişimi desteklenmektedir.

Bu gönüllülük modeli yalnızca afet sahasında insan kaynağı sağlamayı değil, aynı zamanda gönüllülük kültürünü yaygınlaştırmayı ve genç uzmanların afet psikolojisi alanında güçlenmesini amaçlamaktadır. Program, gönüllülere kriz ortamlarında aktif sorumluluk alma deneyimi kazandırırken, afet sonrası toplumsal toparlanma sürecine bilinçli, donanımlı ve duyarlı bireylerin katkı sunmasını teşvik etmektedir. Böylece yalnızca bireysel deneyim değil, kolektif dayanıklılık da inşa edilmektedir.

UYGULAMA AKIŞI

1. Gönüllü Seçimi

Katılımcılar, düzenli dönemlerde yayınlanan açık çağrılar yoluyla programa başvurmaktadır. Başvurular sonrasında ön değerlendirme yapılarak kısa liste oluşturulur. Uzman ve koordinasyon ekiplerinin yer aldığı çevrim içi mülakatların ardından programa uygun adaylar belirlenir ve yazılı gönüllülük teklifi ile süreç resmen başlatılır.

Bölge Gönüllülerinin Psikososyal Durumuna Duyarlılık

UYGULAYICIYA NOT

Gönüllü seçimi sırasında, afet bölgesi dışından yönlendirme yapılamayan durumlarda sahaya kolay erişebilecek, bölgeyi tanıyan ve kültürel duyarlılığa sahip yerel gönüllüler tercih edilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu gönüllülerin afetten doğrudan etkilenmiş olabileceği göz önünde bulundurulmalı; seçim sürecinde hem gönüllünün psikolojik iyilik hâli hem de sunulacak desteğin niteliği dikkatle değerlendirilmelidir.

2. Oryantasyon ve Eğitim

Program öncesinde gönüllüler oryantasyon sürecine dahil edilir. Bu süreçte görev tanımları, etik ilkeler ve gönüllülüğün sınırlarına ilişkin bilgilendirme yapılır. KVKK taahhütnamesi, gönüllü sözleşmeleri ve ilgili kurumsal belgelerin imzalanmasıyla gönüllülük görevi resmîyet kazanır.

Program sürecinde gönüllüler, saha oryantasyonu, öz bakım oturumları ve psikososyal destek süpervizyonlarına katılır. Bu eğitimler, gönüllülerin hem etik ilkelere uygun çalışma yürütmesini hem de psikolojik dayanıklılıklarını koruyarak etkili destek sunmalarını sağlar.

3. Süpervizyon

Her gönüllüye bir psikososyal destek uzmanı süpervizör olarak atanır. Süpervizör, gönüllünün gelişimini takip eder, saha uygulamalarında rehberlik sağlar ve görev sorumluluklarının sağlıklı biçimde yürütülmesini destekler. Atamalar yapılırken gönüllünün eğitim alanı dikkate alınır; örneğin psikoloji alanındaki bir gönüllüye mümkün olduğunca psikolog bir süpervizör yönlendirilmesi tercih edilir.

4. Gönüllülük Sorumlulukları

Gönüllüler ortalama sekiz hafta boyunca Hatay (Antakya ve Samandağ) ile Kahramanmaraş'taki psikososyal destek merkezlerinde aktif görev alır. Haftalık gözlem raporları hazırlamak, saha faaliyetlerine katılmak, hedef kitleye yönelik içerik (broşür, bilgilendirme metni, sosyal medya içeriği) üretmek ve psikoeğitim çalışmalarında kolaylaştırıcı olarak yer almak temel sorumluluklar arasındadır.

5. Program Sonu Geri Bildirim ve Değerlendirme

Programın sonunda gönüllüler, sahada yürüttükleri çalışmalar ve gözlemlerine ilişkin kapsamlı bir sunum yapar. Ek olarak, süreç değerlendirmesi için [Gönüllü Çıkış Formu](#) doldurulur. Bu geri bildirimler, programın iyileştirilmesi ve sonraki dönemlerde daha etkili kılınması amacıyla kullanılmaktadır.

5.2. Çevrim İçi Gönüllülük

Afet dönemleri ve sonrasında farklı alanlarda geniş insan kaynağı ihtiyacı doğarken, her gönüllünün sahada bulunması mümkün olmayabilir. Bu nedenle çevrim içi gönüllülük, afet yönetimi ve psikososyal destek çalışmalarında tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Bilgi paylaşımı, çevrim içi destek hatlarının yönetimi, raporlama ve iletişim koordinasyonu gibi çeşitli sorumluluk alanları çevrim içi gönüllülük kapsamında yürütülebilir.

Bu model, sahadaki erişim sınırlılıklarını aşar; farklı şehir ve ülkelerden bireylerin sürece katkı sunmasını, aynı zamanda fiziksel olarak yıpranan sahadaki ekiplerin desteklenmesini sağlar. Özellikle sahaya gidemeyen ancak uzmanlığıyla katkı sunmak isteyen kişiler için önemli bir katılım imkânı yaratır.

Çevrim içi gönüllüler için hazırlık süreci de yapılandırılmalı; etik ilkeler, gizlilik, veri güvenliği ve çevrim içi iletişim protokolleri eğitim içeriğine dahil edilmelidir. Ortak oryantasyon sürecinden geçen saha ve çevrim içi gönüllüler, koordine ve bütüncül bir çalışma modeli içinde afet müdahalelerine destek sunabilir.

Yan Yanayız Proje Gönüllüsü

İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yan Yanayız Projesi kapsamında, proje süreci boyunca çevrim içi gönüllüler aktif şekilde programa katkı sunmuştur. Yeni psikoloji mezunları ve öğrencilerden seçilen gönüllüler, İhtiyaç Haritası'nın profesyonel proje ekibiyle yakın çalışarak saha dışı operasyonel süreçlerde sorumluluk almıştır. Ölçme-değerlendirme, raporlama, içerik üretimi, toplantı takibi ve belge yönetimi gibi alanlarda sağlanan katkı, proje iş akışının sürdürülebilirliğini desteklemiştir.

Bu süreç, gönüllülerin sivil toplumda proje döngüsü yönetimini, afet bağlamında ruh sağlığı çalışmalarının işleyişini ve ekip içi organizasyonu yakından gözlemlemelerine olanak tanımıştır. Gönüllülere ihtiyaçlarına göre mentorluk desteği sağlanmış; mesleki gelişimlerini destekleyen atölye ve eğitimlere erişimleri mümkün olmuştur.

Bu uygulama, genç meslektaşlara deneyim kazandırırken proje ekibinin kapasitesini de güçlendirmiştir. Böylece gönüllülük, yalnızca yardımcı bir pozisyon değil; karşılıklı öğrenme, katılım ve sürdürülebilir kapasite geliştirme için temel bir bileşen haline gelmiştir.

6. EKLER

Yan Yanayız

ZURICH

Foundation

- **PİB, PFA ve bazı içerik örnekleri**
- **IASC rehberi IFRC,**
- **Örnek Formlar ve Raporlar**
- **Saha Gözlem ve Değerlendirme Formları**
- **Gönüllü ve Ekip Üyesi Değerlendirme Formları**
- **İzin ve Onay Belgeleri**

Gülen Yüz Geri Bildirim Aracı ve Uygulaması

Psikososyal destek oturumlarının çocuklar üzerindeki etkisini değerlendirmek, uygulamanın duygu durumlarına, katılımlarına ve genel deneyimlerine nasıl yansıdığını anlamak açısından büyük önem taşır. Bu amaçla kullanılan Gülen Yüz Geri Bildirim aracı, çocukların duygularını sözlü olarak ifade etmekte zorlandıkları durumlarda bile geri bildirim verebilmelerine olanak tanıyan pratik ve çocuk dostu bir değerlendirme aracıdır.

Formda, beş aşamalı bir gülen yüz skalası yer almaktadır. Bu skala; çok mutlu, mutlu, nötr, üzgün ve çok üzgün ifadeleri temsil eden yüz ifadelerinden oluşur. Her çocuk, oturum sonunda en çok nasıl hissettiğini temsil eden yüzü seçerek deneyimini ifade eder. Bu yöntem, özellikle erken yaş grubundaki çocukların duygularını daha kolay ve rahat bir şekilde ifade etmelerini sağlar.

Gülen yüz skalası hem görsel sadeliği hem de evrensel yüz ifadeleri kullanımı sayesinde dil bariyerini ortadan kaldırarak değerlendirme sürecini erişilebilir hale getirir. Uygulayıcılar için bu formlar, çocukların etkinliklerden nasıl etkilendiğini, hangi içeriklerin olumlu karşılandığını ya da zorlayıcı bulunup bulunmadığını analiz etmek için önemli bir veri kaynağı oluşturur.

Bu süreç, çocukların kendilerini güvende hissettiği, katılım sağlayabildiği ve ihtiyaçlarının gözetildiği bir destek ortamı inşa etmek açısından kritik bir rol oynamaktadır.

☐	☐	☐	☐	☐

☐	☐	☐	☐	☐

☐	☐	☐	☐	☐

☐	☐	☐	☐	☐

BİREYSEL PSİKOSOSYAL DESTEK BAŞVURU FORMU

AYDINLATILMIŞ ONAM Onaylıyorum ( ) Onaylamıyorum ( )

Aşağıda vereceğiniz bilgiler yalnızca raporlama amacıyla kullanılacak olup herhangi bir şekilde başvurunuzun değerlendirilme sürecini etkilemeyecektir. Verdiğiniz tüm bilgilerin mahremiyetiniz korunarak İhtiyaç Haritası'nın uzman psikososyal destek ekipleri tarafından değerlendirilmesini onaylıyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

1- SOSYO-DEMOGRAFİK VE GENEL BİLGİLER

Adınız		
Soyadınız		
Cinsiyetiniz	(1) Kadın (2) Erkek (3) Diğer	
Doğum Tarihiniz		
Adres ve İletişim Bilgileriniz	( ) İkamet adresi / Konteyner numarası	
	Telefon	
	Mail adresiniz	
Acil Durumda Ulaşılabilecek Bir Kişinin İrtibat Bilgileri:	Adı soyadı	
	Yakınlık derecesi	
	Telefon	
Medeni durumunuz	(1) Bekar (2) Evli (3) Eşi vefat etmiş	(4) Boşanmış (5) Diğer _____ (6) Cevap vermek istemiyorum
Çocuğunuz var mı?	(1) Yok	(2) Var (sayısını belirtiniz)

Kiminle yaşıyorsunuz?	(1) Yalnız (2) Aile (<i>kendiniz ile birlikte toplam kişi sayısını belirtiniz</i>)	(3) Akraba (4) Arkadaş/tanıdık (5) Diğer
Eğitim durumunuz	(1) Okuryazar değil (2) Okuryazar (3) İlkokul (4) Ortaokul	(5) Lise (6) Ön lisans (7) Lisans (8) Lisansüstü
Düzenli bir işiniz var mı?	(1) Yok	Var ise (2) Tam zamanlı (3) Yarı Zamanlı (4) Günlük
Mesleğiniz?	(1) Yok	(2) Var (<i>Belirtiniz</i>)
Herhangi bir kronik hastalığınız var mı?	Evet (1) (<i>Belirtiniz</i>)	Hayır (2)
Düzenli olarak ilaç kullanıyor musunuz?	Evet (1) (<i>Belirtiniz</i>)	Hayır (2)

2- İYİLİK HALİ DEĞERLENDİRMESİ

1. 6 Şubat Depremleri sonrası ruh sağlığınıza/ psikolojinizi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	(1) Çok kötü (2) Kötü (3) Ne iyi ne kötü (4) İyi (5) Çok iyi (6) Cevap vermek istemiyorum
2. Son zamanlarda genel olarak kendinizi nasıl hissediyorsunuz? (son 1 ayınızı düşünebilirsiniz)	(1) Çok kötü (2) Kötü (3) Ne iyi ne kötü (4) İyi (5) Çok iyi (6) Cevap vermek istemiyorum
3. Daha önce herhangi bir zamanda bireysel psikososyal destek aldınız mı?	(1) Evet (Belirtiniz) (2) Hayır (3) Cevap vermek istemiyorum
4. Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağlayacağınızı düşünüyorsunuz?	(1) Çok az (2) Az (3) Kararsızım (4) Fazla (5) Çok fazla (6) Cevap vermek istemiyorum

ÇOCUK BİREYSEL PSİKOSOSYAL DESTEK BAŞVURU FORMU

1- BAKIMVERENLER SOSYO-DEMOGRAFİK VE GENEL BİLGİLER

Çocuk Adına Başvuran Kişinin Bilgileri

Ad		
Soyad		
Cinsiyetiniz	(1) Kadın (2) Erkek (3) Diğer	
Doğum Tarihiniz		
T.C.Kimlik Numarası		
Adres ve İletişim Bilgileriniz	Adres:	
	Cep Telefon Numarası	
	E Posta Adresi	
Acil Durumda Ulaşılabilecek Bir Kişinin İrtibat Bilgileri	Ad	
	Soyad	
	Yakınlık Derecesi	
	Cep Telefon Numarası	
Medeni Durumunuz	(1) Bekar (2) Evli (3) Eşi vefat etmiş	(4) Boşanmış (5) Diğer _____ (6) Cevap vermek istemiyorum
Çocuğunuz var mı?	(1) Var (sayısını belirtiniz)	(2) Yok

Başvuru yaptığınız çocuğun annesi/ babası değilseniz nesi oluyorsunuz?	☐ Anneanne, Babaanne, Dede ☐ Teyze, Hala ☐ Amca, Dayı ☐ Akraba ☐ Diğer
Başvuru yaptığınız çocuk sizinle birlikte mi yaşıyor?	☐ Evet ☐ Hayır
Kiminle yaşıyorsunuz?	☐ Yalnız ☐ Aile ☐ Akraba ☐ Arkadaş / Tanıdık ☐ Diğer
Eğitim durumunuz	☐ Okuryazar değil ☐ Okuryazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
Düzenli bir işiniz var mı?	☐ Var ☐ Yok
Mesleğiniz	☐ Var ☐ Yok

2- BAŞVURU YAPILAN ÇOCUK HAKKINDA GENEL BİLGİ

Çocuk Ad	
Çocuk Soyad	
T.C. Kimlik Numarası	
Yaş	
Kardeşlerin Sayısı <i>Kardeş yok ise '0' yazınız</i>	
Başvuru nedeninizi belirtiniz. Çocuğun yaşadığı zorluk nedir? Lütfen açıklayın <i>(Ne zaman başladı? Kimi etkiliyor? Sorunu daha iyi veya daha kötü yapan nedir? Eğer çocuğun ebeveyni değilseniz, çocuğun hikayesinden bahsediniz)</i>	
Çocuğun bilinen ve/veya teşhis edilmiş herhangi bir sağlık sorunu, engeli (işitmede , görmede dil ve konuşmada zorluk, zihinsel ve fiziksel fonksiyonlarında kayıplar, ruhsal ve duygusal hastalığı olanlar, kronik hastalığı olanlar) var mı ve ilaç kullanıyor mu?	( ) Evet ( ) Hayır
Çocuk için herhangi bir uyarlamaya ihtiyaç var mı? (mobilyaların düzenlenmesi, refakatçi desteği, işaret dili, braille alfabesi vb.)	( ) Var ( ) Hayır
Çocuğun herhangi bir alerjisi var mı?	( ) Evet ( ) Hayır
Çocuk daha önce herhangi bir bireysel psikososyal destek hizmeti aldı mı?	( ) Evet ( ) Hayır
Çocuk okula gidiyor mu?	( ) Evet ( ) Hayır

Çocuğun sosyal ilişkilerini 1-5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?	☐ 1 Çok kötü ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 Çok iyi
Arkadaşları ve aile üyeleri ile ilişkileri nasıl? Açıklayınız.	
Çocuğunuzun psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz?	☐ 1 Çok az ☐ 2 Az ☐ 3 Kararsızım ☐ 4 Fazla ☐ 5 Çok fazla
<u>Aydınlatılmış Onam</u> metnini okudum ☐ Onaylıyorum Kişisel verileriniz Aydınlatma Metni uyarınca işlenmektedir.	

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezleri, Z Zurich Foundation'ın katkılarıyla hayata geçirilmiş olan Yan Yanayız projesi kapsamında kurulmuştur. Yan Yanayız Projesi, Zurich Sigorta tarafından İhtiyaç Haritası (IH) danışmanlığı ile yürütülmektedir.

Çevrimiçi psikososyal destek aldığınız sürece belirli haklarınız ve sorumluluklarınız vardır. Bu form, size sunacak çevrimiçi psikososyal destek sürecindeki, haklarınız ve sorumluluklarınız hakkında sizi bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır. Bu form, aynı zamanda formda yer alan konularda psikososyal destek uzmanı ve danışan arasında bir anlaşma niteliği taşımaktadır. Lütfen dikkatlice okuyunuz.

I. Süreç

- IH ve bağlı uzmanlar, danışmanlık süresince çevrimiçi bağlantının sağlandığı her tür fiziksel koşulun kişi ve kurumların gizlilik ve mahremiyet haklarına uygun hale hale getirdiklerini, sesin ve görüntünün dışarıya yansımayacağını, bir başkasının duyamayacağı şekilde kulaklıkla bağlanacaklarını taahhüt eder.
- Bu destek süreci, haftada bir kez 50 dakika olacak şekilde toplamda beş seans sürmektedir. Danışman gerekli gördüğü durumlarda sürecinizi daha erken ya da daha geç bitirilebilir.
- Seanslar çevrimiçi olarak Yan Yanayız Platformu içerisindeki Zoom üzerinden gerçekleştirilecektir.
- Psikososyal destek seanslarınızdan herhangi birine katılmamanız veya 15 dakikadan fazla gecikmeniz halinde seansınız sonlandırılır. Uzmanınız ile iletişime geçmediğiniz takdirde kalan tüm seans haklarınız iptal edilir.
- 15 dakikadan az bir süre gecikilmesi halinde toplam 50 dakika olan seans süresinden düşürülerek seans gerçekleştirilir.
- Psikososyal destek seanslarından maksimum derecede fayda sağlaması için görüşmelerin sessiz bir ortamda ve güçlü bir internet bağlantısı ile gerçekleştirilmesi önemlidir.
- Psikososyal destek süreci içerisinde psikososyal destek uzmanı, gerekli gördüğü durumlarda danışanı yüz yüze ya da çevrimiçi psikososyal destek hizmeti sunan başka bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirebilir. Danışanın başka bir uzmana yönlendirilmesi gereken böylesi durumlarda psikososyal destek uzmanı bu durumu öncelikle danışanı ile görüşecektir.

II. Gizlilik ve Sınırlar

- 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde dijital ortamda gerçekleştirilen psikososyal destek oturumları kayıt alınmaz.
- Psikososyal destek sürecine başvuru yaptığınızda toplanan bilgiler ve süreç içerisinde paylaştığınız yaşamınıza dair söyledikleriniz gizlilik ilkesi kapsamındadır. Kişisel bilgileriniz psikososyal destek uzmanının size daha iyi destek olabilmek amacıyla katılım sağladığı süpervizyon oturumları dışında 3. kişiler ile paylaşılmaz.

- Bununla birlikte, psikososyal destek sürecinde aşağıda yer alan belirli “istisnai durumlar” için gizlilik ilkesini geçerli değildir. Belirli adımların atılması zorunlu olan “istisnai durumlar” şunlardır:
  - Sizin, “kendinize veya üçüncü kişiye/kişilere ciddi bir zarar verme (örn., kendisinin veya üçüncü kişinin/kişilerin canına kastetme) niyetiniz/planınız olduğu yönünde”,
  - Sebebiyet verdiğiniz, sonuçlarının engellenmesi ya da sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suç işlediğiniz yönünde,
  - Yakınlarınızın sizden tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalığı habersizce kapma ihtimalinin yüksek olduğu yönünde,sözlü veya yazılı bir açıklamada bulunmanız ya da bu yönde ciddi bir izlenim vermeniz durumunda, sizi ve/veya çevrenizdeki diğerlerini korumak amacıyla konuyla ilgili kişilere (danışanın eşine/ailesine, üçüncü kişiye/kişilere ve/veya yetkili makamlara) durumun bildirilmesi genel psikososyal destek etik ilke ve uygulama standartları, İhtiyaç Haritası çalışma prensipleri ve ülkemizdeki kanunlar (bkz., Türk Ceza Kanunu) açısından zorunluluktur.
- Hangi nedenle olursa olsun, sizinle ilgili bir bilginin 3. Şahıs veya kurum ile paylaşılması gerektiğinde, bu durumu önce sizinle görüşülecektir. Hangi bilginin, kime/kimlere, ne zaman ve nasıl açıklanacağı psikososyal destek uzmanı ve danışan ile ortaklaşa belirlenecektir ve açıklama yapabilmek için sizin sözlü veya yazılı izniniz alınacaktır.

III. Olası Riskler

- Psikososyal destek sürecinde duyguları keşfetmek ve bir sorun üzerinde çalışmak zaman zaman sıkıntı, acı veya üzüntü yaşamınıza neden olabilir. Bu olağan bir durumdur. Sürecin sonunda beklenen, sorununuzun çözümünde ve/veya yaşam kalitenizde bir iyileşme gerçekleşmesidir.

IV. Danışan Olarak Hak ve Sorumluluklarınız

- Psikososyal destek aldığınız sürece, size sunulan hizmetin yararlı olması için, seanslara belirlenen gün ve saatte devam etme sorumluluğunuz bulunmaktadır. Bu nedenle randevu gün ve saatini size en uygun şekilde ayarlamanız önemlidir. Ancak, seanslara katılmamanız için önemli bir nedeniniz olduğunda randevu saatinden **en geç 24 saat öncesine kadar** platform aracılığı ile durumunuzu bildirmeniz beklenmektedir.
- Psikososyal destek süreciniz boyunca, 24 saat öncesinde olmak koşuluyla toplam 2 defa seans iptal hakkınız bulunmaktadır.
- Bireysel seanslarını tamamlayan kişiler ihtiyaç dahilinde yönlendirme desteği almak üzere psikososyal destek uzmanları ile görüşebilir.
- Psikososyal destek sürecinde, istediğiniz zaman destek almaktan vazgeçme hakkınız vardır. Seansları kendi isteğinizle sonlandırmak size hiçbir yükümlülük getirmemektedir. Ancak, hangi nedenle olursa olsun, sürecin size katkı sağlayabilmesi için sonlandırma isteğinizi önceden size destek veren uzman ile paylaşmanız daha uygun olacaktır.
- Psikososyal destek süreci sonlanan kişiler Yan Yanayız Platformu üzerinden aldıkları aynı hizmete yeniden başvuruda bulunamayacaktır.

KVKK Formu

Bu formda ve KVKK metninde yazılı maddeleri okudum. Danışan olarak haklarım, sorumluluklarım ve psikososyal destek uzmanının sorumlulukları konusunda bilgilendim.

*Bu formda yazılı maddeleri _____
("okudum, anladım" yazılmalıdır).*

Psikososyal destek yardımını almayı ve bu formun içerdği koşulları;

( ) Kabul Ediyorum

( ) Kabul Etmiyorum

Adınız Soyadınız:

İmza:

BAKIM VEREN ONAM FORMU

Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezleri Z Zurich Foundation'ın katkılarıyla hayata geçirilmiş olan Yan Yanayız projesi kapsamında kurulmuştur. Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezleri, İhtiyaç Haritası (IH) danışmanlığı ile yürütülmektedir.

Çocuğunuz için psikososyal destek aldığınız süreçte belirli haklarınız ve sorumluluklarınız vardır. Bu form, size sunulacak psikososyal destek sürecindeki, haklarınız ve sorumluluklarınız hakkında sizi bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır. Bu form, aynı zamanda formda yer alan konularda psikososyal destek uzmanı ve danışan arasında bir anlaşma niteliği taşımaktadır. Lütfen dikkatlice okuyunuz.

I. Süreç

- IH ve bağlı uzmanlar, danışmanlık süresince kişi ve kurumların gizlilik ve mahremiyet haklarına uygun hale hale getirdiklerini taahhüt eder.
- Bu destek süreci, haftada bir kez 50 dakika olacak şekilde toplamda 5 seans sürmektedir. Psikososyal destek uzmanının ve bakımverenin ortak kararı sonucunda görüşme süreci 5 (beş) seansa ek olarak 3 (üç) oturum daha devam ettirilebilir. Oturumlar yüz yüze gerçekleşmektedir.
- Psikososyal destek süreci içerisinde psikososyal destek uzmanı, gerekli gördüğü durumlarda danışanı yüz yüze ya da çevrimiçi psikososyal destek hizmeti sunan başka bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirebilir. Danışanın başka bir uzmana yönlendirilmesi gereken böylesi durumlarda psikososyal destek uzmanı bu durumu öncelikle çocuğun bakımvereni ile görüşecektir.

II. Gizlilik ve Sınırlar

- Psikososyal destek sürecine başvuru yaptığınızda sizin, çocuğunuz ve ailenize ilişkin toplanan bilgiler ve süreç içerisinde yaşamınıza dair paylaştıklarınız gizlilik ilkesi kapsamındadır. Kişisel bilgileriniz psikososyal destek uzmanının size daha iyi destek olabilmesi amacıyla katılım sağladığı süpervizyon oturumları dışında 3. kişiler ile paylaşılmaz.
- Bununla birlikte, psikososyal destek sürecinde aşağıda yer alan belirli "istisnai durumlar" için gizlilik ilkesi geçerli değildir. Belirli adımların atılması zorunlu olan "istisnai durumlar" şunlardır:
  - Çocuğunuzun fiziksel, duygusal veya sosyal iyilik hali (örn. intihar, istismar, ihmal vb.),
  - Sizin, "kendinize veya üçüncü kişiye/kişilere ciddi bir zarar verme (örn., kendisinin veya üçüncü kişinin/kişilerin canına kastetme) niyetiniz/planınız olduğu yönünde",
  - Sebebiyet verdiğiniz, sonuçlarının engellenmesi ya da sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suç işlediğiniz yönünde,
  - Yakınlarınızın sizden tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalığı habersizce kapma ihtimalinin yüksek olduğu yönünde, sözlü veya yazılı bir açıklamada bulunmanız ya da bu yönde ciddi bir izlenim vermeniz durumunda, sizi ve/veya çevrenizdekileri korumak amacıyla konuyla ilgili kişilere (danışanın eşine/ailesine, üçüncü kişiye/kişilere ve/veya yetkili makamlara) durumun bildirilmesi genel psikososyal destek etik ilke ve uygulama standartları, İhtiyaç Haritası çalışma prensipleri ve ülkemizdeki kanunlar (bkz., Türk Ceza Kanunu) açısından zorunludur.

- Hangi nedenle olursa olsun, sizinle ilgili bir bilginin 3. şahıs veya kurum ile paylaşılması gerektiğinde, bu durum önce sizinle görüşülecektir. Hangi bilginin, kime/kimlere, ne zaman ve nasıl açıklanacağı psikososyal destek uzmanı ve bakımveren ile ortaklaşa belirlenecek, açıklama yapabilmek için sizin sözlü veya yazılı izniniz alınacaktır.

III. Olası Riskler

- Psikososyal destek sürecinde duyguları keşfetmek ve bir sorun üzerinde çalışmak zaman zaman sıkıntı, acı veya üzüntü yaşamaya neden olabilir. Bu olağan bir durumdur. Sürecin sonunda beklenen, çocuğunuzun yaşadığı sorununun çözümü ve/veya çocuğunuzun psikolojik iyilik halinde bir iyileşme gerçekleşmesidir.

IV. Danışan Olarak Hak ve Sorumluluklarınız

- Çocuğunuz için psikososyal destek aldığınız sürece, sunulan hizmetin yararlı olması için, oturumlara belirlenen gün ve saatte devam etme sorumluluğunuz bulunmaktadır. Bu nedenle randevu gün ve saatini size destek veren psikososyal destek uzmanı ile birlikte en uygun şekilde ayarlamanız önemlidir. Ancak, oturumlara gitmemeniz için önemli bir nedeniniz olduğunda randevu gününden **en geç 24 saat öncesinde** psikososyal destek uzmanını bilgilendirmeniz beklenmektedir.
- Çocuğunuza yönelik sunduğumuz hizmet bireysel ve grup psikososyal destek oturumları, çeşitli etkinlik ve aktivitelerden oluşmaktadır.

Bu formda yazılı maddeleri okudum. Çocuğın bakım vereni olarak çocuğın adına haklarım, sorumluluklarım ve psikososyal destek uzmanının sorumlulukları konusunda bilgilendim.

*Bu formda yazılı maddeleri _____
("okudum, anladım" yazılmalıdır).*

Çocuğum adına psikososyal destek yardımını almayı ve bu formun içerdği koşulları;

( ) Kabul Ediyorum

( ) Kabul Etmiyorum

Çocuğum merkezden tek başına ayrılabilir

( ) Kabul Ediyorum

( ) Kabul Etmiyorum

Çocuğumun kişisel bakımı (örn. tuvalet, giyinme) konusunda psikososyal destek uzmanı tarafından desteklenmesine izin veriyorum

( ) Kabul Ediyorum

( ) Kabul Etmiyorum

Yetişkin Adı Soyadı:

Çocuğunuzun Adı Soyadı:

BAKIM VEREN ONAY FORMU

Etkinlik Adı:

Tarih:

Etkinlik Sorumlusu:

..... isimli katılımcının bakım vereni olarak çocuğumun ilgili aktiviteye süresi boyunca katılımını onayladığımı ve aşağıda yer alan bilgilerin doğru olduğunu teyit ederim.

- Bakım vereni olduğum kişinin katılım sağlayacağı etkinliği içeriği ve etkinlik zamanı hakkında bilgilendirildim.
- Bakım vereni olduğum kişinin sağlık sorunu olmadığını teyit ederim. Eğer varsa belirtiniz;
.....

- Bakım vereni olduğum kişinin herhangi bir gıdaya karşı duyarlılığı olmadığını teyit ederim. Eğer varsa belirtiniz;
.....

- Bakım vereni olduğum kişiye acil bir durumda ilk yardım müdahalesinin yapılmasına onay veriyorum.

Herhangi acil bir durumda birincil kişi olarak aşağıdaki bilgilerden bana ulaşabilirsiniz.

Ad Soyadı:

Yakınlık:

İletişim:

Hane No:

İmza:

Bana ulaşılmadığı takdirde ikincil kişi olarak aşağıda bilgileri paylaşılan kişiye ulaşabilirsiniz.

Ad Soyadı:

Yakınlık:

İletişim:

Hane No:

ÖN DEĞERLENDİRME FORMU (ilk seansta uzman doldurur)

Görüşen Kişi:	Tarih:
Görüşülen Kişi:	Görüşme Yeri:
Görüşülen Kişi TC / Yabancı Kimlik No:	
1 - BAŞVURU NEDENİ 1. Size en çok sıkıntı veren probleminizi tarif edebilir misiniz? (Uzman kısaca cevabı yazıp aşağıdaki seçeneklerden uygun olanı işaretler). ☐ Kayıp / Yas ☐ İlişki problemleri ☐ Uyku problemleri ☐ Yeme / İştah problemleri ☐ Anksiyete / Stres ☐ Depresyon ☐ Diğer _____ 2. Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor? 1 2 3 4 5 Çok az etkiliyor Kararsızım Çok fazla etkiliyor 3. Bu problemten dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey nedir? 4. Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu? 1 2 3 4 5 Hiç zor değildi Kararsızım Çok zordu	
2 - PİB TARAMA FORMU (uzman soruları sorar cevaplara göre şıkları seçer).	
Fiziksel Sağlık: Kendinin veya bir aile bireyinin fiziksel sağlığı hakkında endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Duygusal Zorluklar: Senin veya bir aile bireyinin duygusal zorluk yaşadığı konusunda endişen var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____

Güvenlik: Senin veya ailenin şimdiki veya gelecekteki güvenliği konusunda bir endişen var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Temel İhtiyaçlar: Günlük hayatındaki temel ihtiyaçları karşılamak konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Madde Kullanımı / İstismarı: Senin veya aile bireylerinden birinin alkol, uyuşturucu veya reçeteli ilaç kullanma konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Beceri Pratiğini Yerine Getirme: Günlük hayatında evde, işte veya okulda beceri pratiğini yerine getirme konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Kişiler arası Yaşam: İnsanlarla -eşin/partnerin, aile bireyleri, komşular, arkadaşlar veya işte ya da okuldaki kişilerle- ilişkilerin konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Diğer Endişeler: Benimle paylaşmak istediğin başka endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____

3 - RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Afet ya da acil duruma bağlı olarak; vefat eden/ yaralanan yakınınız var mı?	( ) E	( ) H	( ) CV	( ) B
Kendinize veya çevrenize zarar veren davranışınız oldu mu? Açıklar mısınız?	( ) E	( ) H	( ) CV	( ) B
Siz veya aile üyelerinizden biri ihmal, istismar, şiddet vb. duruma maruz kaldınız mı?	( ) E	( ) H	( ) CV	( ) B

4 - BAŞ ETME YÖNTEMLERİ VE KAYNAK DEĞERLENDİRMESİ

1. Afetten önce herhangi bir durumda kendinizi kötü/stresli hissettiğinizde ne yapmak size iyi gelirdi?

2. Afet sonrası ihtiyacınız olan sosyal desteği alabiliyor musunuz?

(Size destek olan/olabilecek yakınlarınız (eş, dost, akraba, komşu, arkadaş) var mı? Şeklinde sorabilirsiniz)

( ) E

( ) H

( ) CV

( ) B

Kaynaklarını/baş etme yöntemlerini açıklayınız.

5 - MÜDAHALE PLANI

1. ( ) Danışan psikososyal destek görüşmelerine katılmaya uygun değildir.

2. ( ) Danışan bireysel görüşme sürecine başlayabilir.

3. ( ) Danışan psikiyatri kliniğine yönlendirilmeli ve takip edilmelidir.

Önerdiğiniz ya da planladığınız müdahaleyi detaylı bir şekilde açıklayınız.

ODAK KİŞİ TEMELLİ HİZMET HARİTASI

Odak Kişi Temelli Hizmet Haritası

Bölge:

Formu Dolduran Kişi:

Pozisyonu:

Sağlık	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Emniyet ve Güvenlik	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Aile Takibi ve Yeniden Birleştirme	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Engellilik	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)

ODAK KİŞİ TEMELLİ HİZMET HARİTASI

Odak Kişi Temelli Hizmet Haritası

Bölge:

Formu Dolduran Kişi:

Pozisyonu:

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Desteği	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Hukuki Yardım	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Sosyal Entegrasyon	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)
Geçim Kaynakları	[KURULUŞ 1'İN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)	[KURULUŞ 2'NİN ADI] İrtibat Kişisi: İletişim: (numara/e-posta) Kabul Kriterleri: (erkek çocukları/kız çocukları, yaş grubu, ek hizmetler vb.)

VAKA SONLANDIRMA FORMU (son seans uzman tarafından doldurulur)

Bu form süreç sonlandırıldığında uzman tarafından çoktan seçmeli seçenekler arasından seçilecek olup mevcut seçenekler zaman içerisinde çeşitlenebilir.

Danışan İsim Soyisim:

TC:

1 - Seanslar hangi ortamda gerçekleşti? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Çevrimiçi
- Fiziksel / Antakya PSD Merkezi
- Fiziksel / Samandağ PSD Merkezi
- Fiziksel / Kahramanmaraş PSD Merkezi

2 - Danışanın süreci nasıl sonuçlandı? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Başarılı
- Başarılı (Süreç tamamlanıp danışan yönlendirildi)*
- Yarım kaldı (Kaç seans tamamlandı _____)
- Başlamadı
- Yanlış başvuru
- Süreç başlangıcında danışan yönlendirildi*

* işaretli seçenekler seçildiğinde açılması gereken sorular

3 - Yönlendirme nereye yapıldı? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Hastane
- Psikiyatri Uzmanı
- Rehabilitasyon Araştırma Merkezi
- Grup Çalışması
- Psikolog
- Sosyal Hizmet Uzmanı
- Diğer _____

4 - Yönlendirme ne gerekçe ile yapıldı?

Süreçle ilgili belirtmek istediğiniz önemli bir durum varsa belirtiniz.

(Açık uçlu metin bazlı)

_____

SON DEĞERLENDİRME FORMU (son seans uzman doldurur)

Görüşen Kişi:	Tarih:
Görüşülen Kişi:	Görüşme Yeri:
Görüşülen Kişi TC / Yabancı Kimlik No:	
1 - BAŞVURU NEDENİ 1. ... problem ile bize başvurmuştunuz. (Uzman çalıştıkları problemi hatırlatır, tekrar aşağıdan seçer). ☐ Kayıp / Yas ☐ İlişki problemleri ☐ Uyku problemleri ☐ Yeme / İştah problemleri ☐ Anksiyete / Stres ☐ Depresyon ☐ Diğer _____ 2. Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor? 1 2 3 4 5 Çok az etkiliyor Kararsızım Çok fazla etkiliyor 3. Bu problemden dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey ....idi. (Uzman hatırlatır). 4. Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu? 1 2 3 4 5 Hiç zor değildi Kararsızım Çok zordu	
2 - PİB TARAMA FORMU	
Fiziksel Sağlık: Kendinin veya bir aile bireyinin fiziksel sağlığı hakkında endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Duygusal Zorluklar: Senin veya bir aile bireyinin duygusal zorluk yaşadığı konusunda endişen var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____

Güvenlik: Senin veya ailenin şimdiki veya gelecekteki güvenliği konusunda bir endişen var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Temel İhtiyaçlar: Günlük hayatındaki temel ihtiyaçları karşılamak konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Madde Kullanımı / İstismarı: Senin veya aile bireylerinden birinin alkol, uyuşturucu veya reçeteli ilaç kullanma konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Beceri Pratiğini Yerine Getirme: Günlük hayatında evde, işte veya okulda beceri pratiğini yerine getirme konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Kişiler arası Yaşam: İnsanlarla -eşin/partnerin, aile bireyleri, komşular, arkadaşlar veya işte ya da okuldaki kişilerle- ilişkilerin konusunda endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
Diğer Endişeler: Benimle paylaşmak istediğin başka endişelerin var mı? (Tanımla)	Acil Önemli ama acil değil Önemli değil Diğer _____
3 - İYİLİK HALİ DEĞERLENDİRMESİ	
Son zamanlarda genel olarak kendinizi nasıl hissediyorsunuz? (Psikososyal destekten sonraki süreci düşünebilirsiniz).	(1) Çok kötü (2) Kötü (3) Ne iyi ne kötü (4) İyi (5) Çok iyi (6) Cevap vermek istemiyorum

4 - UZMAN DEĞERLENDİRMESİ

1. Danışan psikososyal destek programından ne kadar fayda sağlamıştır?

- (1) Çok az
- (2) Az
- (3) Kararsızım
- (4) Fazla
- (5) Çok fazla

2. Danışanın hedeflenen becerileri ne ölçüde kazandığını düşünüyorsunuz?

- (1) Çok az
- (2) Az
- (3) Kararsızım
- (4) Fazla
- (5) Çok fazla

Danışanın sürecine dair yorumlarınızı paylaşınız.

ÇOCUK VAKA SONLANDIRMA FORMU

Bu form süreç sonlandırıldığında uzman tarafından çoktan seçmeli seçenekler arasından seçilecek olup mevcut seçenekler zaman içerisinde çeşitlenebilir.

Çocuk İsim Soyisim:

TC:

1 - Seanslar hangi ortamda gerçekleşti? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Çevrimiçi
- Fiziksel / Antakya PSD Merkezi
- Fiziksel / Samandağ PSD Merkezi
- Fiziksel / Kahramanmaraş PSD Merkezi

2 - Danışanın süreci nasıl sonuçlandı? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Başarılı
- Başarılı (Süreç tamamlanıp danışan yönlendirildi)*
- Yarım kaldı (Kaç seans tamamlandı _____)
- Başlamadı
- Yanlış başvuru
- Süreç başlangıcında danışan yönlendirildi*

* işaretli seçenekler seçildiğinde açılması gereken sorular

3 - Yönlendirme nereye yapıldı? (Tek seçenek çoktan seçmeli)

- Hastane
- Psikiyatri Uzmanı
- Rehabilitasyon Araştırma Merkezi
- Grup Çalışması
- Psikolog
- Sosyal Hizmet Uzmanı
- Diğer _____

4 - Yönlendirme ne gerekçe ile yapıldı?

Süreçle ilgili belirtmek istediğiniz önemli bir durum varsa belirtiniz.

(Açık uçlu metin bazlı)

_____

GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, almış olduğunuz psikososyal destek hizmetinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir. Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi arttırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır.

Anket **anonim** olarak doldurulmaktadır ve **isim soyisim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır**.

* Zorunlu soruyu belirtir

1 - Demografik Bilgiler*

Cinsiyet:

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihi *

Hangi merkezden destek aldınız? *

- Hatay- İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Hatay- Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Online
- Diğer _____

¹ Hangi uzmandan destek aldınız? *

- İ...E...H... (İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- H...N...S... (İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- D...Ş...(Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkez)
- S...Ö...(Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkez)
- H...K... (Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkez)

Bu uzman ile kaç görüşmeye katıldınız? *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- Diğer _____

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

2 - Memnuniyet Soruları

1. Psikososyal destek hizmetini sunan uzmanın tutumundan memnun kaldınız mı? *

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

2. Psikososyal destek süreci sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı? *

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

3. Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz? *

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

4. Çalışmanın etkisini iyi anlattığınızı düşündüğünüz bir anektod, olay, deneyim vb. paylaşır mısınız?

5. Psikososyal destek sırasında size verilen destekle ilgili memnun kaldığınız konular nelerdi?

6. Psikososyal destek sırasında size verilen destekle ilgili memnun kalmadığınız konular nelerdi?

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geribildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz.

Size daha iyi yardımcı olabilmek adına her zaman buradayız.

Şikayetlerinizi nasıl iletebilirsiniz?

Şikayet ve geri bildirimlerinizi 09:00 - 17:00 saatleri arasında aşağıdaki e-mail adresinden iletebilirsiniz.

E-posta: etik@yanyanyiz.com.tr

ÇOCUK GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, adına **başvuru yaptığınız çocuğun almış olduğu psikososyal destek hizmetinin değerlendirilmesi** amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir. Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi arttırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır. Anket **anonim** olarak doldurulmaktadır ve **isim soyisim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır**.

* Zorunlu soruyu belirtir

1 - Demografik Bilgiler*

Bu formu hangi psikososyal destek seans türü için doldurduğunuzu seçiniz: *

- Bireysel psikososyal destek seansı
- Grup seansları

Çocuğun nesi oluyorsunuz? *

Çocuğun Cinsiyeti? *

- Kız
- Oğlan
- Diğer _____

Çocuğun Doğum Tarihi: *

Etkinlik Tarihi (Bireysel süreç için seans başlangıç tarihi): *

Hangi merkezden destek aldınız? *

- Hatay- İH Konteyner Yaşam Alanı Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi (Antakya)
- Hatay- Samandağ Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Psikososyal Destek Merkezi

¹ Hangi uzmandan destek aldınız? *

- İ...E...H...(İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- H...N...S...(İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- D...Ş...(Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- S...Ö...(Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- S...Ç...(Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)
- S...N...E...(Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi)

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

Çocuk bu uzman ile kaç görüşmeye katıldı? *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- Diğer _____

2 - Memnuniyet Soruları

1. Psikososyal destek hizmetini sunan uzmanın tutumundan memnun kaldınız mı? *

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

2. Psikososyal destek süreci sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

3. Psikososyal destek hizmetinden çocuğun ne ölçüde fayda sağladığını düşünüyorsunuz? *

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

4. Çocuğun okuldaki performansını 1-5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

5. Çocuğun sosyal ilişkilerini (aile, arkadaşlar vb.) 1-5 arasında nasıl değerlendirirsiniz?

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

6. Çalışmanın çocuğun üzerindeki etkisini iyi anlattığınızı düşündüğünüz bir anektod, olay, deneyim vb. paylaşır mısınız?

7. Psikososyal destek sırasında çocuğa verilen destekle ilgili memnun kaldığınız konular nelerdi?

8. Psikososyal destek sırasında çocuğa verilen destekle ilgili memnun kalmadığınız konular nelerdi?

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geribildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz.

Şikayetlerinizi nasıl iletebilirsiniz?

Şikayet ve geri bildirimlerinizi 09:00-17:00 saatleri arasında aşağıdaki e-mail adresinden iletebilirsiniz.
E-posta: etik@yanyanayiz.com.tr

ZORBALIKLA BAŞ ETME SERİSİ (4 – 6 YAŞ)

1. Oturum: Tanışalım

• Açılış

Girişte çocukları karşıladıktan sonra birlikte neler yapacağınızı ve bugünün nasıl geçeceğini bahsedin:

"Merhabalar; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri gördüğümüz için çok mutluyuz. Ben ..... Sizlerle 4 kere daha burada buluşacağız. Burada birlikte oyunlar oynayacağız, konuşacağız, dinleyeceğiz. Hem eğleneceğiz hem de bilgileneceğiz. Öncelikle birbirimizin isimlerini öğrenmek için bir oyun oynayalım mı?"

• Tanışma Oyunu: İsim – Hareket

Açıklama: Tüm katılımcılar çember şeklinde ayakta durur. Bir başlangıç kişisi belirlenir (örnek olarak kolaylaştırıcı başlayabilir). Kişi kendi ismini söyler ve ardından istediği bir hareketi yapar (örneğin: el çırpma, başla selamlamak, zıplamak vb.). Ardından tüm katılımcılarla birlikte, ismini söyleyen ve hareket yapan oyuncunun, ismi ve hareketi tekrar edilir. Ardından sıra bir yandaki katılımcıya geçer. O da ismini söyler ve istediği bir başka hareketi yapar. Yine tüm katılımcılarla birlikte sırası olan katılımcının ismi söylenir ve hareketi tekrar edilir. Oyun bu şekilde sırayla tüm oyuncuların ismini söylemesi ve hareket yapmasıyla devam eder. Tüm oyuncular ismini söyleyip hareketini yaptıktan sonra oyun sona erer.

• Grup Kontratı

Çocuklara açıklayın;

"Etkinliğimize başlamadan önce her birimizin burada güvende ve rahat hissetmesi ve atölyelerimizi kolaylıkla yürütebilmemiz için bazı sözler vermemiz gerekiyor. Bunlar bizim grubumuzun kuralları olacak ve her birimiz bu kurallara uymaya özen göstereceğiz. Sizce neler olmalı?"

Çocukların önerilerini odada bir yere asmak üzere kartona yazın. Çocuklar tarafından söylenmediğinde mutlaka ekleyin:

- Birbirimize saygı duymak
- Birbirimizle alay etmemek, dalga geçmemek, lakap takmamak
- Birbirimize vurmamak, itmemek, canını acıtmamak
- Birbirimizi dinlemek
- Malzemeleri ortak ve temiz kullanmak.

• Sevdiklerimiz Çemberi

Amaç: Çocukların ortak ilgi alanlarını keşfetmelerini ve birbirleriyle bağ kurmalarını sağlamak.

Açıklama: Çocuklar ile çember olunur. Kolaylaştırıcı farklı cümleler söyler ve çocuklar eğer kendilerine uyuyorsa bir adım ileri çıkar.

- *"En sevdiği yemek makarna olanlar bir adım öne çıksın!"*
- *"Kedileri sevenler bir adım öne çıksın!"*
- *"Koşmayı sevenler bir adım öne çıksın!"*

Böylece çocuklar kendilerine benzeyen diğer arkadaşlarını tanıyıp ortak noktalarını keşfetmiş olurlar.

Kapanış ritüeli - gülen yüz geribildirim

2.Oturum: Duygularımı Tanıyorum

- **Açılış**

Girişte çocukları karşıladıktan sonra birlikte neler yapacağınızı ve bugünün nasıl geçeceğinden bahsedin:

"Merhabalar; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri gördüğümüz için çok mutluyuz. Bugün burada duygularımız hakkında konuşacağız., sonra da boyama yapacağız. Hem eğleneceğiz hem de bilgileneceğiz. Öncelikle açılış oyunumuzu oyun oynayalım mı?"

Grup açılış oyunu ritüeli

- **Isınma Oyunu: Duygu Balonları**

Malzemeler: Farklı yüz ifadeleri (mutlu, üzgün, kızgın, korkmuş, şaşırılmış vb.) çizilmiş balonlar.

Açıklama: Kolaylaştırıcılar ve çocuklar etkinlik için balonları şişirir. Her bir balonun üzerine duyguların yüz ifadeleri çizilir. Balonlar dağınık bir şekilde bırakılır. Müzik eşliğinde balonlarla oynamaya başlanır. Çocuklar müzik eşliğinde balonları havada tutmaya çalışır. Müzik durduğunda herkes bir balon seçer ve üzerindeki duyguyu yüz ifadeleriyle taklit eder. Birkaç kez tekrar edilir.

- **Duygu Hikayesi Tamamlama Becerisi**

Malzemeler: Basit ve kısa duygu hikayeleri içeren resimli kartlar (her hikâye bir duyguyla ilgili olmalı: mutlu, üzgün, korkmuş, şaşırılmış, kızgın vb.).

Açıklama: Kolaylaştırıcı, çocuklara içinde belirli bir duyguyu anlatan kısa bir hikâye okur varsa resmi gösterir. (For example: "Aysu, en sevdiği oyuncağını kaybetti ve..." diye başlar.) Hikâyeyi burada durdurarak çocuklara: "Sence Aysu ne hissetti?" diye sorar.

Çocuklar duyguyu tahmin eder ve yüz ifadeleriyle taklit eder. Ardından, çocuklara *Peki, Aysu'ya ne oldu, ne yaptı? Hikâyeyi nasıl tamamlayabiliriz?* diye sorulur. Çocuklar hikâyeye kendi yaratıcı sonlarını ekler.

Son olarak, *"Aysu bu duyguyla nasıl başa çıkabilir?"* sorusu ile duyguların nasıl yönetilebileceği üzerine konuşulabilir. *"Bu duyguyu hangi olay yaşandığında hissedersiniz?"* sorusu yöneltilebilir.

Her bir duygu için ne olduğunda böyle hissettiğimiz üzerine konuşulur. Duyguların yüz ifadeleri yapılır. Böyle hissettiğimizde neler yaptığımız sorulur.

Kapanış ritüeli - gülen yüz geribildirim

3.Oturum: Empati Yapabilmek

• Açılış

Girişte çocukları karşıladıktan sonra birlikte neler yapacağınızı ve bugünün nasıl geçeceğini bahsedin:

"Merhabalar; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri gördüğümüz için çok mutluyuz. Bugün burada iyi ve kötü sözlerin bizi nasıl etkilediğini konuşacağız, sonra da boyama yapacağız. Hem eğleneceğiz hem de bilgileceğiz. Öncelikle açılış oyunumuzu oyun oynayalım mı?"

Grup açılış oyunu ritüeli

• Sözcüklerin Beni İncitiyor Etkinliği

Amaç: Çocuklara sözcüklerin gücünü, olumlu ve olumsuz etkilerini anlatmak ve empati becerilerini geliştirmek.

Malzemeler: Kurabiye insan baskılı kâğıtlar, Renkli kalem, Bant veya yapıştırıcı

Açıklama: Öğrencilere birer insan figürü şeklinde kesilmiş kâğıt dağıtılır.

"Bu figür bizim arkadaşımız olsun, ona bir isim verelim" diyerek her çocuktan bir isim bulması istenir. "Bu arkadaşımıza güzel sözler söylersek mutlu olur, kötü sözler söylersek ise üzülür. Haydi deneyelim!" denir.

Kötü Sözlerin Etkisi: "Eğer biri sana 'Sen çok tembelsin!' ya da 'Sen çok düzensizsin!' dese, ne hissedersin?" diye sorulur. Çocuklardan cevap alındıktan sonra, "Hadi figürümüzü biraz buruşturalım. İşte, kötü sözcükler onu böyle etkiledi." denir. Bunu birkaç farklı cümleyle tekrarlayarak figürlerin daha fazla buruşturulması sağlanır.

Özür Dilemek ve Sonuç: "Ama biz ona 'Özür dilerim, aslında seni çok seviyorum' dersek ne olur?" diye sorulur. Çocukların cevapları dinlenir ve figürleri tekrar düzeltmeye çalışmaları istenir. "Bakın! Düzeltsek de kırışıklar kaldı, değil mi? İşte, söylediğimiz sözler bazen karşımızdaki kişiyi böyle etkileyebilir. Bu yüzden arkadaşlarımıza söylediklerimize ve yaptıklarımıza özen göstermeliyiz." diyerek konu özetlenir.

Pozitif Sözlerin Etkisi: Öğrencilere yeni kâğıtlar dağıtılır. "Peki, birine güzel sözler söylersek ne olur?" diye sorulur. Çocuklardan iyi sözler söylemeleri istenir. "Sen çok arkadaş canlısın", "Sen harika bir oyun arkadaşısın", "Seninle olmak çok güzel" gibi cümleler kurulması teşvik edilir.

'Kalbi sıcacık duygularla dolar ve çok mutlu olur. Bu resmi dilerse mutluluk için seçtiğin bir renkle boyalayabilirsin ya da rengarenk boyayabilirsin.' Kolaylaştırıcı resimleri panoya asar ve çocuklardan resimlere baktıkça davranışlarımızın diğerlerini nasıl etkilediğini hatırlamalarını ister.

Kapanış ritüeli - gülen yüz geribildirim

4.Oturum: Zorbalığı Tanımak

• Açılış

Girişte çocukları karşıladıktan sonra birlikte neler yapacağınızı ve bugünün nasıl geçeceğini bahsedin

"Merhabalar; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri gördüğümüz için çok mutluyuz. Bugün birlikte bir hikâye okuyacağız ve üzerine konuşacağız. Hem eğleneceğiz hem de bilgileneceğiz. Öncelikle açılış oyunumuzu oyun oynayalım mı?"

Grup açılış oyunu ritüeli

• "Zor Balık" Hikayesi

Zor Balık hikâye kitabı okunur. Kitap üzerine aşağıdaki sorular sorularak sohbet edilir.

Zor balık kendini Güçlü hissetmek için neler yapıyordu?

Yaptığı şeyler diğerlerini, mesela mürekkep balığını nasıl etkiliyordu?

Kaybolduğunda onu kim buldu?

Kedi balıktan güçlü müdür?

Peki birinden güçlü olmak demek ona zarar vereceğimiz anlamına gelir mi?

• Zorbalık Nedir?

Dünyadaki her çocuk farklıdır ve hepsi çok değerlidir! Bazı çocuklar uzun, bazıları kısa, bazıları şişman, bazıları zayıf olabilir. Bazı çocuklar gözlük takar, bazı çocuklar tekerlekli sandalye kullanır. Bazı çocuklar Türkçe, bazıları Arapça veya Kürtçe konuşabilir. Ama unutmayalım! Kimse, farklı olduğu için bir başkasını aşağılayamaz, üzemez, dışlayamaz!

*Birisi **güçlü** diye ya da **sırf böyle hissetmek** için diğerine birine zarar veremez. Bunu yaparsa adı zorbalık olur!*

Being strong, or simply wanting to feel strong, does not give anyone the right to hurt another person. If someone does this, it is called bullying.

Akran Zorbalığı Nedir?

Kendi yaşındaki çocuklara yapılan, güçlerin eşit olmadığı ve sürekli devam eden kötü davranışlara akran zorbalığı denir. Zorbalığın çeşitleri vardır;

Fiziksel Zorbalık:

- Vurmak
- Tekme atmak
- Saç çekmek
- Eşyaları zorla almak

Sözel Zorbalık:

- İsim takmak
- Alay etmek
- Küfretmek
- Aşağılamak

Psikolojik Zorbalık:

- Birini dışlamak
- Görmezden gelmek
- Dedikodu yapmak

Siber Zorbalık:

- İnternette kötü mesajlar yazmak
- Başkalarının fotoğraflarına kötü yorumlar yapmak
- Başkasının fotoğrafını izinsiz paylaşmak

• Zorbalık mı? Değil mi?

Malzemeler: EK-1 Zorbalık mı Değil mi?

“Şimdi size bir resim dağıtacağım bu resmi inceler misiniz? Bu resimde hangi davranışlar zorbalıktır? Zorbalık olduğunu düşündüğünüz davranışların üstüne çarpı işareti koyabilir misiniz? Zorbalık olmadığını düşündüğünüz davranışları da yuvarlak içine alabilir misiniz? Kararsız kaldıklarınız olursa onları boş bırakabilirsiniz.”

Kolaylaştırıcı, çocuklara kağıtları incelemeleri ve işaretlemeleri için 5-10 dakika verir. Herkes tamamladıktan sonra her çocuğun kağıdını inceler. Daha sonra her karede yer alan davranışları birlikte ele alırlar ve kağıtlar zorbalığı ve zorbalık olmayan davranışları tartışılır. En sonunda her çocuğun zorbalık davranışlarını tanımlamada hem fikir olmaları sağlanır.

Kapanış ritüeli - gülen yüz geribildirim

5.Oturum: Zorbalığa Karşı Ne Yapabilirim?

• Açılış

Girişte çocukları karşıladıktan sonra birlikte neler yapacağınızı ve bugünün nasıl geçeceğini bahsedin:

"Merhabalar; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri gördüğümüz için çok mutluyuz. Bugün son oturumumuzu yapacağız. Zorbalıkla nasıl baş edebileceğimizi konuşacağız ve resim yapacağız. Hem eğleneceğiz hem de bilgileneceğiz. Öncelikle açılış oyunumuzu oyun oynayalım mı?"

• Zorbalık Senaryoları ile Zorbalığa Karşı Ne Yapabilirim?

Malzemeler: 2 adet Kukla (eğer yoksa elin içine yüz de çizilebilir)

"Geçtiğimiz etkinlikte zorbalık hakkında konuşmuştuk. Bugün de böyle bir durumda neler yapabileceğimiz hakkında bir etkinlik yapacağız. Her şeyden önce bu davranışların sizin hatanız olmadığı, böyle bir davranış kimsenin hak etmediğini ve bunların sadece sizin başınıza gelmediğini aklınızdan çıkarmayın. Dolayısıyla yardım aramaktan utanmayın, çekinmeyin, korkmayın."

Kolaylaştırıcı kuklalar ile iki senaryoyu canlandırır.

Senaryo 1: Tavşan, ormanda sıçrayarak oyun oynarken, güçlü Ayı yanına gelir ve Tavşan'ın havuçlarını almak ister.

- **Tavşan:** (Mutlu bir şekilde) "Bugün çok güzel havuçlar topladım!"
- **Ayı:** "Ben senden daha güçlüyüm! O havuçları bana ver!"
- **Tavşan** (Kendinden emin bir şekilde) "Hayır! Bu doğru bir şey değil! Havuçlar benim!"
- **Ayı:** "Eğer vermezsen ben almasını bilirim!" diyerek tehdit eder.
- **Tavşan:** Hemen Baykuş Öğretmen'e gidip "Baykuş Öğretmen, Ayı havuçlarımı zorla almak istiyor. Bana yardım eder misiniz?" der.

Baykuş Öğretmen Ayı ile konuşur ve kimsenin başkasının eşyasını zorla alamayacağını anlatır. Ayı, yaptığı hatayı anlar ve Tavşan'dan özür diler. Tavşan, yardım isteyerek doğru bir şey yapmış olur ve güvenli şekilde oyununa devam eder.

• Eğer Sana Zorbalık Yapılıyorsa, Ne Yapmalısın?

Zorbalık kötü bir davranıştır! Eğer biri sana kötü davranıyorsa, şunları yapabilirsin:

"HAYIR!" de: Sana kötü davranan kişiye yüksek sesle "Bunu yapma!" veya "Hayır, istemiyorum!" diyerek durmasını söyle.

Başka bir şeyle ilgilen: Sana kötü davranan kişinin söylediklerini umursama, ilginin başka bir şeye yönlendir. Sevdiğin bir oyunu oyna ya da başka arkadaşlarınla konuş.

Büyüklerden yardım iste: Öğretmenine, annen-babana veya güvendiğin bir yetişkine "Bana kötü davranıyorlar, yardım eder misin?" diyerek durumu anlat. Eğer bu kişi size yardım edemezse ya da bir şey yapamazsa güvенеbileceğiniz başka birisi bulun. Yardım alana kadar pes etmeyin.

Oradan uzaklaş: Zorbalık yapan kişi sana kötü davranmaya devam ediyorsa, onun yanında durma ve güvenli bir yere git!

Senaryo 2: Kaplumbağa, dere kenarında yavaş yavaş yürüyerek çiçekleri incelerken, Tilki ona gülmeye başlar.

- **Tilki:** (Gülerek) “Kaplumbağa, sen çok yavaşsın! Bir yarışta asla kazanamazsın!”
- **Kaplumbağa:** (Üzülerek): “Ben böyle yürüyorum, ama bu beni kötü yapmaz...”
- **Sincap:** “Tilki, bu hiç hoş bir şey değil! Kaplumbağa bizim arkadaşımız, ona böyle söyleyemezsin!”
- **Tilki:** “Ama ben sadece şaka yapıyorum!”
- **Sincap:** “Bu bir şaka değil, Kaplumbağa üzülüyor. Hep böyle yapıyorsun hem. Baykuş Öğretmen’e gidelim.”
- **Baykuş Öğretmen:** “Herkes farklıdır, ama hepimiz eşitiz! Birbirimizi üzmemek yerine onlara saygı göstermeliyiz.”

Eğer Bir Arkadaşına Zorbalık Yapılıyorsa, Ne Yapmalısın?

“DUR!” de: Eğer bir arkadaşına zorbalık yapılıyorsa, “Bunu yapma, bu doğru değil!” diyerek zorbalık yapan kişiyi uyatabilirsin.

Arkadaşına destek ol: Üzülen arkadaşının yanına gidip, “Senin yanımdayım, yalnız değilsin!” diyebilirsin. Onu oyununa davet edebilir, mutlu hissetmesini sağlayabilirsin.

Büyüklerden yardım iste: Eğer zorbalık devam ederse, “Öğretmenim, bir arkadaşım zorbalığa uğruyor, ona yardım eder misiniz?” diyerek yetişkinlerden yardım alabilirsin. Unutma! Yardım istemek güçlü olmaktır.

Sessiz kalma: Zorbalık yapanları görmezden gelme. Eğer hiçbir şey yapmazsan, zorbalık devam edebilir!

• **Kim Yardım Edebilir?**

“Zorbalığa maruz kalındığında bu duruma son vermek için harekete geçmek önemlidir.”

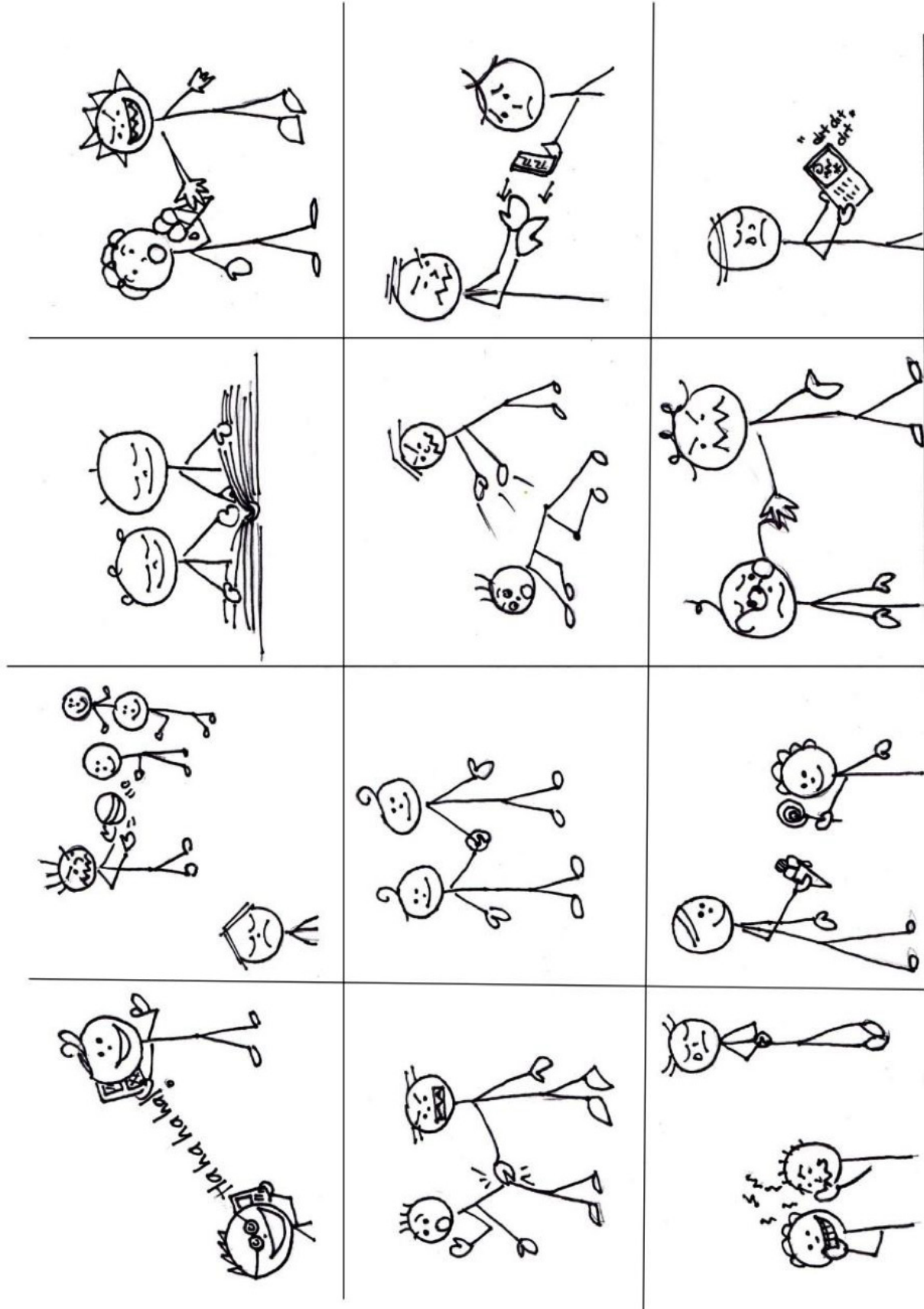
Etkinlik için çocuklara A4 kâğıdı ve kalemler dağıtılır. Çocuklardan bir ellerini kâğıdın üstüne koyarak kalem ile etrafından geçerek şeklini çizmeleri istenir. Ardından çocuklardan güvendikleri, kendilerine yardım edebilecek 5 tane yetişkinin adı parmakların olduğu yerlere yazılır. Bu 5 kişinin bizim güvenli ağımızı oluşturduğu vurgulanır. Her bir çocuğun çalışması takip edilir. Bulamayan çocuklara kolaylaştırıcılar öğretmenin, kendilerinin isimlerini yazabileceklerini, böyle bir durumda yardım istemek için kendilerine gelebileceklerini anlatır. Çocukların çalışmaları daha sonra da kullanılmak üzere büyük bir kartonda birleştirilerek odaya asılır.

Kapanış ritüeli - gülen yüz geribildirim

EK-1 Zorbalık mı Değil mi?

Okulda Yürütülen Çalışmalar için Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Aile ile İş birliği; Zorbalık ve şiddetle baş etmeye yönelik eğitim programlarına ebeveynler mutlaka dâhil edilmelidir. Okul zorbalığı konusunda aileler bilinçlendirilmeli, müdahale sürecine anne ve babaların katılımı sağlanmalıdır. Okulda öğretmenlerin çocukla yaşadıkları sorunun benzerini anne-babaların da evde yaşadıkları ve genellikle evdeki kurbanın okulda zorba olduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple müdahale programları ev ile okul arasında koordineli bir biçimde yürütülmelidir.

Bütüncül Okul Yaklaşımı; Sadece öğretmen ve yöneticiler değil, aynı zamanda hizmetliler, kantin görevlileri ve servis araçlarının sürücüleri gibi diğer personelin de baş etme sürecine katılımı sağlanmalıdır. Bu personeller de zorbalık durumuna tanıklık ettiklerinde ne yapmaları gerektiği şekilde bilinçlendirilmelidir.

Sınıf İçi Uygulamalar; Zorbalık konusunda sınıf içi etkinlikler düzenlemek ve öğrencileri şiddet ve zorbalık konusunda bilgilendirmek önemlidir. Oyunlaştırma (rol canlandırma ile kurallar, zorbalık nedir açıkça anlaşılır) yöntemi ile empati becerilerin gelişmesine katkı sağlayın.

Bağlantıda Kalmak; Zorbalık durumlarına müdahale edebilmek için çocukların bize erişebilmeleri önemlidir. Bu nedenle erişilebilir olduğumuzu, bizi nerede bulabileceklerini çocuklara aktarmamız gerekmektedir. Yine de çekinebilecek çocukların bildirim yapabilmesi için sınıflara bildirim kutusu yapımı iyi bir uygulama olabilir.

Psikososyal Becerilerin Gelişimini Destekleyin; Başkalarına saygılı olmayı teşvik edin. Öğrencilerin diğer öğrencilerden görmek istedikleri saygıyı kendilerinin de diğerlerine göstermesi gerektiğinin altını çizerek onları teşvik edin. Öğrencilerin sosyal ve arkadaşlık becerilerini geliştirmelerine yardım edin. Öğrencilerin kendine güven, özsaygı ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi ve arkadaşlık ilişkileri kurabilmelerini destekleyin.

Risklerin Farkında Olmak; Riskli mekânları kontrol edin, şiddet olayı meydana gelme riski taşıyan mekânları kontrol edin. Her mekânın riskli yerleri farklı olmakla beraber, özellikle kuytu yerler, okul bahçesi, oyun alanı, tuvaletler ve dar koridorlar risklidir. Riskli zamanların da farkında olun. Örneğin tenffüs saatlerinde ise sınıfların daha riskli olabilir.

Önyargılar Konusunda Farkındalık Kazanmak; Okulda popüler olan veya öğretmenlerin gözdesi olan öğrencilerin yaptığı zorbalıklar öğretmenler tarafından göz ardı edilebilir ya da iddialara inandırıcı bulunmayabilir. Buna karşın öğretmenleri kızdıran, tahrik eden, sinirlendiren öğrenciler zorbalığa uğradığında, öğretmen önyargıları nedeniyle buna inanmayabilirler.

Net ve Açık Yönlendirmeler; Öğrencileri şiddete uğradıklarında ne yapmaları gerektiği konusunda bilgilendirin. Bazı öğrenciler akranları tarafından şiddete uğradıklarında bazen korktuklarından bir şey yapmamakta, bu durumu kimseye anlatmamaktadırlar. Bazen de gerçekten ne yapmaları gerektiğini ve kimden yardım alabileceklerini bilmemektedirler.

Destek Almak; Öğrencinin sorunlarını anlamada ya da çözümlemede yeterli olmadığınızda, öğrencinin durumunu mesai arkadaşlarınızla tartışın ve en uygun çözümü ve öğrenciye en yararı dokunacak uygulamayı bulmaya çalışın. Hala çözüm bulunmasında zorluk yaşıyorsa toplumda var olan kaynakları araştırın ve destek alın.

YAŞAM AĞACI - GRUP ÇALIŞMASI

3 oturumluk yapılandırılmış bu çalışmanın temel amacı, kadınların yaşam öykülerine dönerek bireysel kaynaklarını fark etmeleri, yaşadıkları zorlukları ifade etmeleri ve birlikte dayanışma içinde olmanın gücünü deneyimlemeleridir. Yaşam ağacı metaforu kullanılarak kaynaklarını, bağlarını, kayıplarını ve umutlarını ele alarak bireysel farkındalıklarının artırılmasının yanında bir arada olabilmenin güçlü ve zorlu yanlarını da konuşabilmeleri için alan bulacaklardır.

1. Oturum: Köklerim, Güçlü Yanlarım ve Umutlarım

Oturumun Amacı:

Güvenli bir grup ortamının oluşturulması, katılımcıların kim olduklarını tanımaları, güçlü yönlerini, bağlarını ve hayallerini keşfetmeleri.

Oturum Akışı:

1. Tanışma, Grup Çerçevesi ve Ön Test (20 dk.)

Tanışma Oyunu: “İsmim ve Benimle Gelen Şey”

Nasıl Oynanır: Katılımcılar çemberde sırasıyla şu cümleyi tamamlar “Benim adım ... Bugün buraya ... ile geldim.”

Örnek: “Benim adım Elif, buraya biraz merak ve biraz yorgunlukla geldim.”

“Benim adım Gülcan, buraya içimde küçük bir umutla geldim.”

Programın amacı ve genel akış hakkında bilgilendirme:

Katılımcılara oturumların amaçları, etkinlik günleri, süresi çerçevesi hakkında bilgi verilir.

Sorular varsa yanıtlanır.

Grup kontratının oluşturulması:

Gerekli Malzemeler: A4 kâğıt/ flipchart, renkli kalem

Katılımcılarla birlikte kendilerini güvende ve rahat hissetmeleri için ne gibi kurallarımızın olması gerektiği konuşulur. Aşağıdaki maddeler söylenmemişse eklenir.

- Mahremiyet ve gizlilik
- Gönüllülük esası
- Dinleme kültürü
- Farklılıklara saygı
- Alanı terk etmeden önce bilgi verme
- Zamanlama

Ön-test çalışması yapılması

2. Isınma Oyunu: İsmim ve Hayalimdeki Ağaç

Amaç: Metaforlarla bağ kurma, grup temasına geçiş

Nasıl Oynanır: Çemberde herkes sırayla kendini tanıtır ve hayalindeki ağacı tanımlar: “Benim adım ... ve ben bir ağaç olsaydım ... ağacı olurdum, çünkü ...”

Örnekler: “Benim adım Zeynep. Bir ağaç olsaydım zeytin ağacı olurdum. Köklerim derin, gövdem güçlü çünkü çok şey aştım.”

“Benim adım Aysel. Ihlamur ağacı olurdum, çünkü etrafıma iyi gelen bir şey yaymak istiyorum.”

3. Yaşam Ağacı Çalışması- 1. Aşama (30 dk.)

Gerekli Malzemeler: A4 kâğıt, renkli kalemler, pastel boya, post-it

Yönerge: Katılımcılardan kendilerini bir ağaç olarak çizmeleri istenir. Ağaç şu bölümlerden oluşur:

- **Kökler:** Aile geçmişim, memleketim, bağlantılarım, kaynaklarım
- **Meyveler:** Başarılarım, sahip olduğum beceriler
- **Tomurcuklar:** Umutlarım, gerçekleşmesini istediğim hayaller

Bu bölümlere yazılacak notlar post-itlerle resme eklenir.

4. Paylaşım ve Kapanış Çemberi (15 dk.)

Dileyen katılımcılar kendi ağaçlarını anlatır.

Anlatmak zorunlu değildir; anlatmak isteyen anlatmak istediği kadarını paylaşır, dinlemek de değerli bir katılımdır.

“Bugün buradan neyle ayrılıyorum?” tek kelimelik tur ile grup sonlandırılır.

2. Oturum: Kırık Dallarım ve Dökülen Yapraklarım

Oturumun Amacı:

Katılımcıların yaşamlarındaki zorlukları, hayal kırıklıklarını ve kayıplarını ifade etmeleri; duygularını paylaşma alanı bulmaları.

Oturum Akışı:

1. Açılış Çemberi (10 dk.)

“Geçen haftadan aklınızda ne kaldı?”

“Bugün bu gruba hangi duyguyla geldiniz?”

2. Kaynak Çalışması

Bugünkü oturumda belki biraz daha zorlu deneyimlerimizi hatırlayabiliriz. Öncesinde, birlikte kısa bir nefes egzersizi çalışması yapmak istiyorum. Oturum esnasında ne zaman zorlandığınızı, bir araya ihtiyaç duyduğunuzu hissederseniz bu çalışmayı kullanabilirsiniz.

“Rahatça oturun. Yavaşlayıp nefesinizi yavaşlatıp burnunuzdan nefes alıp verin. Ayaklarınızı yavaşça yere bastırın. Kollarınızı yavaşça esnetin veya isterseniz ellerinizi yavaşça birbirine bastırın. Yavaşladığınızı hissedin. Şimdi nerede olduğunuzu fark edin. Merakla etrafınıza bakın. Görebildiğiniz beş şey nedir? Duyabileceğiniz üç veya dört şey nedir? Havayı soluyun. Hava nasıl? Sıcak mı, serin mi, temiz mi, ağır mı, kuru mu yoksa nemli mi? Havada ne kokusu var? Nerede olduğunuzu ve ne yaptığınızı fark edin. Uzanıp bir şeye dokunun ve parmaklarınızın ucunda nasıl hissettirdiğini fark edin. Vücudunuzu bir şekilde esnetin. Kollarınızı ve bacaklarınızı ya da sırtınızı veya boynunuzu yönetin. Sıkıntı veren düşünceler ve hisler ortaya çıksa da etrafınızda görebileceğiniz, duyabileceğiniz, koklayabileceğiniz ve dokunabileceğiniz bir dünyanın olduğunu fark edin. Şimdi buradasın. Bu alan, hissettiğin her duyguyla var olabileceğin güvenli bir alan.”

3. Yaşam Ağacı – 2. Aşama (30 dk.)

Gerekli Malzemeler: Önceki oturumdaki ağaçlar, renkli kalem, pastel boya, post-it

Yönerge: Önceki oturumdaki ağaçlarına aşağıdaki bölümler eklenir:

- **Kırık dallar:** Zarar gördüğüm ilişkiler, başarısızlıklarım, hayal kırıklıklarım
- **Dökülen yapraklar:** Bıaktıklarım, vazgeçtiğim hayaller, kaybettiklerim

Kolaylaştırıcıya Not: Bu oturum katılımcılar için zorlayıcı olabilir. Bu nedenle katılımcılara diledikleri zaman ara verebileceklerini hatırlatmak iyi olacaktır.

4. Paylaşım ve Kapanış Çemberi (15 dk.)

Gerekli Malzemeler: Renkli kalem, post-it, kutu

Zor duyguları taşımak nasıl bir his?

Katılımcılardan “bırakmak istedikleri bir şeyi” kâğıda yazıp sembolik olarak bir kutuya bırakmaları istenir.

“Bugün buradan neyle ayrılıyorum?” tek kelimelik tur ile grup sonlandırılır

3. Oturum: Ormanımız: Yan Yana Olmak, Dayanışma ve Sınırlar

Oturumun Amacı:

Katılımcıların bireysel öykülerinin destekleyici bir güce dönüştüğünü deneyimlemeleri; dayanışma, sınırlar ve birlikte büyüme kavramlarını tartışmaları.

Gerekli Malzemeler: Bant, renkli kalem, post-it, orman fotoğrafları

Oturum Akışı:

1. Açılış Çemberi (10 dk.)

“Geçen haftadan aklınızda ne kaldı?”

“Bugün bu gruba hangi duyguyla geldiniz?”

2. Orman Kurma Etkinliği (30 dk.)

Gerekli Malzemeler: Bant

Her katılımcı kendi ağacını duvara yerleştirir. Ağaçların yan yana gelmesiyle “Ormanımız” ortaya çıkar. Gruptan ormana bir isim koymaları istenir. Örnek: “Dayanışma Ormanı”, “Yeniden Filizlenenler”, “Köklerimizle Güçlüyüz”

3. Paylaşım Çemberi: Orman gibi olabilmek (20 dk.)

Doğadan metaforlar kullanılabilir. Görsel olarak da eklenebilir. Birbirine zarar vermeden büyüyen ağaçlar, kökleri farklı ama yan yana duran ormanlar, Gölge veren ağaçlar...

Paylaşım çemberi için soru önerileri şunlar olabilir;

- Yan yana olmak ne demek?
- Bir arada yaşamının güçlendiren yanları neler?
- Zorlu yanları neler?
- Birbirimizin sınırlarını koruyarak nasıl birlikte büyüyebiliriz?

4. Paylaşım ve Kapanış Çemberi (15 dk.)

Gerekli Malzemeler: Renkli kalem, post-it

“Ormana Bir Söz Bırak”: Herkes bir kâğıda diğer kadınlara bırakmak istediği bir sözü, umudu veya mesajı yazar. Bu notlar ağaçların üzerine asılır.

Bu grubun varlığı seni nasıl etkiledi?

“Bugün buradan neyle ayrılıyorum?” tek kelimelik tur ile grup sonlandırılır.

GRUP BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezleri, Z Zurich Foundation'ın katkılarıyla hayata geçirilmiş olan Yan Yanayız projesi kapsamında kurulmuştur. Yan Yanayız Projesi, Zurich Sigorta tarafından İhtiyaç Haritası (IH) danışmanlığı ile yürütülmektedir.

Yüz yüze grupla psikososyal destek aldığınız sürece belirli haklarınız ve sorumluluklarınız vardır. Bu form, size sunulacak yüz yüze psikososyal destek sürecindeki, haklarınız ve sorumluluklarınız hakkında sizi bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır. Aynı zamanda formda yer alan konularda psikososyal destek uzmanı (danışman) ve katılımcı arasında bir anlaşma niteliği taşımaktadır. Lütfen dikkatlice okuyunuz.

I. Süreç

- IH ve bağlı uzmanlar, danışmanlık süresince kişi ve kurumların gizlilik ve mahremiyet haklarına uygun hale hale getirdiklerini taahhüt eder.
- Bu destek süreci, haftada bir kez veya iki haftada 1 defa olmak üzere toplamda 2 şer saat sürecektir. Toplamda gerçekleştirilecek oturum sayısı en az 4 olmakla birlikte danışmanın ihtiyaç duyması veya önermesi halinde artırılabilir.
- Oturumlar yüz yüze gerçekleşmektedir.
- Psikososyal destek oturumlarının grup halinde gerçekleştirilmesi için bir gruptaki kişi sayısı minimum 8 kişi, maksimum 12 olacak şekilde belirlenir. Fakat gruba katılan kişi sayısı 8 altına düşse de gerçekleştirilir.
- Grupla psikososyal destek süreci içerisinde danışman, gerekli gördüğü durumlarda katılımcıyı yüz yüze ya da çevrimiçi bireysel psikososyal destek hizmeti sunan başka bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirebilir. Katılımcı başka bir uzmana yönlendirilmesi gereken böylesi durumlarda danışman bu durumu öncelikle danışanı ile görüşecektir.

II. Gizlilik ve Sınırlar

- Psikososyal destek sürecine başvuru yaptığınızda toplanan bilgiler ve süreç içerisinde paylaştığınız yaşamınıza dair söyledikleriniz gizlilik ilkesi kapsamındadır. Kişisel bilgileriniz psikososyal destek uzmanının size daha iyi destek olabilmek amacıyla katılım sağladığı süpervizyon oturumları dışında 3. kişiler ile paylaşılmaz.
- Bununla birlikte, psikososyal destek sürecinde aşağıda yer alan belirli "istisnai durumlar" için gizlilik ilkesi geçerli değildir. Belirli adımların atılması zorunlu olan "istisnai durumlar" şunlardır
  - Sizin, "kendinize veya üçüncü kişiye/kişilere ciddi bir zarar verme (örn., kendisinin veya üçüncü kişinin/kişilerin canına kastetme) niyetiniz/planınız olduğu yönünde",
  - Sebebiyet verdiğiniz, sonuçlarının engellenmesi ya da sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suç işlediğiniz yönünde,
  - Yakınlarınızın sizden tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalığı habersizce kapma ihtimalinin yüksek olduğu yönünde,

sözlü veya yazılı bir açıklamada bulunmanız ya da bu yönde ciddi bir izlenim vermeniz durumunda, sizi ve/veya çevrenizdeki diğerlerini korumak amacıyla konuyla ilgili kişilere (danışanın eşine/ ailesine, üçüncü kişiye/kişilere ve/veya yetkili makamlara) durumun bildirilmesi genel psikososyal destek etik ilke ve uygulama standartları, İhtiyaç Haritası çalışma prensipleri ve ülkemizdeki kanunlar (bkz., Türk Ceza Kanunu) açısından zorunluluktur.

III. Olası Riskler

- Psikososyal destek sürecinde duyguları keşfetmek ve bir sorun üzerinde çalışmak zaman zaman sıkıntı, acı veya üzüntü yaşamınıza neden olabilir. Bu olağan bir durumdur. Sürecin sonunda beklenen, sorununuzun çözümünde ve/veya yaşam kalitenizde bir iyileşme gerçekleşmesidir.

IV. Danışan Olarak Hak ve Sorumluluklarınız

- Psikososyal destek aldığınız sürece, size sunulan hizmetin yararlı olması için, oturumlara belirlenen gün ve saatte devam etme sorumluluğunuz bulunmaktadır. Bu nedenle randevu gün ve saatini size destek veren psikososyal destek uzmanı ile birlikte en uygun şekilde ayarlanması önemlidir. Ancak, oturumlara katılmamanız için önemli bir nedeniniz olduğunda randevu gününden en geç 24 saat öncesinde psikososyal destek uzmanını bilgilendirmeniz beklenmektedir.
- Grup danışmanlık sürecine başlanmadan önce grup üyelerinin kimler olacağı belirlenmiş olmalıdır. Dolayısıyla devam eden tüm görüşmelerde katılımcıların oturumlara katılması beklenmektedir. Geçerli mazeretlerin olması durumunda en çok 2 kez oturumlara katılmama durumunuzu bildirmeniz halinde grubun devamlılığı , psikososyal danışman tarafından değerlendirilir.
- Grup oturumlarını tamamlayan kişiler farklı bir danışmanlık veya terapi desteğine ihtiyaç duymaları halinde danışman tarafından yönlendirme desteği almak üzere başvuruda bulunabilir.
- Psikososyal destek sürecinde, istediğiniz zaman destek almaktan vazgeçme hakkınız vardır. Seansları kendi isteğinizle sonlandırmak size hiçbir yükümlülük getirmemektedir. Ancak, grup seanslarının devamlılığı tüm katılımcılara bağlı olduğundan grubun devam edip etmeyeceğine ayrıca karar verilecektir. Hangi nedenle olursa olsun, sürecin size katkı sağlayabilmesi için sonlandırma isteğinizi önceden size destek veren uzman ile paylaşmanız daha uygun olacaktır.

Bu formda yazılı maddeleri okudum. Katılımcı olarak haklarım ve sorumluluklarım ve psikososyal destek uzmanının sorumlulukları konusunda bilgilendim.

*Bu formda yazılı maddeleri _____
(‘okudum, anladım’’ yazılmalıdır).*

Grupla Psikososyal destek yardımını almayı ve bu formun içerdiği koşulları;

( ) Kabul Ediyorum

( ) Kabul Etmiyorum

Adınız Soyadınız:

GRUP ÖN DEĞERLENDİRME FORMU

Onam Formu

* Zorunlu soruyu belirtir

Please read the consent form.

Lütfen onam formunu okuyunuz. Onam formunda yazılı maddeleri okudum. Katılımcı olarak haklarım ve sorumluluklarım ve psikososyal destek uzmanının sorumlulukları konusunda bilgilendim. Bu formda yazılı maddeleri okudum anladım.

Grupla Psikososyal destek yardımını almayı ve bu formun içerdiği koşulları: *

- Kabul ediyorum
- Kabul etmiyorum

Grup Kodu:*

Çalışılan Beceri:

Etkinlik Tarihi:*

Hangi merkezden destek aldınız? (Etkinlik yeri))*

- Hatay- İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Hatay- Samandağ Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkez
- Diğer _____

Uzman İsmi:*

- İsmail Emre Hürriyetoğlu (Antakya)
- Hatice Nalan Süseli (Antakya)
- Semir Özer (Samandağ)
- Dilara Şimşek (Samandağ)
- Hazin Katar (Kahramanmaraş)

Katılımcı İsmi:*

Cinsiyet*

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihi:

1- Başvuru Nedeni

1. Grup çalışmasına hangi problem ile başvurduunuz?*

(Aşağıya yanıtınızı yazdıktan sonra, seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz).

Seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz:

- Kayıp/yas
- İlişki problemleri
- Uyku problemleri
- Yeme/iştah problemleri
- Anksiyete/Stres
- Depresyon
- Diğer _____

2. Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor?*

1 2 3 4 5
Çok az etkiliyor Çok fazla etkiliyor

3. Bu problemden dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey nedir?

4. Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu?

1 2 3 4 5
Hiç zor değildi Çok zordu

2- İyilik Hali Değerlendirmesi

1. Son zamanlarda genel olarak kendinizi nasıl hissediyorsunuz?*

(son 1 ayınızı düşünebilirsiniz)

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

2. 6 Şubat Depremleri sonrası ruh sağlığınıza/psikolojinizi/genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

3. Daha önce herhangi bir zamanda bireysel psikososyal destek aldınız mı?*

- Evet
- Hayır

Evet ise detayları buraya giriniz:

4. Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağlayacağınızı düşünüyorsunuz?

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

VAKA SONLANDIRMA FORMU

Bu form PİB yapılandırılmış grup süreci sonlandırıldığında uzman tarafından çoktan seçmeli seçenekler arasından seçilecek olup mevcut seçenekler zaman içerisinde çeşitlenebilir.

* Zorunlu soruyu belirtir

Çalışılan Beceri:

Grup Kodu:*

Görüşülen Kişiler:*

Görüşen Uzman:*

Seans Başlangıç ve Bitiş Tarihi:*

Seanslar hangi ortamda gerçekleşti?*

- Çevrimiçi
- Fiziksel / Antakya PSD Merkezi
- Fiziksel / Samandağ PSD Merkezi
- Fiziksel / Kahramanmaraş PSD Merkezi
- Diğer

Seans türü: *

- Bireysel
- Grup

Kaç seans yapıldı?

Her seansa katılan kişi sayısını belirtiniz. (1. seans: 5, 2. seans: 3...) *

Grubun süreci nasıl sonuçlandı? *

- Başarılı
- Başarılı (Süreç tamamlanıp danışan yönlendirildi)*
- Yarım kaldı
- Başlamadı
- Yanlış başvuru
- Süreç başlangıcında danışan yönlendirildi

Danışanlar psikososyal destek programından ne kadar fayda sağlamıştır?*

- Çok az
- Az
- Kararsızım
- Fazla
- Çok fazla

Danışanların hedeflenen becerileri ne ölçüde kazandığını düşünüyorsunuz?*

- Çok az
- Az
- Kararsızım
- Fazla
- Çok fazla

Danışanların sürecine dair yorumlarınızı paylaşınız.

Yönlendirme Sonrası Süreç

Yönlendirme nereye yapıldı?

- Hastane
- Psikiyatri Uzmanı
- Rehabilitasyon Araştırma Merkezi
- Grup Çalışması
- Psikolog
- Sosyal Hizmet Uzmanı
- Diğer _____

Yönlendirme ne gerekçe ile yapıldı? Süreçle ilgili belirtmek istediğiniz önemli bir durum varsa belirtiniz.

GRUP SON DEĞERLENDİRME FORMU

* Zorunlu soruyu belirtir

Grup Kodu:*

Çalışılan Beceri:

Oturum Tarihi:*

Hangi merkezden destek aldınız? (Etkinlik yeri)*

- Hatay (Antakya) İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Hatay (Samandağ) Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Diğer _____

Katılımcı İsim Soyisim*

Uzman İsmi*

- İsmail Emre Hürrietoğlu (Antakya)
- Hatice Nalan Süseli (Antakya)
- Semir Özer (Samandağ)
- Dilara Şimşek (Samandağ)
- Hazin Katar (Kahramanmaraş)

1- Başvuru Nedeni

1. Grup çalışmasında uzmanınız ile hangi problemi çalışmıştınız?*

2. Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor?*

1 2 3 4 5
Çok az etkiliyor Çok fazla etkiliyor

3. Bu problemten dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey neydi?

4. Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu?

1 2 3 4 5
Hiç zor değildi Çok zordu

2- İyilik Hali Değerlendirmesi

1. Son zamanlarda kendinizi nasıl hissediyorsunuz? *

(Grup psikososyal desteğinden sonraki süreci düşünebilirsiniz)

1	2	3	4	5
Çok kötü				Çok iyi

2. Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?

1	2	3	4	5
Çok az				Çok fazla

AKTİVİTE RAPORU

Bu form İhtiyaç Haritası saha aktivitelerini raporlamak için oluşturulmuştur. Devam eden aktivitelerin tamamlandığı zaman, tek seferlik çalışmaların ise haftalık olarak raporlanması gerekmektedir.

* Zorunlu soruyu belirtir

Aktivitenin Türü*

- MHPSS-Bireysel
- MHPSS-Yapılandırılmış Grup
- MHPSS-Tek Seferlik PSS/ Eğitim
- PSS-Spor Aktivitesi
- PSS-Sanat Aktivitesi
- PSS-Farkındalık Arttırma Oturumu
- Ekonomik Kalkınma
- Eğitim
- Sağlık
- Maddi Destek/Kit/Dağıtım
- Koordinasyon/İşbirliği/İletişim/Erişim Çalışmaları
- Yönlendirmeler

Aktivitenin Adı:

Aktivitenin Tarihi:*

Aktivitenin Süresi:*

Aktivitenin Gerçekleştiği Yer:*

Sorumlu Kişisi/Kişileri:*

Katılımcı Listesi (Örn. 1- Lale Gül, 2- Yeşil Sarı ...) *

Var ise işbirliği yapılan kurum ve işbirliği detayları:

Hedef Kitlesi*

- Genel
- Çocuk
- Yetişkin
- Kadın
- Diğer

Katılımcı kadın/kız sayısı: *

Katılımcı erkek/oğlan sayısı: *

Aktivite içeriğine dair notlar:*

Aktivitenin kazanımlarına dair notlar/başarı hikayeleri/çıktılar:*

Kolaylaştırıcının katılımcılar ve etkinlik hakkında genel gözlemi: *

Eğer alındıysa, Gülen Yüz Geribildirim Puanı:

Çocuk/yetişkin güvenliği dair notlar: *

Aktivite Tamamlama Checklist:

- Aktivite raporunu doldurdum.
- Katılımcı listesini oluşturdum ve yoklamaları raporladım.
- Rıza formlarını arşivledim.
- Etkinlik kapsamında gerekli formları katılımcılara ilettim.
- Geri bildirim (gülen yüz veya yazılı) aldım.

Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?

* 5li Gülen yüz skalalarının her biri katılımcılara dağıtılır. 5 en yüksek 1 en düşük olacak şekilde değerlendirme yapmaları istenir. Rapora ortalama olarak girilir (örn. 3 katılımcı, 3 3 4 vermiş ise $(3+3+4)/3= 3.3$ olarak raporlanır).

ih
ihtiyaç haritası

İHTİYAÇ HARİTASI ETKİNLİK KATILIMCI LİSTESİ

Activity Name:
Activity Place:
Activity Date:
Name of Facilitators:

	HOUSEHOLD NUMBER	NAME SURNAME	AGE	GENDER
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ih ihtiyaç haritası

KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN AYDINLATMA METNİ VE AÇIK RIZA FORMU

Katılımcının Adı - Soyadı: .....

İhtiyaç Haritası, temsilcileri, çalışanları, işbirlikçileri, destekçileri ve proje ortakları aşağıda verdiğim kişisel verilerimin; İhtiyaç Haritası yayınlarında ve web sitesinde, sosyal medya hesaplarında, tanıtım broşürlerinde, eğitim materyallerinde, türev çalışmalarında veya diğer benzer amaçlarında kullanmaları için sağlayacağım diğer kişisel bilgilerimin kullanımına ilişkin, ilgili tüm yasal haklarım hakkında tereddütte yer vermeyecek şekilde bilgi sahibi olarak aydınlatıldığımı; açık rızam ile izin verdiğimi beyan ediyorum. Proje kapsamında üretilecek herhangi bir çıktı üzerindeki fikri mülkiyet haklarının tamamen ve vazgeçilmez olarak, proje yürütücüsü kurumlara devrettiğimi kabul ve beyan ediyorum.

☐ Kişisel bilgilerimin aşağıdaki Gizlilik Bildirimi ve Aydınlatma Metni'nde açıklandığı gibi işlenmesine ve aktarılmasına ilişkin açık onayımı sunduğumu, İhtiyaç Haritası ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanun metni hakkında İhtiyaç Haritası tarafından bilgilendirildiğimi beyan ederim.

☐ Etkinlik sırasında çekilen fotoğraflarımı ve/ veya video kayıtlarımın İhtiyaç Haritası tarafından yaratılacak çeşitli materyallerde, tasarımlarda (web sitesi, sosyal medya, tanıtım broşürü, eğitim materyalleri vb.) kullanılmasını kabul ediyorum.

Yetişkinler için;

Rızası Alınanın Adı Soyadı	İletişim Bilgisi	Tarih	Yetkilendirme İmzası

18 Yaşından Küçük Çocuklar için;

Rızası Alınan Ebeveyn veya Vasi Adı Soyadı	Ebeveyn veya Vasi İletişim Bilgisi	Tarih	Ebeveyn veya Vasi İmzası

Personel için;

Rızayı Alanın Adı Soyadı	Ünvanı	Görev Yeri	İmzası

İhtiyaç Haritası

GİZLİLİK BİLDİRİMİ ve AYDINLATMA METNİ

İhtiyaç Haritası kişisel verilerinizi işleyebilir. İhtiyaç Haritasının kişisel bilgilerinizi korumayı taahhüt ettiğini ve 6698 sayılı Türk Kişisel Verilerin Korunması Yasasının gerekliliklerine olduğunu bilmenizi isteriz. Bu bildiri, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili Türk mevzuatının zorunlu şartlarına uygun olarak ve haklarınızla ilgili bilgi için sağlanır.

Verilerinizin Aktarımı için Yasal Gerekliler Nelerdir?

İhtiyaç Haritası, kişisel verilerinizi yukarıda belirtilen kapsamdaki kişisel verilerin işlenmesi için hizmet sağlayıcımıza, yüklenicilere, proje uygulama ortaklarımıza ve destekçilerimize ve proje ortaklarımıza açık rızanızla aktarabilir.

Haklarınız Nelerdir?

Bir veri konusu olarak, veri denetleyicisine başvurma hakkınız vardır;

- a) Kişisel verilerinizin işlenip işlenmediğini öğrenmek;
- b) Kişisel verilerin nasıl işlendiğine dair bilgi istemek;
- c) Bu veri işleminin amacını ve bu verinin amaçlanan amaçlar için kullanılıp kullanılmadığını öğrenmek,
- d) Kişisel bilgilerin Türkiye'ye veya yurtdışına aktarıldığı üçüncü şahıslar hakkında bilgi edinmek,
- e) Eksik veya yanlış bilginin düzeltilmesi,
- f) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 7. Maddesinde belirtilen şartlar altında bu kişisel verilerin silinmesini veya imha edilmesini istemek,
- g) Yürürlükteki faaliyetlerin bildirilmesini istemek,
- (h) Alt paragrafları ile kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü şahıslara uygunluk,
- i) Sadece bu kişisel verinin otomatik yollarla işleme tabi tutulmasına itiraz etmek,
- J) Bu kişisel verilerin yasa dışı işlenmesi.

İhtiyaç Haritasına etik@ihtiyacharitasi.org adresine e-posta ile başvuruda bulunabilirsiniz.

GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, almış olduğunuz psikososyal destek hizmetinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir. Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi artırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır. Anket anonim olarak doldurulmaktadır ve isim soy isim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır.

* Zorunlu soruyu belirtir

Grup No:*

Çalışılan Beceri:

1 - Demografik Bilgiler*

Cinsiyet:*

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihiniz *

Hangi merkezden destek aldınız? (Etkinlik yeri) *

- Hatay (Antakya) İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Hatay (Samandağ) Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Diğer _____

¹ Hangi uzmandan destek aldınız? *

- İ...E...H...(Antakya)
- H...N...S... (Antakya)
- D...Ş... (Samandağ)
- S...Ö...(Samandağ)
- S...Ç...(Kahramanmaraş)
- S...N...E... (Kahramanmaraş)
- Diğer _____

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

Bu uzman ile kaç görüşmeye katıldınız?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- Other _____

2 - Memnuniyet Soruları

1. Psikososyal destek hizmetini sunan uzmanın tutumundan memnun kaldınız mı? *

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

2. Psikososyal destek süreci sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı? *

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

3. Çalışmanın etkisini iyi anlattığınızı düşündüğünüz bir anektod, olay, deneyim vb. paylaşır mısınız? *

4. Çalışma sırasında size verilen destekle ilgili memnun kaldığınız ve/veya memnun kalmadığınız konular nelerdi? *

Teşekkürler!

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geribildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz. Size daha iyi yardımcı olabilmek adına her zaman buradayız. İlerleyen zamanlarda ek geri bildirimde bulunmak veya psikososyal destek hizmeti sırasında hissettiklerinizle ilgili daha fazla destek almak isterseniz, lütfen bizimle iletişime geçmekten çekinmeyin.

İlginiz ve katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, almış olduğunuz psikososyal destek hizmetinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir. Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geribildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi arttırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır. Anket anonim olarak doldurulmaktadır ve isim soyisim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır.

* Zorunlu soruyu belirtir

Etkinlik Tarihi: *

Etkinlik Konusu:

1 - Demografik Bilgiler*

Cinsiyet:*

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihiniz *

Hangi merkezden destek aldınız? (Etkinlik yeri) *

- Hatay (Antakya) İH Yaşam Konteyner Kent Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Hatay (Samandağ) Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Kahramanmaraş Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezi
- Diğer _____

¹ Hangi uzmandan destek aldınız? *

- İ...E...H...(Antakya)
- H...N...S... (Antakya)
- D...Ş... (Samandağ)
- S...Ö...(Samandağ)
- S...Ç...(Kahramanmaraş)
- S...N...E... (Kahramanmaraş)
- Diğer _____

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

2 - Memnuniyet Soruları

1. Yapılan çalışma sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?*

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

2. Çalışmayı gerçekleştiren uzmanın tutumundan memnun kaldınız mı?*

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

3. Çalışmadan ne ölçüde fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz? *

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

4. Çalışma sırasında size verilen destekle ilgili memnun kaldığınız ve/veya memnun kalmadığınız konular nelerdi?*

Teşekkürler.

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geribildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz. Size daha iyi yardımcı olabilmek adına her zaman buradayız. İlerleyen zamanlarda ek geribildirimde bulunmak veya psikososyal destek hizmeti sırasında hissettiklerinizle ilgili daha fazla destek almak isterseniz, lütfen bizimle iletişime geçmekten çekinmeyin.

Şikayetlerinizi nasıl iletebilirsiniz?

Şikayet ve geri bildirimlerinizi 09:00-17.00 saatleri arasında aşağıdaki e-mail adresinden iletebilirsiniz.

E-posta: etik@yanyanayiz.com

İlginiz ve katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

GERİ BİLDİRİM FORMU BİREYSEL ÇEVİRİMİÇİ PSİKOSOSYAL DESTEK

Bu anket, almış olduğunuz psikososyal destek hizmetinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir.

Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız.

Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi artırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır.

Anket anonim olarak doldurulmaktadır ve isim soyisim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır.

1 - Demografik Bilgiler

Cinsiyet:

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihi:

¹ Hangi uzmandan destek almıştınız?

- M...B...B...
- P...K...
- R...T...Ö...
- H...K...

Bu uzman ile kaç görüşmeye katıldınız?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- Diğer _____

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

2 - Memnuniyet Soruları

1. Psikososyal destek hizmetini sunan uzmanın tutumundan memnun kaldınız mı?

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

2. Psikososyal destek süreci sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

3. Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

4. Çalışmanın etkisini iyi anlattığınızı düşündüğünüz bir anekdot, olay, deneyim vb. paylaşır mısınız?

5. Psikososyal destek sırasında size verilen destekle ilgili memnun kaldığınız konular nelerdi?

6. Psikososyal destek sırasında size verilen destekle ilgili memnun kalmadığınız konular nelerdi?

7. Online platform üzerinden yürüttüğümüz çalışma sistemimizi nasıl buldunuz?

1 2 3 4 5
Hiç faydalı bulmadım Çok faydalı buldum

8. Bu çalışmanın çevrimiçi gerçekleşmesi sizde nasıl bir etki yarattı?

1 2 3
Olumsuz Kararsızım Olumlu

9. Hizmet süresince platformun diğer hangi içeriklerinden faydalandınız?
(birden çok seçebilir)

- Başka bir içerikten faydalanmadım
- Sosyal medya paylaşımları
- Bilgilendirici videolar
- Bilgilendirici makaleler

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geribildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz.

Size daha iyi yardımcı olabilmek adına her zaman buradayız.

İlerleyen zamanlarda ek geri bildirimde bulunmak veya psikososyal destek hizmeti sırasında hissettiklerinizle ilgili daha fazla destek almak isterseniz, lütfen bizimle iletişime geçmekten çekinmeyin.

İlginiz ve katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

SAHA ERİŞİM FORMU

Bölgenin veya konteyner kentin adı:

Merhaba, ben ..... İhtiyaç Haritasında psikososyal destek uzmanı olarak çalışıyorum. Burada, ..., 'daki destek merkezimizde, depremden etkilenen çocuklar ve yetişkinlerle bir araya geliyoruz. 6-18 yaş arası çocuklara ve yetişkinlere hem birebir hem de grup halinde görüşmeler yapıyoruz. Amacımız, yaşadıkları zor sürecin ardından kendilerini biraz daha iyi hissetmelerine ve günlük hayatlarına devam edebilmelerine yardımcı olmak. PSD merkeze gelmek isterseniz tam adresimiz .....
.....
.....

Merkezimize gelmekte fiziksel olarak zorlanırsanız

<https://yanyanayiz.com.tr/online-basvuru-kayit>

adresinden de destek almak için başvuru yapabilirsiniz.

- Yan Yanayız broşürünü yararlanıcıya iletiniz.

İsim soy isim gibi kişisel bilgilerinizi kullanmadan raporlama yapmak ve hizmetlerimizi sizlere ulaştırabilmek amacıyla bu bilgileri topluyoruz. Kişisel verileriniz üçüncü kurumlar ve kişilerle ile paylaşılmayacaktır.

- KVKK metnini faydalanıcıya açıklayınız ve onay vermesi halinde aşağıdaki kutucuk işaretleyiniz.

- Kişisel bilgilerimin Gizlilik Bildirimi ve Aydınlatma Metninde açıklandığı gibi işlenmesine ve aktarılmasına ilişkin açık onayımı sunduğumu, İhtiyaç Haritası ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanun metni hakkında İhtiyaç Haritası tarafından bilgilendirildiğimi beyan ederim.

Konteyner no veya adres:

Görüşmeye devam edilecek mi?

- Evet
- Hayır

Hayır ise neden?

- Kişi istemiyor
- Evde yok
- Diğer (açıklayınız)

Evet ise;

1. Görüşme yapılan kişinin adı Soyadı:
2. Görüşme yapılan kişinin Yaşı:
3. Konteynerde kalan kişi sayısı:
4. Hanede çocuk var ise yaşları:
5. Daha önce ailede bireysel veya grup psikososyal destek alan oldu mu?

- Evet
- Hayır

Evet ise;

1. Kim veya kimler?
2. Nereden?
3. Ne zaman ve ne sıklıkta?
4. Nasıl? (Grup, bireysel, tek seferlik)

6. Hanede bireysel görüşme ihtiyacı olan var mı?

- Evet
- Hayır

Evet ise;

1. Kimin için?
  2. Yan Yanayız Platformundan veya PSD merkezlerinden destek almak ister mi/misiniz?
- Evet
  - Hayır

Evet ise;

1. Desteği nasıl almak istersiniz?
- Yüz yüze
  - Online

Yüz yüze ise;

Uzman, randevulaşmak için yararlanıcıyı arayacağını iletir.

Online ise;

Uzman, karekod okutarak Yan Yanayız Platformunu kullanımını gösterir.

7. Yetişkinler ve çocuklar için olan grup aktivitelere katılmak isterler mi?

- Evet
- Hayır

Evet ise;

1. Kim/ kimler için?

Aktivitelere katılma isteği bulunan kişiler için daha sonra faydalanıcılar aranabilecekleri hakkında bilgilendiriniz.

8. Yönlendirilmesi gereken bir durum var mı?

- Evet
- Hayır

Evet ise;

2. Planlanan/ yapılan yönlendirme veya müdahale:

Uzman için Bilgilendirme:

Sahada koruma riski taşıyan vakalarla karşılaşıldığında, mutlaka saha koordinatörü bilgilendirilmelidir. Koruma riski; bireylerin fiziksel, duygusal ya da sosyal yönden zarar görme ihtimalini ifade eder. Bu riskler arasında;

- İhmal ve istismar (fiziksel, duygusal, cinsel),
- Aileden ayrılma veya bakım veren kaybı,
- Çocuk işçiliği,
- Zorla evlendirme,
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet,
- Engelli bireylerin hizmetlere erişememesi,
- Yalnız yaşayan yaşlıların destek eksikliği,
- Kayıtsızlık, belge eksikliği,
- Barınma alanlarında güvenlik sorunları,
- Damgalanma ve ayrımcılık gibi durumlar yer alır

Vaka değerlendirildikten sonra, faydalanıcının açık onama alınarak ihtiyaç duyulan hizmete yönlendirme yapılabilir. Bu yönlendirme, IARF (kurumlar arası yönlendirme formu) kullanılarak ilgili kuruma gerçekleştirilir.

Eğer sorun konteyner kent ile ilgiliyse (örneğin barınma koşulları, güvenlik, altyapı vb.), saha koordinatörü üzerinden konteyner kent sorumluları bilgilendirilir.

Kurumlar ve hizmetler hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan faydalanıcılara, mevcut destek mekanizmaları hakkında açık ve anlaşılır bilgiler sağlanmalıdır.

9. İletişim Bilgisi:

10. Ek Notlar:

11. Görüşme Tarihi:

12. Görüşmeyi Yapan Kişi:

ÇALIŞANA DESTEK GRUP PSİKOSOSYAL DESTEK BAŞVURU FORMU

Platformumuzdan nasıl haberdar oldunuz?*

- Çalıştığım / Gönüllü olduğum Kurum Aracılığı ile
- Sosyal Medya
- Sosyal Çevre (Arkadaş /tanıdık vb.)
- Proje Paydaşları

E-Mail Adresiniz*

Telefon Numaranız*

Doğum Tarihiniz*

Acil Durumda Ulaşılabilecek Bir Kişinin Adı Soyadı, Yakınlık Derecesi ve Telefon Numarası*

Düzenli bir işiniz var mı?*

- Evet
- Hayır

Mesleğiniz*

Herhangi bir yönetici pozisyonunda çalışmakta iseniz belirtiniz:

- Yönetici
- Müdür
- Başkan
- Yardımcı
- Diğer

Deprem bölgesindeki görevinizi belirtiniz*

- Arama kurtarma görevlisi
- İnsani yardım/Depo çalışanı
- Psikolog/Psikolojik Danışman/Sosyal Hizmet Uzmanı
- Sağlık Çalışanı
- Öğretmen
- STK Çalışanı
- Diğer

Psikolog/Psikolojik Danışman/Sosyal Hizmet Uzmanı iseniz ayda ortalama kaç danışan görüyorsunuz?

Sağlık çalışanı iseniz branşınızı belirtiniz:

Öğretmen iseniz ortalama kaç öğrenciniz var?

STK çalışanı iseniz görevinizi belirtiniz:

Herhangi bir kronik hastalığınız var mı?*

- Evet
- Hayır

Düzenli kullandığınız ilaç var mı ?*

- Evet
- Hayır

Size atanan gün ve saatlerde, düzenli olarak çevrimiçi grup psikososyal destek seanslarına katılabilir misiniz?

- Evet
- Hayır

PİB Tarama Formu

Aşağıda verilen sorulara cevabınıza en uygun olduğunu düşündüğünüz sayıyı;

- 1- Yok
- 2-Biraz
- 3-Kararsızım
- 4-Fazla
- 5-Çok Fazla

Her sorunun altında yer alan kutucuğa açıklamanızı yazınız.

1. Kendinizin ya da bir aile bireyinizin fiziksel sağlığı hakkında bir sıkıntınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

2. Kendiniz veya bir aile bireyinizin duygusal zorluk yaşadığı bir konu var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

3. Kendiniz veya bir aile bireyinizin şimdiki veya gelecekteki güvenliği konusunda bir sıkıntınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

4. Günlük hayattaki temel ihtiyaçlarınızı karşılamak konusunda sıkıntılarınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

5. Sizin veya bir aile bireyinizin alkol, uyuşturucu veya reçeteli ilaç kullanma konusunda bir sıkıntınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

6. Sizin veya bir aile bireyinizin günlük hayatında evde, işte veya okulda sorumluluklarınızı yerine getirme konusunda sıkıntılarınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

7. Sizin veya ailenizin insanlarla (eş/partner, aile bireyleri, komşular, arkadaşlar veya işte ya da okuldaki kişilerle) ilişkileriniz konusunda sıkıntılarınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

8. Bizimle paylaşmak istediğiniz başka sıkıntılarınız var mı?*

1 2 3 4 5

Tanımlayınız*

Afet ya da acil duruma bağlı olarak; vefat eden/yaralanan yakınınız var mı?*

Açıklayınız*

Kendinize veya çevrenize zarar veren bir davranışınız oldu mu?*

Açıklayınız*

Siz veya aile üyelerinizden biri ihmal, istismar, şiddet vb. duruma maruz kaldınız mı?*

Açıklayınız*

Sizin veya yakınlarınızda bir çocuğun herhangi bir tehlike altında olduğunu fark ediyor musunuz?*

Açıklayınız*

KVKK metnini ve [Onam Formunu](#) okudum, onayladım.

GRUP PSİKOSOSYAL DESTEK ÖN DEĞERLENDİRME FORMU

İsim - Soyisim*

Grup çalışmasına hangi problem ile başvurduunuz? (Yanıtınızı yazdıktan sonra, aşağıdaki soruda yer alan seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz).*

- Kayıp/yas
- İlişki problemleri
- Uyku problemleri
- Yeme/iştah problemleri
- Anksiyete/Stres
- Depresyon
- Diğer _____

Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor?*

1 2 3 4 5
Çok az etkiliyor Çok fazla etkiliyor

Bu problemten dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey nedir?*

Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu?*

1 2 3 4 5
Hiç zor değildi Çok zordu

İyilik Hali Değerlendirmesi

Son zamanlarda genel olarak kendinizi nasıl hissediyorsunuz? (Son 1 ayınızı düşünebilirsiniz)

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

Daha önce herhangi bir zamanda psikolojik destek aldınız mı?

- Evet
- Hayır

Yanıtınız evet ise belirtiniz*

Psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağlayacağınızı düşünüyorsunuz?

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

KVKK metnini okudum, onayladım.

ÇALIŞANA DESTEK SON DEĞERLENDİRME FORMU

İsim - Soyisim*

Başvuru Nedeni

Grup çalışmasında uzmanınız ile hangi problemi çalışmıştınız?*

Bu problem sizi son bir haftadır ne ölçüde etkiliyor?

1 2 3 4 5
Çok az etkiliyor Çok fazla etkiliyor

Bu problemden dolayı yapmakta en çok zorlandığınız şey neydi?

Bunu yapmak son bir haftadır sizin için ne kadar zordu?

1 2 3 4 5
Hiç zor değildi Çok zordu

İyilik Hali Değerlendirmesi

Son zamanlarda kendinizi nasıl hissediyorsunuz? (oturumlardan sonraki süreci düşünebilirsiniz)

1 2 3 4 5
Çok kötü Çok iyi

Grup psikososyal destek hizmetinden ne ölçüde fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?

1 2 3 4 5
Çok az Çok fazla

KVKK metnini okudum, onayladım.

YAPILANDIRILMIŞ GRUP OTURUMU MEMNUNİYET GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, katılmış olduğunuz grup çalışmasının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir.

Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi artırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır.

Anket anonim olarak doldurulmaktadır ve isim soy isim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır.

* Zorunlu soruyu belirtir

Dil Seçiniz:*

- Türkçe
- İngilizce (English)

Cinsiyetiniz:

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihiniz:*

Etkinlik Konusu*

Etkinlik Tarihi*

Aktif olarak çalışıyorsanız hangi kurum/kuruluşta çalışmaktasınız?*

Aktif olarak çalışıyorsanız hangi pozisyonda çalışmaktasınız?*

Etkinlik nerede gerçekleşti?*

- Online
- Yüz Yüze

Destek aldıktan sonra meslek hayatınızda fark ettiğiniz pozitif bir değişim oldu mu? *

1 2 3 4 5
Hiç olmadı Çok büyük bir değişiklik oldu

Destek aldıktan sonra aile hayatınızda fark ettiğiniz pozitif bir değişim oldu mu? *

1 2 3 4 5
Hiç olmadı Çok büyük bir değişiklik oldu

Destek aldıktan sonra günlük hayatınızda fark ettiğiniz pozitif bir değişim oldu mu?*

1 2 3 4 5
Hiç olmadı Çok büyük bir değişiklik oldu

Memnuniyet Soruları

Bu çalışmadan edindiğiniz en önemli kazanım neydi? Bu çalışmadan öğrendiklerinizi hayatınıza nasıl uygulamayı düşünüyorsunuz?*

¹ Hangi uzmandan/eğitmenen destek almıştınız?*

- M...B...B...
- P...K...
- R...T...Ö...
- H...K...
- Diğer _____

Grup etkinliğini gerçekleştiren uzmanın/eğitmenin tutumundan memnun kaldınız mı?*

1 2 3 4 5
Hiç memnun kalmadım Çok memnun kaldım

Grup etkinliği sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?*

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

Grup etkinliği ile ilgili memnun kaldığınız ve memnun kalmadığınız konular nelerdi?

Bundan sonraki grup çalışmaları/etkinlikler için bir konu öneriniz var ise belirtiniz.

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geri bildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz.

Size daha iyi destek olabilmek adına her zaman buradayız.

İlerleyen zamanlarda ek geri bildirimde bulunmak veya grup çalışması sırasında hissettiklerinizle ilgili daha fazla destek almak isterseniz, lütfen bizimle iletişime geçmekten çekinmeyin

etik@yanyanayiz.com.tr

İlginiz ve katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

GRUP OTURUMU MEMNUNİYET GERİ BİLDİRİM FORMU

Bu anket, katılmış olduğunuz grup çalışmasının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, sunduğumuz hizmetin sizin beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığını anlamak ve gelecekteki hizmetleri daha iyi şekillendirebilmek için geri bildirim alabilmektir.

Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice yanıtlayarak düşüncelerinizi bizimle paylaşınız. Verdiğiniz geri bildirimler gelecekteki hizmet kalitemizi artırmamıza yardımcı olacak, buna ek olarak raporlama amacıyla kullanılacaktır.

Anket anonim olarak doldurulmaktadır ve isim soy isim gibi herhangi kişisel bir bilgi alınmamaktadır.

* Zorunlu soruyu belirtir

Dil Seçiniz:*

- Türkçe
- İngilizce (English)

Gender:

- Kadın
- Erkek
- Diğer _____

Doğum Tarihiniz:*

Etkinlik Konusu*

Etkinlik Tarihi*

Aktif olarak çalışıyorsanız hangi kurum/kuruluşta çalışmaktasınız?*

Aktif olarak çalışıyorsanız hangi pozisyonda çalışmaktasınız?*

Etkinlik nerede gerçekleşti?*

- Online
- Yüz Yüze

Bu çalışmadan sonra meslek hayatınızda pozitif bir değişim olacağını düşünüyor musunuz? *

1 2 3 4 5
Kesinlikle beklemiyorum Kesinlikle bekliyorum

Bu çalışmadan sonra aile hayatınızda pozitif bir değişim olacağını düşünüyor musunuz?

1 2 3 4 5
Kesinlikle beklemiyorum Kesinlikle bekliyorum

Bu çalışmadan sonra günlük hayatınızda pozitif bir değişim olacağını düşünüyor musunuz?

1 2 3 4 5
Kesinlikle beklemiyorum Kesinlikle bekliyorum

Bu çalışmadan öğrendiklerinizi uygulamayı düşünüyor musunuz?*

1 2 3 4 5
Kesinlikle hayır Kesinlikle evet

Satisfaction Questions

Bu çalışmadan edindiğiniz en önemli kazanım neydi?

¹ Hangi uzmandan/eğitmenenden destek almıştınız?*

- M...B...B...
- P...K...
- R...T...Ö...
- H...K...
- Diğer _____

Grup etkinliği sizin beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?*

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamıyla karşıladı

Gelecekte bu etkinliğe benzer bir etkinliğe katılır mısınız ve/veya çevrenizdekilere tavsiye eder misiniz?*

1 2 3 4 5
Kesinlikle hayır Kesinlikle evet

Grup etkinliği ile ilgili memnun kaldığınız ve memnun kalmadığınız konular nelerdi

Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederiz. Verdiğiniz değerli geri bildirimleri dikkate alarak, gelecekteki hizmetlerimizi daha iyi şekillendirebileceğimize inanıyoruz.

Size daha iyi destek olabilmek adına her zaman buradayız.

İlerleyen zamanlarda ek geri bildirimde bulunmak veya grup çalışması sırasında hissettiklerinizle ilgili daha fazla destek almak isterseniz, lütfen bizimle iletişime geçmekten çekinmeyin

etik@yanyanyiz.com.tr

İlginiz ve katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

¹ Uzman isimleri gizlilik amacıyla kısaltılmıştır; standart uygulamada ilgili kişilerin tam ad ve soyadları kullanılmaktadır.

GRUP PSİKOSOSYAL DESTEK TALEP FORMU

Yan Yanayız Projesi Kapsamında depremde etkilenen afet çalışanları*, afet gönüllüleri, öğretmenler, akademisyenler ve sağlık çalışanlarına yönelik online ve yüz yüze psikososyal destek oturumları düzenliyoruz.

* Depremde etkilenmiş bölgelerde görev alan sivil toplum kuruluşu (STK) ve kamu çalışanları, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, medikal ekipler, ilk müdahale ve arama kurtarma ekipleri, itfaiyeciler vb. meslek gruplarını kapsar.

Amacımız:

- Benzer zorlukları yaşayan meslek gruplarını bir araya getirmek,
- İhtiyaçlarını ve endişelerini ele alabilecekleri bir paylaşım alanı açmak,
- Stres ve güçlüklerle başa çıkmalarında yardımcı olmak,
- Sarsılmış olan kontrol ve yeterlilik duygusunun yeniden oluşmasına destek olmak,
- Fayda sağlayan davranışları pekiştirirken, fayda sağlamayan davranışların dönüşümüne birlikte yol almak,
- Psikolojik iyi oluş halinizi artırmaktır.

Grup Oturumları:

- Psikoeğitim oturumları, kişilerin yaşadıkları zorluklarla baş etme becerilerini güçlendirmeyi, hissettikleri duyguları anlamlandırmasını sağlamayı ve psikolojik iyilik halini arttırmayı amaçlamaktadır.
- Grup oturumları **tek seferlik (psikoeğitim odaklı) olabileceği gibi grubun ihtiyacı dikkate alınarak 4-6 hafta sürecek şekilde de planlanabilir.**
- **Önceden duyurulan grup oturumlarına** başvurarak katılım sağlayabilirsiniz.
- Ayrıca, **ihtiyaca özel konulara yönelik yeni psikoeğitim oturumları** talep edebilirsiniz.

Katılım ve Gizlilik:

- Gruplarda yer alacak kişilerin bilgileri yalnızca izleme ve değerlendirme amacıyla gizlilikleri korunarak kullanılacaktır.
- **Paylaşılan hiçbir bilgi herhangi bir kurumsal aktöre aktarılmayacak ve kurumsal isimler başka kurum ve kuruluşlarla paylaşılmayacaktır.**

Formu doldurduktan sonra 1-7 gün içinde sizinle iletişime geçilecektir.

* Zorunlu soruyu belirtir

Kendinizi ve/veya çalışma arkadaşlarınızı hangisi daha iyi tanımlar?

(Formun başındaki açıklama kısmını inceleyiniz).*

- Öğretmen/Akademisyen
- Sağlık Çalışanı
- Afet Çalışanı
- Afet Gönüllüsü
- Diğer _____

Ad:*

Soyad:*

Yaşadığınız Şehir:*

Cep Telefonu numaranız:*

Mail adresiniz:*

Görev yapmakta olduğunuz kurum:*

Mesleğiniz ve kurumdaki pozisyonunuz:*

Grup oturumlarından beklentinizi açıklayınız.*

Başvuru türünüz nedir?*

- Bireysel
- Kurum adına

Kişisel verileriniz Aydınlatma Metni uyarınca işlenmektedir.

[Aydınlatılmış Onam](#) metnini okudum.*

- Onaylıyorum

İHTİYAÇ HARİTASI YAN YANAYIZ PROJESİ GÖNÜLLÜ ÇIKIŞ FORMU

Gönüllülük sürecini tamamlayan veya tamamlamadan bırakmak isteyen gönüllülerin Gönüllü Çıkış Formu'nu doldurması beklenmektedir.

Bu form ile amacımız geri bilirimlerinizi alarak saha çalışmalarımızı ve programımızı geliştirmektir. **Yanıtlarınız hiçbir şekilde uzmanlar/süpervizörler ve eğitmenlerle kimlik belirleyici bilgilerle paylaşılmayacaktır.**

Anonim olarak herhangi bir yorum, şikayet, etik ihlale dair bir geri bildirimde bulunmak isterseniz etik@yanyanayiz.com adresine mail atabilirsiniz.

Vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

İhtiyaç Haritası

* Zorunlu soruyu belirtir

Adınız Soyadınız*

Hangi sahada gönüllü oldunuz?*

- Hatay Antakya
- Hatay Samandağ
- Kahramanmaraş

Gönüllülük Başlangıç Tarihi*

Gönüllülük Bitiş Tarihi*

Gönüllülüğünüzü sonlandırmak için aşağıdaki nedenler size uygun olanları seçiniz.*

- Gönüllülük süremi tamamladım.
- Beklentilerimi karşılamadı.
- Başka bir kurumda gönüllü olmak istiyorum.
- Gönüllü olmak için zaman ayıramıyorum.
- Gönüllülük sürecinde bazı noktalarda zorluk yaşadım.
- Gönüllülük süreci, faaliyetlerin uygulanması noktasında yeteri kadar bilgi almadığımı ve desteklenmediğimi düşünüyorum.
- Ailevi, okul veya kişisel durumlarla ilgili bir değişim yaşadım.
- Ulaşım ve güvenlikle ilgili sorunlar yaşadım.
- Diğer _____

Gönüllüğünüz mesleki gelişiminize ne ölçüde katkı sağladı?*

1	2	3	4	5
Hiç katkı sağlamadı				Çok büyük ölçüde katkı sağladı

Buradan öğrendiğiniz bilgileri profesyonel hayatınızda kullanacak mısınız?*

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Proje ve Gönüllü Staj Program Oryantasyonu'nu (online) ne ölçüde faydalı buldunuz?

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Çocuk Koruma ve Gönüllü Politikaları Eğitimi'ni (online) ne ölçüde faydalı buldunuz? *

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Saha Oryantasyonunu ne ölçüde faydalı buldunuz? *

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Psikolojik İlk Yardım Eğitimi'ni ne ölçüde faydalı buldunuz? *

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Afet Psikolojisinde Etik İlkeler ve Davranış Kuralları Eğitimi'ni (online) ne ölçüde faydalı buldunuz? *

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Travma Bilinçliliği Eğitimi'ni (online) ne ölçüde faydalı buldunuz? *

1	2	3	4	5
Hiç faydalı bulmadım				Çok faydalı buldum

Gönüllük sürecinde aldığınız Özbakım Oturumu'nu (online) ne ölçüde faydalı buldunuz? *
Hiç faydalı bulmadım

1 2 3 4 5
Hiç faydalı bulmadım Çok faydalı buldum

Gönüllülük sürecinde uzmanlarımızdan aldığınız süpervizörlüğü ne ölçüde faydalı buldunuz?*

1 2 3 4 5
Hiç faydalı bulmadım Çok faydalı buldum

Gönüllülük süreci beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı?*

1 2 3 4 5
Hiç karşılamadı Tamamen karşıladı

Gönüllülüğünüzde öğrendiğiniz bilgileri nasıl kullanmayı düşünüyorsunuz?*

Gönüllük tecrübenize dair duygu ve düşüncelerinizi bizle paylaşır mısınız? Bu tecrübenin ruh sağlığınız üzerinde nasıl etkileri oldu?*

Görüşlerinizi önemsiyoruz. Gönüllülük sürecinizin sevdiğiniz ve sevmediğiniz yanları nelerdi? Programımızı geliştirmemiz için bizlere neler önerirsiniz?*

Eklemek istediğiniz başka bir konu var ise bizlere iletebilirsiniz.

GRUPLAR İÇİN PSİKOSOSYAL DESTEK BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Yan Yanayız Psikososyal Destek Merkezleri, Z Zurich Foundation'ın katkılarıyla hayata geçirilmiş olan Yan Yanayız projesi kapsamında kurulmuştur. Yan Yanayız Projesi, Zurich Türkiye tarafından İhtiyaç Haritası (IH) danışmanlığı ile yürütülmektedir.

Çevrimiçi veya yüz yüze olarak grupla psikososyal destek aldığınız sürece belirli haklarınız ve sorumluluklarınız vardır. Bu form, size sunulacak psikososyal destek sürecindeki, haklarınız ve sorumluluklarınız hakkında sizi bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır. Aynı zamanda formda yer alan konularda psikososyal destek uzmanı ve katılımcı arasında bir anlaşma niteliği taşımaktadır. Lütfen dikkatlice okuyunuz.

I. Süreç

- Oturumlar çevrimiçi olarak Yan Yanayız Platformu'ndan, Zoom üzerinden veya yüz yüze taraflarca anlaşılmış mekanlarda gerçekleştirilecektir.
- Katılım ücretsizdir ve bireylerin gönüllüğü esastır.
- IH ve bağlı uzmanlar, psikososyal destek/egitim süresince çevrimiçi bağlantının sağlandığı her tür fiziksel koşulun kişi ve kurumların gizlilik ve mahremiyet haklarına uygun hale hale getirdiklerini, sesin ve görüntünün dışarıya yansımayacağını, bir başkasının duyamayacağı şekilde kulaklıkla bağlanacaklarını taahhüt eder.
- Psikososyal destek oturumlarından maksimum derecede fayda sağlaması için hem katılımcıların hem uzmanların görüşmeleri sessiz bir ortamda ve güçlü bir internet bağlantısı ile gerçekleştirmesi gerekmektedir.
- Grup psikososyal destek oturumları katılımcıların ihtiyaçlarını temel alarak planlanmaktadır. Oturumların süresi yaklaşık iki saattir.
- Grup psikososyal destek oturumları tek seferlik psikoeğitim çalışmaları şeklinde de kurgulanabilmekle birlikte grubun ihtiyacına göre oturum sayısı artırılabilir.
- Grupla psikososyal destek süreci içerisinde uzman, gerekli gördüğü durumlarda katılımcıyı yüz yüze ya da çevrimiçi bireysel psikososyal destek hizmeti sunan başka bir ruh sağlığı uzmanına yönlendirebilir. Katılımcı başka bir uzmana yönlendirilmesi gereken böylesi durumlarda danışman bu durumu öncelikle danışanı ile görüşecektir.

II. Gizlilik ve Sınırlar

- 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde dijital ortamda gerçekleştirilen psikososyal destek oturumlarında dijital kayıt alınmaz.
- Psikososyal destek sürecine başvuru yaptığınızda toplanan bilgiler ve süreç içerisinde paylaştığınız yaşamınıza dair söyledikleriniz gizlilik ilkesi kapsamındadır. Kişisel bilgileriniz psikososyal destek uzmanının size daha iyi destek olabilmek amacıyla katılım sağladığı süpervizyon oturumları dışında 3. kişiler ile paylaşılmaz.

- Bununla birlikte, psikososyal destek sürecinde aşağıda yer alan belirli “istisnai durumlar” için gizlilik ilkesi geçerli değildir. Belirli adımların atılması zorunlu olan “istisnai durumlar” şunlardır:
  - Sizin, “kendinize veya bir başka kişi/kişilere ciddi bir zarar verme (örn., kendisinin veya bir başka kişi/kişilerin canına kastetme) niyetiniz/planınız olduğu yönünde”,
  - Sebebiyet verdiğiniz, sonuçlarının engellenmesi ya da sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suç işlediğiniz yönünde,
  - Yakınlarınızın sizden tehlikeli ve bulaşıcı bir hastalığı habersizce kapma ihtimalinin yüksek olduğu yönünde,sözlü veya yazılı bir açıklamada bulunmanız ya da bu yönde ciddi bir izlenim vermeniz durumunda, sizi ve/veya çevrenizdeki diğerlerini korumak amacıyla konuyla ilgili kişilere (danışanın eşine/ailesine, üçüncü kişiye/kişilere ve/veya yetkili makamlara) durumun bildirilmesi genel psikososyal destek etik ilke ve uygulama standartları, İhtiyaç Haritası çalışma prensipleri ve ülkemizdeki kanunlar (bkz., Türk Ceza Kanunu) açısından zorunluluktur.

III. Olası Riskler

- Psikososyal destek sürecinde duyguları keşfetmek ve bir sorun üzerinde çalışmak zaman zaman sıkıntı, acı veya üzüntü yaşamanıza neden olabilir. Bu olağan bir durumdur. Sürecin sonunda beklenen, sorununuzun çözümünde ve/veya yaşam kalitenizde bir iyileşme gerçekleşmesidir.

IV. Katılımcı Olarak Hak ve Sorumluluklarınız

- Psikososyal destek aldığınız sürece, size sunulan hizmetin yararlı olması için, oturumlara belirlenen gün ve saatte devam etme sorumluluğunuz bulunmaktadır. Bu nedenle randevu gün ve saatini size destek veren psikososyal destek uzmanı ile birlikte en uygun şekilde ayarlanması önemlidir. Ancak, oturumlara katılmamanız için önemli bir nedeniniz olduğunda randevu gününden en geç 24 saat öncesinde psikososyal destek uzmanını platform aracılığı ile bilgilendirmeniz beklenmektedir.
- Yapılandırılmış psikososyal destek sürecine başlanmadan önce grup üyelerinin kimler olacağı belirlenmiş olmalıdır. Dolayısıyla devam eden tüm görüşmelerde katılımcıların oturumlara katılması beklenmektedir. Geçerli mazeretlerin olması durumunda en çok 2 kez oturumlara katılmama durumunuzu bildirmeniz halinde grubun devamlılığı, psikososyal destek uzmanı tarafından değerlendirilir.
- Grup oturumlarını tamamlayan kişiler farklı bir danışmanlık veya daha uzun süreli ruhsal desteğe ihtiyaç duymaları halinde danışmanlarına yönlendirme desteği için başvuruda bulunabilir.
- Psikososyal destek sürecinde, istediğiniz zaman destek almaktan vazgeçme hakkınız vardır. Seansları kendi isteğinizle sonlandırmak size hiçbir yükümlülük getirmemektedir. Ancak, grup seanslarının devamlılığı tüm katılımcılara bağlı olduğundan grubun devam edip etmeyeceğine ayrıca karar verilecektir. Hangi nedenle olursa olsun, sürecin size katkı sağlayabilmesi için sonlandırma isteğinizi önceden size destek veren uzman ile paylaşmanız daha uygun olacaktır.

Kaynakça

Brymer, M., Louie, K., and Griffin, D. (2019). *Skills for Psychological Recovery: An Online Course*. Los Angeles, CA, and Durham, NC: National Center for Child Traumatic Center. Inter-Agency Standing Committee (IASC). (2007). *IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings*.

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (2018). *Caring for Volunteers: A Psychosocial Support Toolkit*. Geneva: IFRC.

Sphere Association. (2018). *The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response (4th ed.)*. Geneva, Switzerland: Sphere Association. <https://spherestandards.org/handbook>

United Nations Children's Fund (UNICEF). (2018). *Operational Guidelines: Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Humanitarian Settings: Three-tiered support for children and families*. New York: UNICEF.

IASC, IFRC, & WHO. (2021). *Technical Note: Linking Disaster Risk Reduction (DRR) and Mental Health and Psychosocial Support (MHPSS) – Practical Tools, Approaches and Case Studies*. Geneva: IASC Reference Group on MHPSS.

World Health Organization (WHO). (2022). *Mental health and psychosocial wellbeing in humanitarian emergencies: WHO prevalence estimates*.

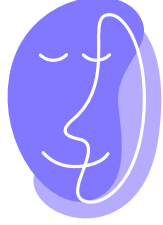
World Health Organization. (2013). *Building back better: Sustainable mental health care after emergencies*. World Health Organization.

World Health Organization. (2019). *Mental health in emergencies*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-in-emergencies>

World Health Organization. (2020). *Operational considerations for multisectoral mental health and psychosocial support programmes during the COVID-19 pandemic*.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2020). *Mental health and psychosocial support for persons of concern during the COVID-19 pandemic: Interim guidance*.

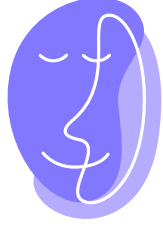
Yan Yanayız

 ZURICH® *Foundation*

Bu rehberde yer alan bilgiler, afet ve acil durum bağlamlarında ruh sağlığı ve psikososyal destek (RSPSD) alanında yürütülen çalışmalardan elde edilen deneyimlere ve uygulama örneklerine dayanmaktadır. Rehber, herhangi bir özel tedavi yöntemini, terapi yaklaşımını veya müdahale biçimini önermemektedir. İçerik, yalnızca genel bilgilendirme ve eğitim amaçlı olarak hazırlanmış olup; tıbbi, psikolojik ya da mesleki bir danışmanlık niteliği taşımamaktadır.

Sahada görev yapan uygulayıcıların, bu rehberde yer alan bilgileri kendi mesleki sorumlulukları, çalıştıkları bağlamın koşulları ve yürürlükteki ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde değerlendirmeleri ve uygulamaları beklenmektedir. Sağlık ve ruh sağlığına ilişkin kararlar, her zaman ilgili alanda yetkin ve yetkili uzmanlarla birlikte alınmalıdır. Bu rehberde sunulan içerikler, projede yer alan uzmanların bilgi ve deneyimlerini yansıtmakla birlikte, uygulamaya ilişkin adımlar kültürel, coğrafi ve toplumsal bağlama göre farklılık gösterebilir. Bu nedenle afet ortamlarında yürütülecek tüm müdahalelerin yerel ihtiyaçlar doğrultusunda değerlendirilmesi ve uyarlanması önemle tavsiye edilmektedir.

Bu rehberde yer alan bilgilerin kullanımından doğabilecek doğrudan veya dolaylı sonuçlara ilişkin sorumluluk, rehberin yazarlarına, katkı sunanlara ve yayımlayanlara ait değildir.

Yan Yanayız

 ZURICH® *Foundation*

 ihtiyaç haritası

 ZURICH®

www.yanyanayiz.com.tr

 yanyanayizcom

 yanyanayizcom